

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

**Polski
rynek ubezpieczeniowy
Polish Insurance Market
2014**

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
DEPARTAMENT STUDIÓW MAKROEKONOMICZNYCH I FINANSÓW

CENTRAL STATISTICAL OFFICE
MACROECONOMIC STUDIES AND FINANCE DEPARTMENT

kierujący
supervisor

Mirosław Błazej
Dyrektor Departamentu
Studiów Makroekonomicznych i Finansów

zespół
team

Halina Mrowiec-Nalepa
Magdalena Mądra-Sawicka
Maciej Banaś

Projekt okładki
Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

Druk i oprawa
Printed by

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISSN 2081-0865

Publikacja dostępna na stronie internetowej
Publication available on website
<http://www.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Główny Urząd Statystyczny przekazuje Państwu kolejne wydanie publikacji *Polski Rynek Ubezpieczeniowy*. Głównym jej celem jest przedstawienie informacji dotyczących działalności sektora ubezpieczeń w Polsce oraz jego gospodarczych uwarunkowań w Polsce i na świecie. Zaprezentowane dane pozwalają na ocenę rozwoju sektora ubezpieczeń oraz jego wyników finansowych.

Dane zawarte w publikacji w części tekstowej prezentowane są dla lat 2010-2014, zaś w aneksie statystycznym, dostępnym w wersji elektronicznej, dla lat 2004-2014. Dane statystyczne wykorzystane w publikacji pozyskano z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, a w zakresie ubezpieczeń na świecie i w Unii Europejskiej wykorzystano między innymi dane Swiss Re oraz Insurance Europe.

Publikacja składa się z: uwag metodologicznych wraz z podstawowymi definicjami, odniesienia do procesów społeczno-gospodarczych istotnych dla rozwoju sektora finansowo-ubezpieczeniowego, opisu podstawowych trendów zachodzących w ubezpieczeniach na świecie i Unii Europejskiej oraz analizy przedstawiającej sytuację sektora ubezpieczeniowego w Polsce. W części tabelarycznej (*Aneks Statystyczny* w formie elektronicznej) zawarte zostały dane pozyskane z bilansu, rachunku zysków i strat zakładów ubezpieczeniowych oraz ogólne dane o nich.

Autorzy opracowania będą wdzięczni za przekazanie uwag oraz komentarzy, które będą wykorzystane w doskonaleniu następnych publikacji.

Dyrektor
Departamentu Studiów Makroekonomicznych
i Finansów

Mirosław Błazej

Warszawa, listopad 2015

PREFACE

The Central Statistical Office of Poland presents the following edition of “Polish Insurance Market”. The main aim of this publication is to present the activity of the insurance industry in Poland and its economic conditions in Poland and in the World. The presented data allow for an assessment of its development and financial results.

Data in this publication are presented for the period 2010-2014. In the statistical Appendix, available in the electronic version, data are presented for the years 2004-2014. Data used in this publication were obtained from the Polish Financial Supervision Authority. Data regarding the world and the European Union insurance industry were obtained among others from the Swiss Re and Insurance Europe.

This publication includes: methodological notes, together with basic definitions; a reference to the social and economic processes essential for the insurance industry, a description of the main developments in insurance in the World and the European Union, and a detailed analysis of the insurance industry in Poland. A Statistical Appendix (available in electronic form) presents data from balance, profit and loss accounts and also a general information on insurance companies.

The authors of the publication shall be grateful for providing remarks and comments, which would be helpful in improving subsequent releases of this publication.

*Director
Macroeconomic Studies and Finance Division*

Mirosław Błażej

Warsaw, November 2015

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	3
UWAGI METODYCZNE	7
SŁOWNICZEK POJĘĆ	8
WYBRANE AKTY PRAWNE	18
I. UWARUNKOWANIA SYTUACJI NA RYNKU UBEZPIECZENIOWYM	20
I.1. PRZEBIEG PROCESÓW MAKROEKONOMICZNYCH W GOSPODARCE ŚWIATOWEJ	20
I.1.1 Wzrost gospodarczy na świecie.....	20
I.1.2 Sytuacja na globalnym rynku finansowym	21
I.1.3 Aktywa sektora finansowego na świecie.....	22
I.2. SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE.....	24
I.2.1 Wzrost gospodarczy	24
I.2.2 Rynek pracy	25
I.2.3 Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych	25
I.3. SYTUACJA WYBRANYCH ELEMENTÓW OTOCZENIA RYNKU UBEZPIECZEŃ W POLSCE	27
I.3.1 Sytuacja na rynku nieruchomości	27
I.3.2 Akcja kredytowa banków	27
I.3.3 Warunki pracy oraz wypadki przy pracy	28
I.3.4 Wypadki samochodowe	29
I.4. RYNEK UBEZPIECZEŃ NA TLE SEKTORA FINANSOWO-UBEZPIECZENIOWEGO W POLSCE	32
I.4.1 Koniunktura w działalności finansowej i ubezpieczeniowej w Polsce na tle UE	32
I.4.2 Znaczenie rynku ubezpieczeń w systemie finansowym w Polsce	33
II. ŚWIATOWY RYNEK UBEZPIECZENIOWY	35
III. RYNEK UBEZPIECZENIOWY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W 2014 R.	38
III.1. OGÓLNE INFORMACJE O ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W KRAJACH UE	38
III.2. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO	43
III.3. PORTFEL INWESTYCYJNY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	50
IV. POLSKI RYNEK UBEZPIECZENIOWY	51
IV.1. OGÓLNE INFORMACJE O ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W POLSCE	51
IV.2. SYTUACJA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ WEDŁUG DZIAŁÓW I GRUP UBEZPIECZEŃ	56
IV.2.1. Zakłady ubezpieczeń działu I	56
IV.2.2. Zakłady ubezpieczeń działu II	59
IV.3. WYNIKI FINANSOWE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	63
PODSUMOWANIE	69
BIBLIOGRAFIA	71
SKRÓTY	72
SPIS TABEL W TEKŚCIE	73
SPIS WYKRESÓW W TEKŚCIE	74
ANEKS STATYSTYCZNY – WYBRANE TABLICE	78
ANEKS STATYSTYCZNY (DOSTĘPNY W WERSJI ELEKTRONICZNEJ W FORMACIE XLS)	115

CONTENTS

PREFACE	4
METHODOLOGICAL NOTES	7
VOCABULARY	13
LEGAL ACTS	18
I. CONDITIONS OF THE INSURANCE MARKET	20
I.1. MACROECONOMIC PROCESSES IN THE GLOBAL ECONOMY	20
I.1.1 Economic growth in the world.....	20
I.1.2 Global financial markets	21
I.1.3 Assets of financial sector in the world	22
I.2. ECONOMIC SITUATION IN POLAND	24
I.2.1 Economic growth.....	24
I.2.2 Labour market.....	25
I.2.3 Income situation of households	25
I.3. SITUATION OF SELECTED BRANCHES IN THE CONTEXT OF INSURANCE MARKET IN POLAND	27
I.3.1 Real estate market	27
I.3.2 Credit growth	27
I.3.3 Working conditions and accidents at work	28
I.3.4 Car accidents	29
I.4. INSURANCE MARKET IN THE CONTEXT OF FINANCIAL AND INSURANCE INDUSTRY IN POLAND	32
I.4.1 Conjuncture in the financial and insurance industry in Poland in the context of EU.....	32
I.4.2 Insurance market in the context of financial market in Poland	33
II. GLOBAL INSURANCE MARKET	35
III. INSURANCE MARKET IN EUROPEAN UNION COUNTRIES IN 2012.	38
III.1. GENERAL INFORMATION ON INSURERS IN EU	38
III.2. WRITTEN GROSS PREMIUM.....	43
III.3. INVESTMENT PORTFOLIO OF INSURERS	50
IV. INSURANCE MARKET IN POLAND	51
IV.1. GENERAL INFORMATION ON INSURERS IN POLAND.....	51
IV.2. SITUATION OF INSURERS BY DIVISIONS	56
IV.2.1. Life insurers.....	56
IV.2.2. Non-life insurers	59
IV.3. NET PROFIT OF INSURERS	63
SUMMARY	70
BIBLIOGRAPHY	71
ABBREVIATIONS	72
LIST OF TABLES IN THE TEXT	73
LIST OF CHARTS IN THE TEXT	74
STATISTICAL APPENDIX – SELECTED TABLES	78
STATISTICAL APPENDIX (AVAILABLE ONLY IN THE ELECTRONIC VERSION IN XLS FORMAT)	122

UWAGI METODYCZNE

1. Dane źródłowe o rynku ubezpieczeń z lat 2004-2014 pochodzą z zatwierdzonych przez audytorów sprawozdań finansowych firm ubezpieczeniowych. Dane te gromadzi i przetwarza na własne potrzeby Urząd Komisji Nadzoru Finansowego i zgodnie z programem badań statystycznych statystyki publicznej, część zbiorów udostępnia w zagregowanej formie Głównemu Urzędowi Statystycznemu, m.in. w celu opracowania niniejszej publikacji¹.
2. Tablice prezentują dane dotyczące krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji według wartości nominalnych.
3. O ile nie zaznaczono inaczej, dane w rozdziale I „Uwarunkowania sytuacji na rynku ubezpieczeniowym” przedstawiono według stanu na 31 października 2015 r.

METHODICAL NOTES

1. *Source data regarding insurance market 2004-2013 come from financial statements of insurance companies approved by auditors. The Polish Financial Supervision Authority gathers and converts these data for its own purposes. According to programme of statistical surveys of official statistics, the PFSA makes part of data set accessible in aggregated form for The Central Statistical Office, for instance in order to elaborate the present publication.*
2. *Tables are based on data from polish insurance companies, the figures are presented in nominal terms.*
3. *Unless otherwise stated, data in chapter I “Conditions of the insurance market” are as of the 31st of October 2015.*

---

¹ Niniejszą publikację opracowano na podstawie danych za 2014 r. otrzymanych 22 września 2015 r. z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

SŁOWNICZEK POJĘĆ

Agent ubezpieczeniowy – przedsiębiorca wykonujący działalność agencyjną na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń i wpisany do rejestru agentów ubezpieczeniowych, upoważniony do stałego zawierania umów ubezpieczenia w imieniu i na rzecz danego zakładu ubezpieczeń.

Działalność ubezpieczeniowa – wykonywanie czynności ubezpieczeniowych związanych z oferowaniem i udzielaniem ochrony na wypadek ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych, w zakresie poszczególnych grup ubezpieczeń.

Działy ubezpieczeń – ze względu na przedmiot objęty ochroną, ubezpieczenia dzieli się na dwa działy: dział I – ubezpieczenia na życie i dział II – pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe. W obrębie poszczególnych działów wydziela się grupy ryzyka.

Kapitał podstawowy – obejmuje kapitał akcyjny w zakładach ubezpieczeń działających w formie spółek akcyjnych oraz kapitał zakładowy w towarzystwach ubezpieczeń wzajemnych.

Kapitał własny – suma wszystkich środków oddanych zakładowi do dyspozycji przez jego akcjonariuszy/udziałowców. Na kapitał własny składają się: kapitał podstawowy (krajowy i zagraniczny), należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna), akcje własne (wielkość ujemna), kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały rezerwowe, zysk (strata) z lat ubiegłych oraz zysk (strata) netto.

Koszty – obejmują: odszkodowania i świadczenia na udziale własnym z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw, zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, premie i rabaty dla ubezpieczonych na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw, koszty działalności ubezpieczeniowej; pozostałe koszty techniczne na udziale własnym, koszty działalności lokacyjnej; zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka), pozostałe koszty operacyjne.

Koszty administracyjne – obejmują koszty zarządu i administracji oraz wszelkie koszty o charakterze ogólnym związane z działalnością ubezpieczeniową i reasekuracyjną, m.in.: koszty utrzymania biur, pocztowe i telekomunikacyjne, koszty usług obcych, koszty zużycia energii, materiałów, amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, wynagrodzenia wraz z narzutami, koszty podróży służbowych.

Koszty akwizycji – obejmują wszelkie koszty bezpośrednio związane z zawieraniem umów ubezpieczenia oraz zainkasowaniem składki (prowinizje pośredników, koszty badań lekarskich oraz ekspertyz i atestów przy ocenie ryzyka ubezpieczeniowego) oraz pośrednie, w tym koszty reklamy i promocji produktów ubezpieczeniowych oraz koszty ogólne związane z badaniem wniosków i wystawianiem polis.

Koszty działalności ubezpieczeniowej – obejmują sumę kosztów akwizycji i kosztów administracyjnych pomniejszoną o otrzymane prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów.

Liczba umów/polis – to liczba wszystkich polis aktywnych (czynnych) na koniec okresu sprawozdawczego. Jedna polisa może obejmować jedno ubezpieczenie (np. OC komunikacyjne) lub kilka rodzajów ubezpieczeń (np. OC rolników, ubezpieczenie budynków rolnych, ubezpieczenie upraw i zwierząt). Polisy grupowe, obejmują większą liczbę osób. Zgodnie z przepisami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej z 22 maja 2003 r. ubezpieczyciele na życie mogą zawierać ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5 działu I) wyłącznie jako uzupełnienie ubezpieczeń z grup 1-4.

Liczba wypłaconych odszkodowań i świadczeń – ilość wypłaconych przez ubezpieczycieli kwot w związku z zaistniałym zdarzeniem (np. urodzeniem dziecka, wypadkiem) objętym wcześniej wykupionym ubezpieczeniem. Jest to liczba wypłat w roku kalendarzowym. Wypłaty związane z danym wypadkiem na rzecz jednego podmiotu z określonego tytułu liczy się jako jedna wypłata.

Odszkodowania i świadczenia brutto – odszkodowania i świadczenia przed uwzględnieniem udziału reasekuratorów.

Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym – obejmują wszelkie wypłaty z tytułu odszkodowań i świadczeń za szkody i wypadki łącznie z wszelkimi kosztami likwidacji szkód. Pozycja obejmuje również odszkodowania z tytułu koasekuracji, w części przypadającej na udział ubezpieczyciela oraz rozliczone przez cedentów odszkodowania z tytułu reasekuracji czynnej.

Osoby fizyczne – osoby nieprowadzące działalności gospodarczej (krajowe i zagraniczne), łącznie z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi.

Otrzymane prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów – kwoty przekazywane ubezpieczycielowi przez reasekuratora w celu współfinansowania kosztów pozyskania ubezpieczenia będącego przedmiotem reasekuracji.

Polisa/umowa ubezpieczeniowa – dokument wystawiony przez zakład ubezpieczeń potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia; określa się w niej przede wszystkim kto i co ubezpiecza, sumę ubezpieczenia, okres ubezpieczenia oraz wysokość składki.

Pozostałe koszty i przychody operacyjne – koszty i przychody nie związane bezpośrednio ze zwykłą działalnością ubezpieczyciela, a w szczególności koszty i przychody związane ze: sprzedażą, likwidacją lub nie planowymi odpisami amortyzacyjnymi środków trwałych; odpisaniem inwestycji, które nie dały zamierzonego efektu gospodarczego; likwidacją wartości niematerialnych i prawnych; odpisaniem należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych; utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem dotyczących operacji finansowych; odpisami aktualizującymi wartość zapasów rzeczowych składników majątku obrotowego; zapłatą lub otrzymaniem odszkodowań, kar i grzywien, otrzymaniem lub przekazaniem darowizn; otrzymaniem dotacji, subwencji i dopłat na inne cele niż nabycie lub wytworzenie środków trwałych, wykonanie prac rozwojowych.

Pozostałe koszty techniczne – w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji czynnej – w szczególności zalicza się następujące koszty:

- wpłaty na Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny;
- wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru;
- wpłaty na pokrycie kosztów działalności Polskiej Izby Ubezpieczeń;
- wydatki poniesione na cele prewencyjne, mające na celu zapobieganie powstawaniu szkód i ograniczenia ich rozmiarów;
- wpłaty na rzecz Związku Ochotniczej Straży Pożarnej,
- pozostałe koszty techniczne.

Pozostałe przychody techniczne – przychody, których źródłem są m.in.:

- w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich: opłaty za cesję; wpłaty za wystawienie certyfikatów, zaświadczenia duplikatów dowodu ubezpieczenia, odsetki za nieterminowe opłacenie składek ubezpieczeniowych (w przypadku ubezpieczeń obowiązkowych), bądź też nieterminowe opłacenie poszczególnych rat (w przypadku rozłożenia składki ubezpieczeniowej na raty), różne opłaty manipulacyjne,
- w zakresie reasekuracji czynnej: odsetki od depozytów zatrzymanych przez cedentów i odsetki karne przewidziane umową za nieterminowe regulowanie sald.

Pozostałe podmioty – podmioty, które nie zaklasyfikowano ani do „osób fizycznych”, ani do „przedsiębiorstw” (np. fundacje, stowarzyszenia, jednostki budżetowe, itp.).

Przychody – obejmują: składkę zarobioną na udziale własnym, przychody z lokat, pozostałe przychody techniczne na udziale własnym, pozostałe przychody operacyjne.

Reasekuracja – przeniesienie pomiędzy ubezpieczycielami całości lub części ryzyka z tytułu umów ubezpieczeniowych. Polega to na przekazaniu reasekuratorowi części składek zebranych przez zakład ubezpieczeń z tytułu ubezpieczenia podlegającego reasekuracji oraz pokrywaniu przez reasekuratora przypadającej na niego części świadczeń z tytułu ubezpieczeń objętych ochroną reasekuracyjną.

Reasekuracja czynna – przejęcie przez zakład ubezpieczeń ryzyka od innego zakładu ubezpieczeniowego.

Reasekuracja bierna – przeniesienie (cesja) przez ubezpieczyciela prowadzącego działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich części ryzyk wynikających z zawartych umów ubezpieczeniowych na ubezpieczyciela prowadzącego działalność reasekuracyjną (reasekuratora). Dzięki podziałowi ryzyka zakład ubezpieczeniowy rozszerza swoje możliwości mogąc przyjmować większe ryzyka.

Regres ubezpieczeniowy – roszczenie regresowe, jakie przysługuje zakładowi ubezpieczeń wobec osób trzecich odpowiedzialnych za szkody, z tytułu których zakład ubezpieczeń wypłacił ubezpieczonemu odszkodowanie.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia – zobowiązanie ubezpieczyciela wobec ubezpieczonych z tytułu powstałych w danym okresie szkód. Rezerwa tworzona jest w wysokości

odpowiadającej ustalonej lub przewidywanej ostatecznej wartości przyszłych wypłat odszkodowań i świadczeń związanych z zaistniałymi szkodami, powiększonej o koszty likwidacji szkód.

Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego – rezerwę przeznacza się na pokrycie przyszłych szkód, świadczeń i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia. W ubezpieczeniach działu II stanowi ona różnicę pomiędzy przewidywaną wartością przyszłych odszkodowań, świadczeń i kosztów, a sumą wielkości rezerwy składek oraz przewidywalnych przyszłych składek. W ubezpieczeniach działu I rezerwę tę ustala się metodami aktuarialnymi.

Rezerwa składek – tworzona jako składka przypisana przypadająca na następne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana i/lub przewidywanego ryzyka w następnych okresach sprawozdawczych.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – rezerwy, które powinny zapewnić pełne pokrycie wszelkich bieżących i przyszłych zobowiązań, jakie mogą wyniknąć z zawartych umów ubezpieczenia. Na rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe składają się: rezerwa składek, rezerwa na ryzyka niewygasłe, rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, rezerwa na wyrównanie szkodowości (ryzyka), rezerwa w dziale ubezpieczeń na życie, rezerwa gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, rezerwa na premie i rabaty dla ubezpieczonych, pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

Składka ubezpieczeniowa – należność, którą ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany zapłacić zakładowi ubezpieczeń za świadczenie ochrony ubezpieczeniowej w ciągu określonego okresu ubezpieczenia.

Składka przypisana brutto – kwoty składek brutto należne z tytułu zawartych w okresie sprawozdawczym umów ubezpieczenia, niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono.

Składka zarobiona brutto – składka przypisana brutto z tytułu umów ubezpieczenia należna w okresie sprawozdawczym pomniejszona (lub powiększona) o zmiany stanu rezerw składek oraz rezerw na ryzyko niewygasłe brutto.

Składka zarobiona na udziale własnym – składka zarobiona pomniejszona o udział reasekuratorów w składce oraz pomniejszona (lub powiększona) o udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw.

Średnioroczna liczba pracujących – suma liczby pracujących w osobach na koniec każdego miesiąca sprawozdawczego dzielona przez liczbę miesięcy, za które sporządzane jest zestawienie.

Średnioroczne zatrudnienie – suma stanu zatrudnienia na koniec każdego miesiąca sprawozdawczego dzielona przez liczbę miesięcy, za które sporządzane jest zestawienie.

Techniczny rachunek ubezpieczeń – sprawozdanie finansowe ubezpieczycieli sporządzane wyłącznie z ich działalności ubezpieczeniowej. Wynik osiągnięty na podstawie tego sprawozdania to wynik techniczny, który przenoszony jest do ogólnego rachunku wyników (tj. rachunku wyników z całokształtu działalności ubezpieczycieli), w celu ustalenia wyniku finansowego brutto i netto. Inny rachunek techniczny obowiązani są sporządzać ubezpieczyciele na życie, a inny pozostali ubezpieczyciele.

Towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych – towarzystwo ubezpieczające swoich członków na zasadzie wzajemności. Uzyskanie członkostwa musi być związane z zawarciem umowy ubezpieczenia. Działalność towarzystwa musi być rentowna, ale nienastawiona na osiągnięcie zysku.

Ubezpieczenie bezpośrednie – ubezpieczenie wynikające z umów zawartych pomiędzy ubezpieczycielem a ubezpieczającym, bez względu na fakt pośredniczenia osób trzecich w zawarciu tych umów.

Ubezpieczenie grupowe – ubezpieczenie polegające na objęciu ochroną ubezpieczeniową większej liczby osób. Ubezpieczyciel wystawia jedną polisę. W przypadku, gdy osoba fizyczna miała zawartą umowę ubezpieczeniową grupową, a następnie w tym samym okresie sprawozdawczym zmieniła ją na indywidualną, to aby nie dublować danych, wykazano ją tylko raz, tzn. jako posiadającą ubezpieczenie grupowe.

Ubezpieczenia indywidualne – ubezpieczenia zawierane bezpośrednio przez indywidualnego zainteresowanego, niezależnie np. od ubezpieczenia grupowego zawartego w pracy.

Ubezpieczenia majątkowe – przedmiotem ubezpieczenia jest określona wartość majątkowa (przedmiotu, obiektu, materiałów, itp.) lub ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej.

Ubezpieczenia obowiązkowe – ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej podmiotu lub ubezpieczenie mienia, jeśli ustawa nakłada obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.

Ubezpieczenia osobowe – przedmiotem ubezpieczenia jest życie, zdrowie lub zdolność do pracy.

Ubezpieczyciele na życie – podmioty prowadzące ubezpieczenia na życie (dział I z załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 r.).

Ubezpieczyciele majątkowi – podmioty prowadzące pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (dział II z załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 r.).

Ubezpieczyciele z przewagą kapitału zagranicznego – ubezpieczyciele, dla których udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym wynosi więcej niż 50%.

Udział reasekuratorów w składce – przekazane reasekuratorom składki z tytułu umowy reasekuracyjnej.

Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach – otrzymane od reasekuratorów odszkodowania i świadczenia z tytułu umowy reasekuracyjnej.

Wynik finansowy brutto – różnica pomiędzy przychodami a kosztami, skorygowana o saldo zysków i strat nadzwyczajnych (wynik dodatni jest zyskiem brutto, a ujemny stratą brutto).

Wynik finansowy netto – wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych i płatności z nim zrównanych na podstawie odrębnych przepisów.

Wynik z działalności operacyjnej – różnica pomiędzy przychodami a kosztami.

Wynik techniczny – wynik z działalności ubezpieczeniowej bez uwzględnienia przychodów i kosztów działalności lokacyjnej.

Zatrudnieni – do zatrudnionych zalicza się osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania, z wyjątkiem osób zatrudnionych poza granicami kraju, przebywających na urloпах wychowawczych i bezpłatnych w wymiarze powyżej 3 miesięcy.

WSKAŹNIKI

WSKAŹNIKI USTAWOWE:

Wskaźnik monitorowania działalności – Środki własne / max (margines wypłacalności, kapitał gwarancyjny) * 100%

Wskaźnik pokrycia rezerw – (Aktywa na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych / rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) * 100%

WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI, PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ ORAZ ZDOLNOŚCI PŁATNICZEJ:

Współczynnik wypłacalności – (Środki własne / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

Wskaźnik płynności finansowej – ((Lokaty płynne + środki pieniężne) / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik zdolności płatniczej na udziale własnym – ((Zobowiązania + fundusz ubezpieczeniowy) / (lokaty płynne + środki pieniężne)) * 100%

Wskaźnik pieniężnego pokrycia zobowiązań – ((Przepływy netto z działalności operacyjnej – dywidendy wypłacone) / (fundusz ubezpieczeniowy + zobowiązania)) * 100%

Należności do środków własnych – (Należności / środki własne) * 100%

Wskaźnik cyklu należności (w dniach) – (Średni stan należności / składka przypisana brutto) * 365

Zobowiązania do środków własnych – (Zobowiązania / środki własne) * 100%

Wskaźnik płatności zobowiązań (w dniach) – (Średni stan zobowiązań / składka przypisana brutto) * 365

WSKAŹNIKI RENTOWNOŚCI:

Wskaźnik rentowności działalności technicznej – (Wynik techniczny / składka zarobiona na udziale własnym) * 100%

Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej – (Dochody z lokat / średnia wartość lokat bilansowych) * 100%

Wskaźnik rentowności sprzedaży – (Wynik finansowy netto / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE) – (Wynik finansowy netto / kapitały własne) * 100%

Wskaźnik rentowności majątku (ROA) – (Wynik finansowy netto / aktywa) * 100%

WSKAŹNIKI SPRAWNOŚCI DZIAŁANIA:

Dynamika składki przypisanej brutto – (Składka przypisana brutto w badanym okresie / składka przypisana brutto w poprzednim okresie) * 100%

Dynamika składki przypisanej na udziale własnym – (Składka przypisana na udziale własnym w badanym okresie / składka przypisana na udziale własnym w poprzednim okresie) * 100%

Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto – (Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w badanym okresie / odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w poprzednim okresie) * 100%

Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych na udziale własnym – (Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym w badanym okresie / odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym w poprzednim okresie) * 100%

Stopa rezerw technicznych – (Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

Wskaźnik zabezpieczenia wypłat odszkodowań i świadczeń – (Fundusz ubezpieczeniowy + kapitały własne / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

Rezerwa składki brutto do składki przypisanej brutto – (Rezerwa składek brutto / składka przypisana brutto) * 100%

Rezerwa ubezpieczeń na życie do składki przypisanej na udziale własnym – ((Rezerwa ubezpieczeń na życie na udziale własnym + rezerwa dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający na udziale własnym) / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

Rezerwa na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia do odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto – (Rezerwa na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia / odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto) * 100%

Wskaźnik rotacji majątku – (Składka przypisana brutto / średnia wartość aktywów) * 100%

Wskaźnik przychodowości kapitałów własnych – (Składka przypisana na udziale własnym / kapitały własne) * 100%

Dynamika lokat – (Lokaty bilansowe na koniec badanego okresu / lokaty bilansowe na początek badanego okresu) * 100%

Udział lokat w składce przypisanej na udziale własnym – (Lokaty bilansowe / składka przypisana brutto na udziale własnym) * 100%

Ogólny wskaźnik poziomu lokat – (Lokaty bilansowe / (kapitały własne + fundusz ubezpieczeniowy)) * 100%

Współczynnik szkodowości brutto – ((Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto + zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia brutto) / składka zarobiona brutto) * 100%

Współczynnik szkodowości na udziale własnym – (Odszkodowania i świadczenia / składka zarobiona na udziale własnym) * 100%

Wskaźnik kosztów akwizycji – (Koszty akwizycji / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik kosztów administracyjnych – (Koszty administracyjne / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik kosztów działalności ubezpieczeniowej – (Koszty działalności ubezpieczeniowej / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik kosztów technicznych na udziale własnym – ((Koszty działalności ubezpieczeniowej + pozostałe koszty techniczne na udziale własnym) / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

WSKAŹNIKI WSPÓŁZALEŻNOŚCI:

Wskaźnik zatrzymania składki – (Składka przypisana na udziale własnym / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik zatrzymania odszkodowań i świadczeń – (Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym / odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto) * 100%

Wskaźnik zatrzymania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – (Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym / rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto) * 100%

VOCABULARY

Acquisition costs – include all costs directly connected with the conclusion of insurance contracts and collection of premiums (broker commissions, costs of medical examination, expertise and approval connected with the assessment of the insurance risk) and indirect costs, including the costs of advertising and promoting the insurance products and overhead costs connected with the examination of applications and issue of policies.

Administrative expenses – include the costs of management and administration and all costs of a general nature connected with the insurance and reinsurance activity, among other costs: office costs, postal and telecommunication costs, costs of outsourced services, costs of energy consumption, usage of materials, depreciation of tangible and intangible assets, costs of remuneration with surcharges, costs of business travel.

Capital and reserves – a sum of all capitals put at the company's disposal by its shareholders. The equity capital consists of: subscribed capital (domestic and foreign), called-up subscribed capital (negative value), own shares (negative value), reserve capital (fund), revaluation capital (fund), other reserve capital, profit (loss) from previous years and net profit (loss).

Claims paid–net of reinsurance – include all the payments on account of claims and benefits for damages and accidents including all costs of loss adjustment. The item also includes all claims on account of coinsurance and reinsurance accepted, in a portion falling on the share of the insurer.

Compulsory insurance – third-person liability insurance or property insurance, if the Act imposes a duty to conclude the insurance contract.

Costs – include: claims incurred including change in provisions, net of reinsurance, change in other technical provisions-net of reinsurance, bonuses and rebates including change in provisions-net of reinsurance, net operating expenses, other technical charges-net of reinsurance, investment charges, change in equalization provision, other operating expenses.

Direct insurance – insurance resulting from contracts concluded between the insurer and the insured, regardless of the fact of agency in the conclusion of contracts.

Division (Branch) of insurance – the insurance is split into two divisions in respect of the object covered by the insurance: division I – life insurance and division II – non-life insurance.

Earned premiums – gross earned premiums reduced by outward reinsurance premiums and reduced (or increased) by reinsurers' share in change of provision for unearned premiums.

Gross claims – claims before taking into account the share of reinsurers.

Gross earned premium – a gross premium written on account of the insurance contracts due within the reporting period, reduced (or increased) by the change of the state of the gross provision for unexpired risk or premium provision.

Gross profit/loss – difference between the income and costs, adjusted by the extraordinary profit and loss balance (positive result is a gross profit, negative result is a gross loss).

Gross written premium – amounts of gross premiums due on account of insurance contracts concluded within the reporting period, regardless of whether the amounts have been paid.

Group insurance – insurance consisting of insurance cover for a larger number of people. The insurer issues one policy. If a natural person had a group insurance contract concluded and then in the same reporting prior changed it to individual insurance contract, person would have been shown only once, as a group insurance holder in order to avoid duplication of data.

Income – include: earned premium, investment income, other technical income–net of reinsurance, other operating income.

Individual insurance – insurance concluded directly by the individual person concerned, regardless of, e.g., group insurance concluded at work.

Insurance activity – carrying on insurance activity connected with the offering and providing of insurance cover against the risk of occurrence of the results of accidents, in individual insurance groups.

Insurance agent – an entrepreneur carrying on agency activity on the basis of contract concluded with insurance company, who is entered into the register of insurance agents and authorized permanently to conclude insurance contracts on behalf of and for the benefit of the insurance company.

Insurance policy/contract – a document made out by the insurance company confirming that the insurance contract has in fact been concluded; defining, first and foremost, who is insuring and what, the amount of insurance, the period of insurance and the level of premium.

Insurance premium – an amount the insuring or the insured is due to pay the insurance company for the insurance cover within a defined period of insurance.

Insurance recourse – a recourse claim, the insurance company is entitled to, against third parties responsible for damages on account of which the insurance company paid a claim to the insured.

Insurers with majority of foreign capital – insurers having over 50% of share of foreign capital in the subscribed capital.

Life insurers – entities carrying on life insurance activity (division I of the Annex to the Act on Insurance Activity of 22 May 2003).

Mutual insurance society – a society insuring its members on mutual terms. To obtain the membership a potential member has to sign an insurance contract. The operation of the society has to be profitable but not oriented on gaining profits.

Natural persons – persons who do not carry on business activity (nationals and foreigners), including individual farms.

Net operating expenses – include a sum total of the acquisition costs and administrative expenses; reduced by the received reinsurance commissions and profit participation.

Net profit/loss – gross profit reduced by the compulsory charges on account of the corporate income tax and the leveled payments on the grounds of separate regulations.

Number of contracts/policies – a number of all active policies at the end of the reporting period. One policy can include one insurance (e.g. motor vehicle liability insurance) or several types of insurance (e.g. farmer's liability insurance, farm buildings insurance, cultivations and animals insurance); except for collective policies covering a larger group of people. According to the regulations of the Act on Insurance Activity of 22 May 2003 the life insurers can conclude accident and sickness insurance contracts (class 5 of division I) only as addition to insurance from class 1-4.

Number of paid claims – number of amounts paid by the insurers in connection with the ensuing event (e.g. birth of a child, accident) covered with a bought insurance. This includes the number of payments in a calendar year. Payments on a specified account connected with the same accident for the benefit of one entity are considered as one payment.

Other entities – entities who were classified neither as "natural persons" nor as "enterprises" (e.g. foundations, associations, budget organizations etc.).

Other operating expenses and income – costs and revenues which are not directly connected with the usual activity of the insurer, in particular the costs and revenues connected with: sale, liquidation or unscheduled depreciation allowance of fixed assets; writing off of investments which have not yielded the intended economic result; liquidation of intangible assets, writing off of stale, remitted or unrecoverable receivables and liabilities, generation and write-back of provisions, except for provisions concerning financial operations; write-offs revaluing the stock of material components of working assets; payment or receipt of claims, penalties or fines, receipt or giving of donation, receipt of subsidies, subventions and extra money on purposes other than the purchase or production of fixed assets, developmental works.

Other technical charges – in the area of direct insurance and reinsurance accepted – in particular include the following costs:

- expenditures incurred for prevention purposes, aimed at preventing the occurrence of claims;
- other technical costs;
- payments for the benefit of the Association of Voluntary Fire Brigade;

- payments to cover the costs of control;
- payments to cover the costs of the Polish Chamber of Insurance;
- payments to the Insurance Guarantee Fund;
- the area of direct insurance: assignment charges, payments for the issue of certificates, certification of duplicates of the proof of insurance; interests for late payment of premiums (in case of compulsory insurance), or late payment of the individual installments (if the insurance premium is split into several installments); various handling charges;
- the area of inward reinsurance: interests from deposits kept by the assignors and penal interest for late settlement of balances, provided for in the contract.

Other technical income – revenues that originate in:

Outward reinsurance – transferring (assigning) a portion of the risks resulting from the concluded insurance contracts by an insurer carrying on business activity in the area of direct insurance to a reinsurer. Thanks to the distribution of risk the insurance company extends its capacities and is able to cover bigger risks.

Personal insurance – the object of insurance being life, health or ability to work.

Profit/loss on operating activity – difference between the income and costs.

Property insurance – the subject of the insurance being a defined material value (of an object, facility, materials etc.) or a third-party liability insurance.

Property insurers – entities carrying on non-life insurance activity (division II of the Annex to the Act on Insurance Activity of 22 May 2003).

Provision for claims outstanding – provisions for claims which have been occurred but not yet finally settled. The provision is generated in the amount corresponding to the determined or predicted final value of the to be paid claims connected with the occurred losses, increased by the costs of loss adjustment.

Provision for unearned premium – is generated as a written premium falling on the next reporting periods, proportionally to the period the premium has been written for and/or a risk expected in the next reporting periods.

Provision for unexpired risk – the provision is assigned to cover future damages, claims and costs resulting from the concluded insurance contracts. In the non-life insurance it is a difference between an expected value of future compensations, claims and costs and a sum of the amount of provision for unearned premiums and possible expected future premiums according to the already concluded insurance contracts. In the life insurance that provision is calculated by using actuarial methods.

Received reinsurance commissions and profit participation – amounts transferred to the insurer by the reinsurer to co-finance the costs in connection with the acquisition and administration of insurance business.

Reinsurance – transferring the whole or a portion of risk from insurance contracts between the insurers. It consists in transferring to the reinsurer a portion of premiums collected by the insurance company on account of the reinsured insurance and covering by the reinsurer a portion of benefits falling on him on account of the reinsured insurance.

Reinsurance accepted – assuming a portion of the risk by one insurance company from another insurance company.

Share of reinsurers in claims – claims and benefits received from reinsurers on account of the reinsurance contract.

Share of reinsurers in the premium – transferring a premium to reinsurer on account of the reinsurance contract.

Subscribed capital – includes stock capital in insurance companies operating in the form of joint stock companies and initial capital in mutual insurance societies.

Technical account – finance statement of the insurers drawn from their insurance business only. The result achieved on the basis of the statement is a technical result, transferred to the General Profit and Loss Account

(i.e. account of results from the whole business operation of the insurers), in order to determine the net and gross profit. The life insurers and other insurers are required to draw different technical accounts.

Technical provisions – provisions which should ensure full cover of all the current and future liabilities that may result from the concluded insurance contracts. The technical provisions include: provision for unearned premium, provision for unexpired risk, provision for claims outstanding, equalization provision, life assurance provision, provision for life assurance policies where the investment risk is borne by the policyholder, provision for bonuses and rebates, other technical provisions.

Technical result – is the result from insurance activities before investment income.

RATIOS

STATUTORY RATIOS:

Activity monitoring ratio – (Available solvency margin / max (required solvency margin, guarantee fund)) * 100%

Provisions cover ratio – (Assets covering technical provisions / technical provisions) * 100%

SOLVENCY, FINANCIAL LIQUIDITY AND CAPACITY TO MAKE PAYMENTS RATIOS:

Solvency ratio – (Available solvency margin / written premiums – net of reinsurance) * 100%

Financial liquidity ratio – ((Liquid investments + cash) / gross written premiums) * 100%

Capacity to make payments ratio – net of reinsurance – ((Creditors + insurance fund) / liquid investments + cash) * 100%

Creditors cover ratio – ((Net flow from operating activities – dividends paid) / (insurance fund + creditors)) * 100%

Debtors to available solvency margin – (Debtors / available solvency margin) * 100%

Debtors cycle ratio (in days) – (Average debtors / gross written premiums) * 365

Creditors to available solvency margin – (Creditors / available solvency margin) * 100%

Creditors payment ratio (in days) – (Average creditors / gross written premiums) * 365

PROFITABILITY RATIOS:

Profitability ratio of technical activity – (Technical result / earned premiums – net of reinsurance) * 100%

Profitability ratio of investment activity – (Investment income / average value of balance-sheet investments) * 100%

Sales profitability ratio – (Net financial result / gross written premiums) * 100%

Equity profitability ratio (ROE) – (Net financial result / capital and reserves) * 100%

Assets profitability ratio (ROA) – (Net financial result / assets) * 100%

RATIOS OF ACTIVITY EFFICIENCY:

Dynamics of gross written premium – (Gross written premiums as of the reporting period / gross written premiums as of the previous reporting period) * 100%

Dynamics of written premiums – net of reinsurance – (Written premiums – net of reinsurance as of the reporting period / written premiums – net of reinsurance as of the previous reporting period) * 100%

Dynamics of gross claims paid – (Gross claims paid as of the reporting period / gross claims paid as of the previous reporting period) * 100%

Dynamics of claims paid – net of reinsurance – (Claims paid – net of reinsurance as of the reporting period / claims paid – net of reinsurance as of the previous reporting period) * 100%

Rate of technical provisions – (Technical provisions – net of reinsurance / written premiums – net of reinsurance) * 100%

Claims payment security ratio – (Insurance fund + capital and reserves / written premiums – net of reinsurance) * 100%

Provision for unearned premiums to gross written premiums – (Gross provision for unearned premiums / gross written premiums) * 100%

Life assurance provision to written premiums – net of reinsurance – ((Life assurance provision – net of reinsurance + net of reinsurance provision for life assurance policies where the investment risk is borne by the policyholders) / written premiums – net of reinsurance) * 100%

Provision for claims outstanding to gross claims paid – (Provision for claims outstanding / gross claims paid) * 100%

Assets turnover ratio – (Gross written premiums / average assets value) * 100%

Ratio of capital and reserves profitability – (Written premiums – net of reinsurance / capital and reserves) * 100%

Investment dynamics – (Balance-sheet investments as of the end of the reporting period / balance-sheet investments as of the beginning of the reporting period) * 100%

Investments share in the written premiums – net of reinsurance – (Balance-sheet investments / written premiums – net of reinsurance) * 100%

General ratio of investments level – (Balance sheet investments / (capital and reserves + insurance fund)) * 100%

Gross claims ratio – ((Gross claims paid + gross change in provision for claims outstanding) / gross earned premiums) * 100%

Claims ratio – net of reinsurance – (Claims incurred / earned premiums – net of reinsurance) * 100%

Acquisition costs ratio – (Acquisition costs / gross written premiums) * 100%

Administrative expenses ratio – (Administrative expenses / gross written premiums) * 100%

Net – operating expenses ratio – (Net – operating expenses / gross written premiums) * 100%

Ratio of technical charges – net of reinsurance – ((Net – operating expenses + other technical charges – net of reinsurance) / written premiums – net of reinsurance) * 100%

INTERDEPENDENCE RATIOS:

Premiums retention ratio – (Written premiums – net of reinsurance / gross written premiums) * 100%

Claims retention ratio – (Claims paid – net of reinsurance / gross claims paid) * 100%

Technical provisions retention ratio – (Technical provisions – net of reinsurance / gross technical provisions) * 100%

WYBRANE AKTY PRAWNE

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 2015 r., poz. 1206)

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 lutego 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 392 z późn. zm.),

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 lutego 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. z 2013 r., poz. 290 z późn. zm.),

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 września 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U z 2014 r., poz. 1450 z późn. zm.),

Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz. U. Nr 226, poz. 1825),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń (Dz. U. Nr 248, poz. 1654),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 grudnia 2014 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń (Dz. U. z 2014 r., poz. 1899),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów reasekuracji (Dz. U. Nr 256, poz. 1720),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów reasekuracji (Dz. U. z 2014 r., poz. 1913),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2003 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń (Dz. U. Nr. 211, poz. 2060 z późn. zm.),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 października 2009 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności zakładów reasekuracji oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla rodzajów reasekuracji (Dz. U. Nr. 169, poz. 1330 z późn. zm.).

RYNEK UBEZPIECZENIOWY W 2014 ROKU

INSURANCE MARKET IN 2014

I. UWARUNKOWANIA SYTUACJI NA RYNKU UBEZPIECZENIOWYM

I.1. Przebieg procesów makroekonomicznych w gospodarce światowej

I.1.1 Wzrost gospodarczy na świecie

W 2014 r. miała miejsce kontynuacja umiarkowanego wzrostu gospodarczego na świecie. W skali roku globalny PKB wzrósł o 3,4%², a poziom wzrostu był zbliżony do poprzedniego roku. Wzrost gospodarczy umacniał się w większości gospodarek rozwiniętych, a osłabiał w gospodarkach wschodzących i rozwijających się. W krajach rozwiniętych wzrost PKB wyniósł 1,8% i był wyższy o 0,4 p. proc. w stosunku do 2013 r.; pomimo to, sytuacja poszczególnych gospodarek była niejednolita. W I połowie 2014 r. w Stanach Zjednoczonych trwało ożywienie gospodarcze, natomiast w tym samym czasie gospodarka strefy euro wskazywała na wyhamowanie ożywienia (I/II kwartał roku). Sytuacja gospodarek w Europie w tym okresie była pod wpływem utrzymującej się niepewności związanej z konfliktem rosyjsko-ukraińskim. W II połowie 2014 r. nasilenie się tego konfliktu skutkowało ograniczeniem wymiany handlowej Rosji z jej partnerami handlowymi. W okresie tym wystąpił wzrost ryzyka utrzymania się spowolnienia wzrostu w strefie euro, co skutkowało decyzją Europejskiego Banku Centralnego (EBC) o wspieraniu gospodarki poprzez ekspansywną politykę pieniężną.

Tabl. 1. Wzrost PKB na świecie w wybranych grupach gospodarek oraz w wybranych gospodarkach

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w %				
Świat	5,4	4,1	3,4	3,3	3,4
Gospodarki rozwinięte	3,1	1,7	1,2	1,4	1,8
Stany Zjednoczone	2,5	1,6	2,3	1,5	2,4
Japonia	4,7	-0,5	1,5	1,6	-0,1
Strefa euro	2,0	1,6	-0,7	-0,3	0,9
Gospodarki wschodzące i rozwijające się	7,5	6,2	5,1	5,0	4,6
Ameryka Łacińska	6,0	4,5	2,9	2,9	1,3
Europa Środkowa i Wschodnia	4,7	5,5	1,4	2,9	2,8
Rozwijające się kraje Azji	9,5	7,7	6,7	7,0	6,8

Źródło: dane MFW (baza WEO).

W 2014 r. w Stanach Zjednoczonych miał miejsce wzrost PKB o 2,4% (wyższy o 0,9 p. proc. w porównaniu z 2013 r.). Wzrost PKB był możliwy głównie za sprawą poprawy popytu wewnętrznego oraz konsumpcji prywatnej. W Japonii PKB zmniejszył się o 0,1%, co było wynikiem spadku inwestycji i osłabienia konsumpcji prywatnej. Sytuacja ta wiązała się

² Dane nt. PKB i związany z tym podział na grupy państw podane za Międzynarodowym Funduszem Walutowym (baza *World Economic Outlook* z października 2015 r.), dalej: MFW (baza WEO). Tłumaczenie i opis klasyfikacji MFW przedstawiono w spisie skrótów.

również z podwyżką podatku konsumpcyjnego, która była jednym z czynników ograniczających procesy wzrostowe w tym kraju. W gospodarce strefy euro, po dwóch latach spadku, PKB rosło w 2014 r. w tempie 0,9%, na skutek zwiększenia kontrybucji spożycia prywatnego oraz inwestycji. Niska cena ropy, szczególnie w II połowie roku, wpłynęła korzystnie na sytuację producentów i konsumentów energii w strefie euro, a osłabienie euro wobec dolara poprawiło sytuację przedsiębiorstw produkujących na eksport.

W 2014 r. w krajach rozwijających się i wschodzących PKB wzrosło o 4,6%. Wzrost ten był niższy o 0,4 p. proc. niż w poprzednim roku. Najwyższy wzrost w 2014 r. odnotowano w rozwijających się krajach Azji (o 6,8%). Wzrost tych gospodarek był ograniczony z uwagi na zaostrzone warunki finansowania oraz utrzymujące się ograniczenia strukturalne³.

1.1.2 Sytuacja na globalnym rynku finansowym

Globalny rynek finansowy w 2014 r. charakteryzował się poprawą nastrojów co do trwałości globalnego ożywienia gospodarczego oraz postępami w zakresie konsolidacji fiskalnej w porównaniu z 2013 r. Pojawiające się napięcia na rynkach finansowych na przełomie I i II kwartału występowały głównie w gospodarkach rozwijających się i nie oddziaływały silnie na globalne rynki finansowe. Na nastroje uczestników rynku wpływ miała poprawa sytuacji gospodarczej w Stanach Zjednoczonych oraz łagodzenie polityki pieniężnej m.in. przez EBC oraz Bank Japonii (BoJ).

W 2014 r. Komitet Otwartego Rynku Rezerwy Federalnej Stanów Zjednoczonych (FOMC) zakończył skup aktywów w październiku, ograniczając od stycznia skalę tego programu o 10 mld USD miesięcznie. Zakończenie niestandardowej polityki monetarnej, prowadzonej przez Rezerwę Federalną Stanów Zjednoczonych (Fed), doprowadziło okresowo do wzrostu awersji do ryzyka na rynkach finansowych, co skutkowało odpływem kapitału z części krajów rozwijających się. W 2014 r. EBC wspierało płynność sektora bankowego poprzez wprowadzenie dłużnych operacji refinansujących (TLTRO) na łączną kwotę 212,4 mld EUR oraz uruchomienie dwóch programów zakupu wybranych aktywów, pochodzących z sektora prywatnego na kwotę 31,3 mld EUR.

Nastroje na europejskich rynkach finansowych w 2014 r. były kształtowane m.in. przez wciąż wysokie zadłużenie krajów peryferyjnych, a także skutki sankcji UE wobec Rosji w związku z konfliktem rosyjsko-ukraińskim. W sierpniu 2014 r. UE, Stany Zjednoczone i szereg krajów OECD wprowadziło sankcje, które dotyczyły ograniczeń dostępu do rynków finansowych dla banków i przedsiębiorstw rosyjskich. Na sytuację na rynkach kapitałowych w 2014 r. wpływ miał również kryzys walutowy Rosji związany z deprecjacją rubla, a także kryzys w Grecji.

Indeksy największych giełd na świecie w 2014 r. odnotowały wzrost w porównaniu do notowań z końca 2013 r. Japoński indeks Nikkei 225 w IV kwartale roku zwiększył swój poziom o 7,9% co wynikało z decyzji podjętej przez BoJ dotyczącej zwiększania skali luzowania monetarnego. Stopa zwrotu HSI z końcem 2014 r. była relatywnie niska i wynosiła

---

³ MFW, *World Economic Outlook, Październik (2015)*.

1,3%. Wyższym poziomem wzrostu indeksów charakteryzowały się giełdy amerykańskie, przykładowo Dow Jones (DJI) odnotował stopę wzrostu na poziomie 7,5%.

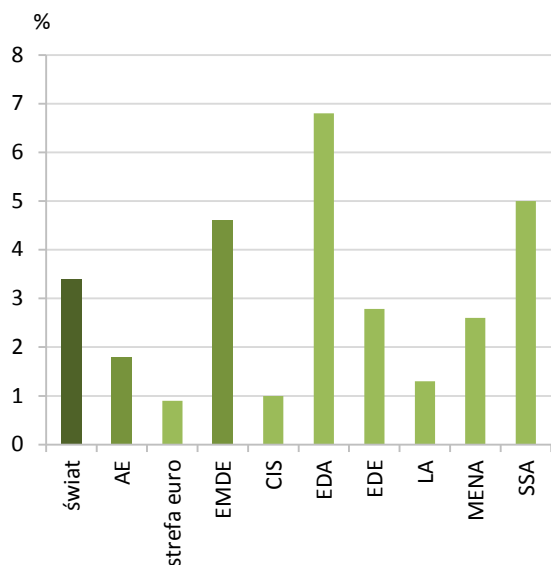
W 2014 r. poziom rentowności obligacji europejskich cechował trend spadkowy, za wyjątkiem obligacji greckich. Wynikało to z dalszych działań podejmowanych przez kraje strefy euro w zakresie wdrożenia konsolidacji fiskalnej oraz wdrażania dalszych reform strukturalnych. Działania te w różnych krajach prowadzone były w różnym tempie. Po ogłoszeniu przez EBC w I połowie 2014 r. pakietu działań wspierających ożywienie europejskiej gospodarki, rentowność 10-letnich niemieckich obligacji skarbowych osiągnęła najniższy notowany dotąd poziom rentowności, który w grudniu wyniósł 0,59%. W tym samym czasie rentowność obligacji greckich wyniosła 8,42%.

1.1.3 Aktywa sektora finansowego na świecie

Globalne aktywa rynków finansowych w 2014 r. według danych szacunkowych MFW, Deutsche Bank, BIS, McKinsey, Haver były wyceniane na poziomie 294 bln USD, co oznaczało wzrost o 9 bln USD, czyli o 3,2% w relacji do ich wartości na koniec 2013 r. Globalne aktywa finansowe w relacji do światowego PKB nieznacznie zmniejszyły swój poziom do 380% PKB (wobec 382% PKB w 2013 r.). Kapitalizacja giełd w 2014 r. wzrosła o 5 bln USD wobec roku poprzedniego, osiągając poziom 69 bln USD, natomiast państwowe papiery dłużne były wyceniane na poziomie 58 bln USD, co oznaczało wzrost ich wartości o 2 bln USD w porównaniu z rokiem poprzednim.

PRZEBIEG PROCESÓW MAKROEKONOMICZNYCH W GOSPODARCE ŚWIATOWEJ

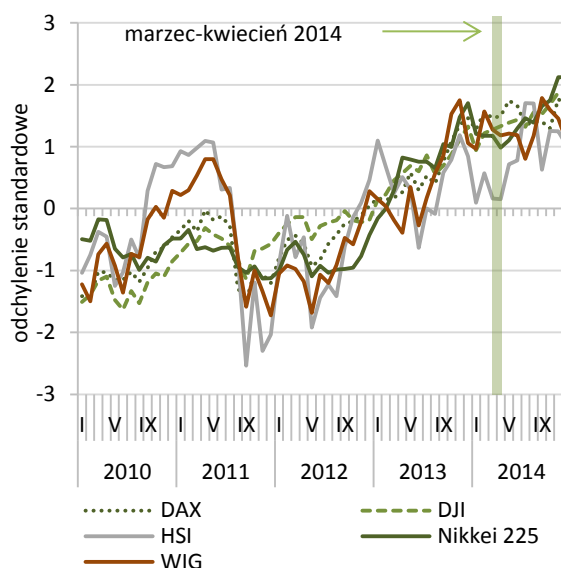
Wykres 1. Wzrost realnego PKB w 2014 r. w grupach krajów

Uwaga: tłumaczenie i opis klasyfikacji MFW przedstawiono w spisie skrótów.

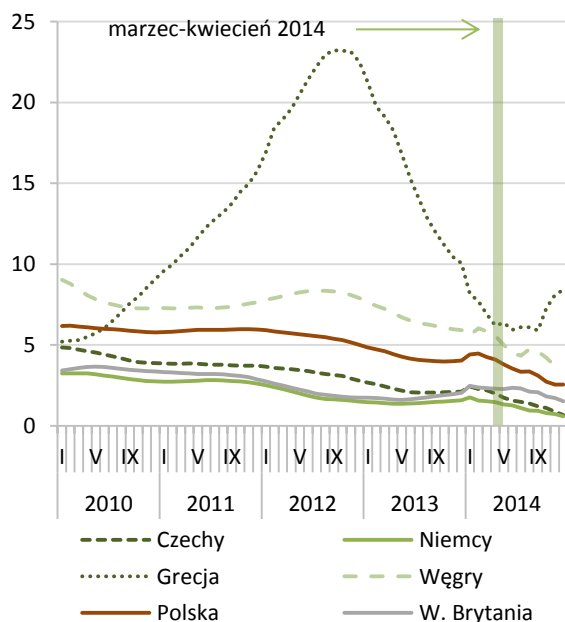
Źródło: dane MFW (baza WEO).

Wykres 2. Znormalizowane indeksy wybranych giełd

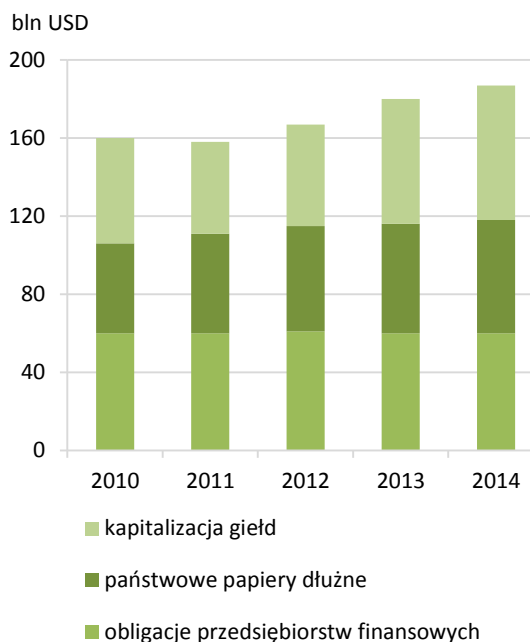
Źródło: opracowanie własne na podstawie stooq.pl

Wykres 3. Rentowność obligacji w wybranych krajach

Źródło: dane Eurostatu.

Wykres 4. Rozmiary globalnego rynku finansowego według wybranych kategorii

Źródło: MFW, *Global Financial Stability Report*, Waszyngton (za lata 2013-2014).

I.2. Sytuacja gospodarcza w Polsce

I.2.1 Wzrost gospodarczy

Wartość produktu krajowego brutto (PKB) w cenach bieżących w 2014 r. wyniosła 1 728,7 mld zł. Wzrost PKB w Polsce w ujęciu realnym wyniósł 3,4% i był wyższy aniżeli w 2013 r. (wzrost o 1,7%) oraz w 2012 r. (wzrost o 1,8%).

Tabl. 2. Skala wpływu poszczególnych kategorii na wzrost realny PKB (ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w p. proc.				
Produkt krajowy brutto	3,7	4,8	1,8	1,7	3,4
<i>Popyt krajowy</i>	4,2	3,9	-0,4	0,4	4,8
Spożycie ogółem	2,2	1,3	0,6	1,1	2,7
Spożycie indywidualne	1,6	1,8	0,6	0,7	1,8
Akumulacja	2,0	2,6	-1,0	-0,7	2,1
Nakłady brutto na środki trwałe	-0,1	1,9	-0,3	0,2	1,7
<i>Saldo obrotów z zagranicą</i>	-0,5	0,9	2,2	1,3	-1,4

Źródło: dane GUS.

W 2014 r. kategorią podtrzymującą wzrost gospodarczy był popyt krajowy, co było zmianą wobec dwóch poprzednich lat, gdy siłą napędową gospodarki stanowiło saldo obrotów z zagranicą. Kontrybucja popytu krajowego do PKB wyniosła 4,8 p. proc. - istotne znaczenie miał tu wkład spożycia w sektorze gospodarstw domowych (1,8 p. proc. wkładu do wzrostu PKB) oraz nakładów brutto na środki trwałe (1,7 p. proc.). Wzrost konsumpcji wiązał się z poprawą sytuacji na rynku pracy oraz wynikłym z tego wzrostem realnego dochodu do dyspozycji gospodarstw domowych.

W 2014 r. odnotowano ujemną kontrybucję salda obrotów z zagranicą do wzrostu PKB (-1,4 p. proc.). Dynamika eksportu (5,7%), choć wyższa niż w poprzednich dwóch latach, kształtowała się znacznie poniżej dynamiki importu (9,1%).

W związku z napiętą sytuacją geopolityczną w regionie wartość eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej⁴ w 2014 r. obniżyła się o 17,3%⁵.

⁴ Zastosowany tu podział na kraje jest zgodny z podziałem przyjętym w *Biuletynie Statystycznym* (GUS). Podział ten należy odróżnić np. od podziału (za MFW) na kraje rozwinięte oraz kraje wschodzące i rozwijające się, zastosowanego w innych częściach niniejszej publikacji. W szczególności, w niniejszym fragmencie, kraje Europy Środkowo-Wschodniej to: Albania, Białoruś, Mołdawia, Rosja oraz Ukraina.

⁵ Uwaga: dane odnoszące się do obrotów handlu zagranicznego pochodzą z publikacji GUS, *Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2014 r.*, (2015), Warszawa. Różnią się one od danych z rachunków narodowych.

1.2.2 Rynek pracy

Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej w 2014 r. wyniosło 9 597 tys. osób, co oznaczało wzrost o 1,0% w porównaniu z 2013 r.⁶ Jednocześnie stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2014 r. wyniosła 11,4% i była niższa o 2,0 p. proc. w porównaniu z grudniem 2013 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2014 r. wyniosło 3 783 zł, a jego wysokość w 2014 r. zwiększyła się w porównaniu z 2013 r. w ujęciu realnym i nominalnym o 3,4%.

W sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” przeciętne zatrudnienie w 2014 r. wyniosło 275 tys. osób, co oznaczało spadek o 1,4% w stosunku do 2013 r. Był to drugi rok spadku przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w tej sekcji, wynoszące 6 227 zł, istotnie przekraczało poziom przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej i było w 2014 r. wyższe (w ujęciu nominalnym) o 1,2% w stosunku do poprzedniego roku.

1.2.3 Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych⁷

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2014 r. wyniósł 1 340 zł i był w ujęciu realnym o 3,2% wyższy niż w 2013 r. Wzrost dochodu rozporządzalnego (w ujęciu realnym) wystąpił we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych poza gospodarstwami domowymi rolników, gdzie miał miejsce spadek o 8,7%. Najniższy poziom dochodu rozporządzalnego zaobserwowano wśród osób z gospodarstw domowych pracowników najemnych na stanowiskach robotniczych (1 038 zł), zaś najwyższy w gospodarstwach domowych pracowników najemnych na stanowiskach nierobotniczych (1 734 zł).

Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych na osobę w 2014 r. wyniosły 1 079 zł i były w ujęciu realnym wyższe o 1,6% w porównaniu do 2013 r. Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w 2014 r. wyniósł 80,5% i był niższy o 1,2 p. proc. niż w poprzednim roku.

W 2014 r. przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych na 1 osobę przeznaczone na ubezpieczenia wyniosły 18 zł. Największy udział w tych wydatkach miały ubezpieczenia na życie (7 zł) oraz ubezpieczenia związane z transportem (7 zł). Najwyższe przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na ubezpieczenia odnotowano w gospodarstwach domowych pracowników na stanowiskach nierobotniczych (26 zł), a najniższe (11 zł) w przypadku gospodarstw domowych pracowników na stanowiskach robotniczych oraz rolników.

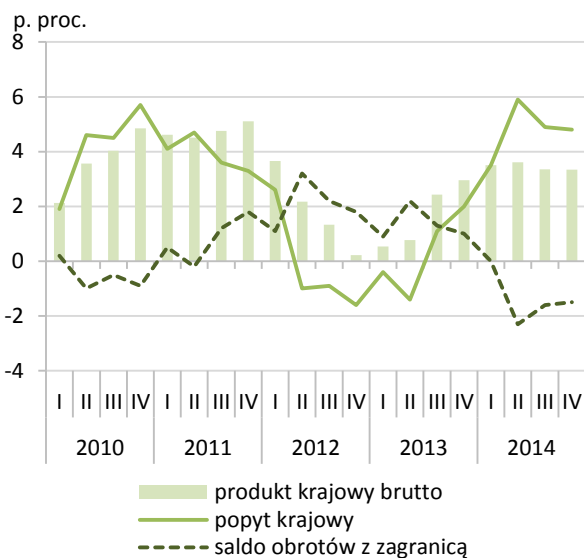
---

⁶ Przeciętne zatrudnienie nie obejmuje gospodarstw indywidualnych w rolnictwie i jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej oraz bezpieczeństwa publicznego. Por. GUS, *Biuletyn Statystyczny* nr 9/2015, (2015), Warszawa.

⁷ Na podstawie GUS, *Budżety gospodarstw domowych w 2014 r.*, (2015), Warszawa.

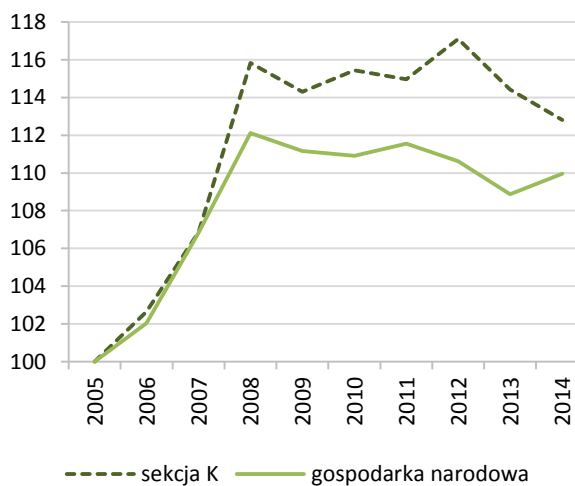
SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE

Wykres 5. Skala wpływu salda obrotów z zagranicą i popytu krajowego na wzrost realny PKB

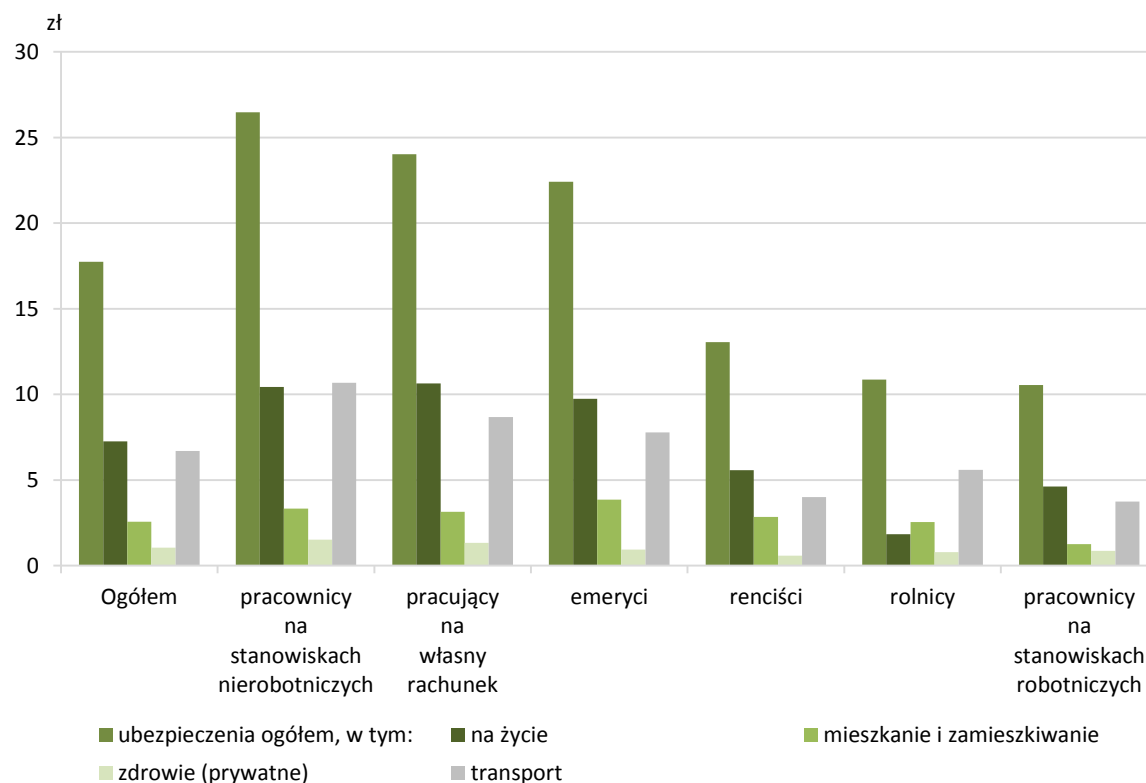
Źródło: dane GUS.

Wykres 6. Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej oraz w sekcji K (2005=100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 7. Przeciętne miesięczne wydatki na ubezpieczenia w 2014 r. na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Źródło: dane GUS.

I.3. Sytuacja wybranych elementów otoczenia rynku ubezpieczeń w Polsce

W niniejszym podrozdziale opisane zostały wybrane obszary życia społeczno-gospodarczego, istotne dla rozwoju sektora ubezpieczeń, tj. sytuacja na rynku nieruchomości (potrzeba ubezpieczenia majątku), dynamika akcji kredytowej (ograniczanie ryzyka związanego z niespłaceniem kredytu), wypadki przy pracy (ubezpieczenia na życie, w tym grupowe) oraz wypadki samochodowe (OC, AC).

I.3.1 Sytuacja na rynku nieruchomości

W 2014 r., w porównaniu z 2013 r., odnotowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania - o 1,4% (do poziomu 143,2 tys.). Liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2014 r., wyniosła 148,1 tys. i była wyższa o 16,2% w porównaniu z 2013 r. Podobny trend odnotowano dla liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenie. Liczba ta w 2014 r. wyniosła 156,9 tys. i zwiększyła się o 13,0% w porównaniu z 2013 r.⁸

Sytuację na rynku nieruchomości odzwierciedla m.in. średni poziom cen transakcyjnych w największych miastach w Polsce⁹. W 2014 r. odwrócił się trend spadku cen transakcyjnych na rynku wtórnym, a ceny te w tym okresie wzrosły o 1,8% w siedmiu największych miastach Polski¹⁰. Ceny transakcyjne na koniec 2014 r. wzrosły najbardziej w Gdańsku (o 4,4%), we Wrocławiu (o 3,1%) oraz w Warszawie (o 2,8%).

Na rynku pierwotnym zaobserwowano zróżnicowany trend cen transakcyjnych. W siedmiu największych miastach Polski ceny transakcyjne na koniec 2014 r. zmniejszyły się o 1,4%, przy czym najbardziej w Gdyni (o 8,2%) i Gdańsku (o 6,3%).

I.3.2 Akcja kredytowa banków

Wartość kredytów ogółem podmiotów sektora niefinansowanego w sektorze bankowym w końcu 2014 r. wyniosła 895,4 mld zł i była wyższa o 57,6 mld zł wobec 2013 r. Tempo wzrostu wartości kredytów w 2014 r. wyniosło 6,9% i było wyższe niż w poprzednich latach. Wartość kredytów udzielanych przedsiębiorstwom wzrosła o 8,3%, zaś kredytów udzielanych gospodarstwom domowym o 6,2%.

Wśród kredytów dla gospodarstw domowych odnotowano wzrost wartości kredytów mieszkaniowych o 6,0%, zaś kredytów konsumpcyjnych o 4,2%. Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych oraz kredytów konsumpcyjnych w 2014 r. było wyższe niż w poprzednim roku.

W 2014 r. wśród kredytów mieszkaniowych przeważały kredyty w walucie krajowej (stanowiły 53,5% wartości kredytów mieszkaniowych). Wśród kredytów walutowych przeważały kredyty udzielone w CHF, które stanowiły 80,2% wszystkich kredytów mieszkaniowych udzielonych w walucie obcej. Wartość kredytów w CHF w 2014 r. zmniejszyła się o 2,2% w porównaniu do 2013 r.

⁸ GUS, *Budownictwo – wyniki działalności w 2014 r.*, (2015), Warszawa.

⁹ Na podstawie danych NBP, *Baza cen nieruchomości mieszkaniowych*, (2015), Warszawa.

¹⁰ Gdańsk, Gdynia, Łódź, Kraków, Poznań, Warszawa, Wrocław.

*Kredyty zagrożone*¹¹

W 2014 r. jakość portfela kredytowego banków utrzymała się na zbliżonym poziomie do roku poprzedniego. Udział kredytów zagrożonych w wartości kredytów ogółem sektora niefinansowego wyniósł 8,1%, wobec 8,5% w roku poprzednim.

Wartość kredytów zagrożonych wyniosła 72,6 mld zł i wzrosła o 1,5% w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2014 r. wartość kredytów zagrożonych wzrosła dla przedsiębiorstw o 5,6%, w tym dla dużych przedsiębiorstw o 6,4%, a dla MSP o 5,1%. Wartość kredytów zagrożonych dla gospodarstw domowych wykazała spadek o 1,9%, co wynikało z poprawy struktury portfela kredytów konsumpcyjnych. Wartość kredytów zagrożonych dla kredytów konsumpcyjnych zmniejszyła się o 9,4% wobec 2013 r.

W strukturze portfela kredytów dla sektora niefinansowego, kredyty zagrożone gospodarstw domowych zmniejszyły swój udział o 0,4 p.proc wobec roku poprzedniego, natomiast udział kredytów przedsiębiorstw pozostał na tym samym poziomie. Wśród kredytów zagrożonych gospodarstw domowych spadek udziału w strukturze portfela kredytowego banków charakteryzował zarówno kredyty mieszkaniowe (o 0,1 p. proc.), jak i konsumpcyjne (o 0,3 p. proc.).

1.3.3 Warunki pracy oraz wypadki przy pracy

Spośród osób objętych badaniem warunków pracy¹² w Polsce (5 394,6 tys. osób) w 2014 r. w warunkach zagrożenia pracowało 482,8 tys. zatrudnionych, tj. 9,0%. Liczba osobozagrożeń, tj. osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia przemnożonych przez liczbę czynników, którymi były zagrożone, wyniosła 592,9 tys. Czynniki związane ze środowiskiem pracy (hałas, pyły przemysłowe) stanowiły 57,2% osobozagrożeń, czynniki związane z uciążliwością pracy (np. ciężki wysiłek fizyczny, niedostateczne oświetlenie pracy) 29,2%, zaś czynniki mechaniczne (niebezpieczne maszyny) 13,6%.

W 2014 r. zarejestrowano 88,6 tys. osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy¹³, w tym 263 osób w wypadkach śmiertelnych oraz 530 osób z ciężkimi obrażeniami ciała. Liczba świadczeń zrealizowanych w 2014 r. z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w wyniosła 27,5 tys. Średni koszt świadczeń wyniósł 3 990 zł, w tym z tytułu wypadków przy pracy 3 749 zł.

---

¹¹ Dane KNF.

¹² GUS, *Warunki pracy w 2014 r.*, (2015), Warszawa.

¹³ GUS, *Wypadki przy pracy w 2014 r.*, (2015), Warszawa.

1.3.4 Wypadki samochodowe

Liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych¹⁴ na koniec 2014 r. wyniosła w Polsce 26,5 mln i była o 3,1% wyższa niż rok wcześniej. W tym samym czasie wzrosła również o 1,0% długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej, osiągając w grudniu 2014 r. wartość 265,2 tys. km.

Zjawiskom tym w 2014 r. towarzyszył spadek liczby wypadków o 2,4%. Według danych Komendy Głównej Policji w 2014 r. doszło do 35,0 tys. wypadków drogowych, w wyniku których 42,5 tys. osób zostało rannych, a 3,2 tys. osób straciło życie. Podobnie jak w poprzednim roku, liczba osób rannych bądź zabitych w wyniku wypadków obniżyła się szybciej niż liczba wypadków: w 2014 r. liczba osób rannych była o 3,4% niższa, a zabitych o 4,6% niższa w porównaniu do sytuacji z 2013 r.

W 2014 r. doszło do 3,5 tys. wypadków drogowych z udziałem nietrzeźwych uczestników ruchu (9,9% wartości wypadków ogółem). W efekcie zmarło 0,5 tys. osób (14,7% liczby zabitych ogółem), a rannych zostało 4,0 tys. osób (9,5% liczba rannych ogółem). W 2014 r., w porównaniu z 2013 r., spadła zarówno liczba wypadków drogowych z udziałem nietrzeźwych o 0,5 tys. oraz liczba osób poszkodowanych lub zabitych w takich wypadkach, jak również zmniejszył się udział takich wypadków i osób w odpowiednich wartościach ogółem.

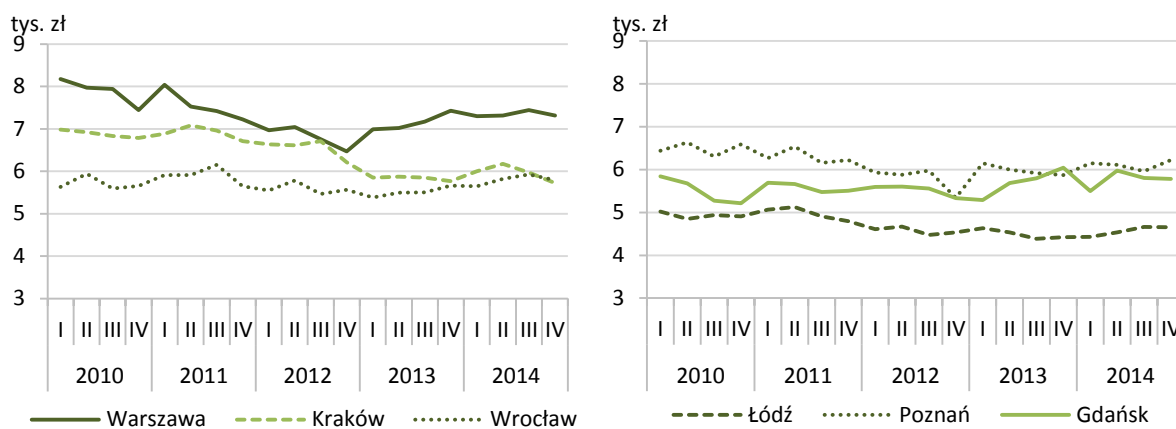
---

¹⁴ Łącznie z trolejbusami, samochodami ciężarowymi i ciągnikami, bez motorowerów; na podstawie danych Centralnej Ewidencji Pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Na podstawie GUS, *Transport – Wyniki działalności w 2014 r.*, (2015), Warszawa.

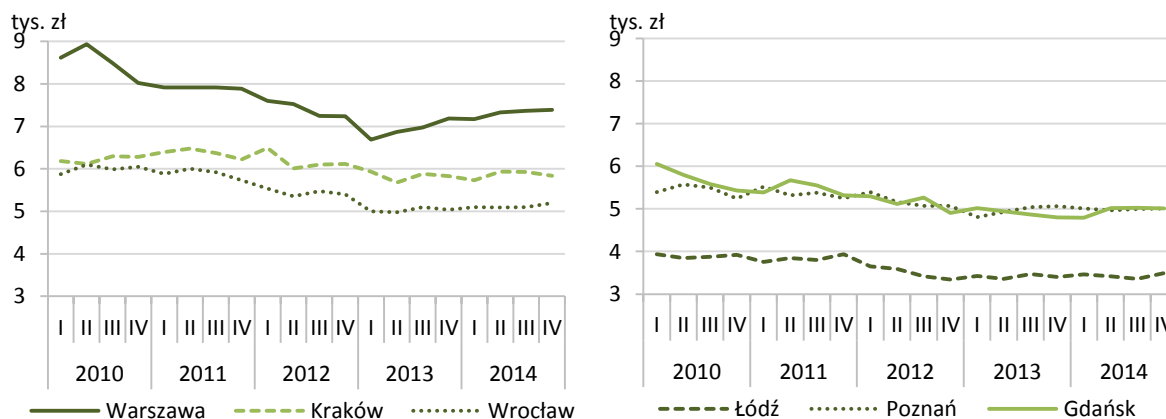
SYTUACJA WYBRANYCH ELEMENTÓW OTOCZENIA RYNKU UBEZPIECZEŃ W POLSCE

Wykres 8. Zmiana cen transakcyjnych mieszkań na rynku pierwotnym i wtórnym

Rynek pierwotny

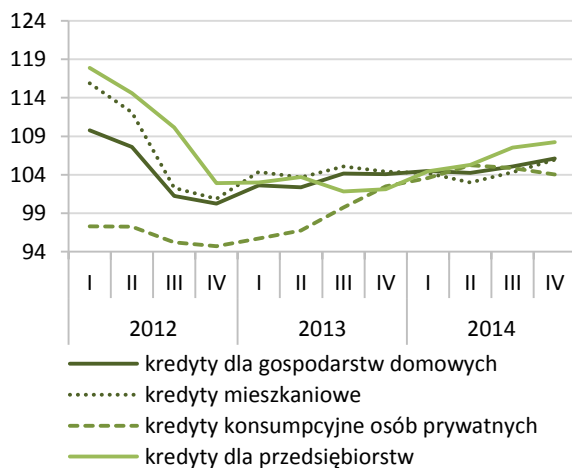

Rynek wtórny

Źródło: NBP, Baza cen nieruchomości mieszkaniowych, Warszawa 2015.

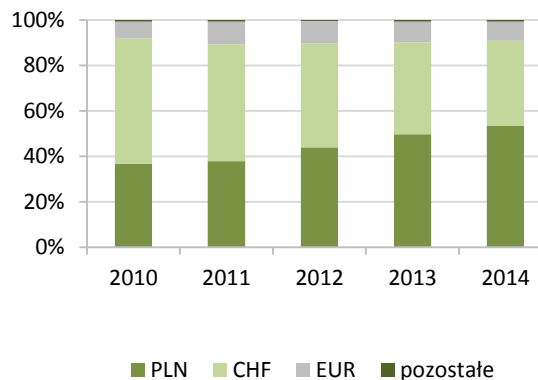
Wykres 9. Dynamika akcji kredytowej banków (analogiczny kwartał poprzedniego roku = 100)

Uwaga: dane na koniec kwartału.

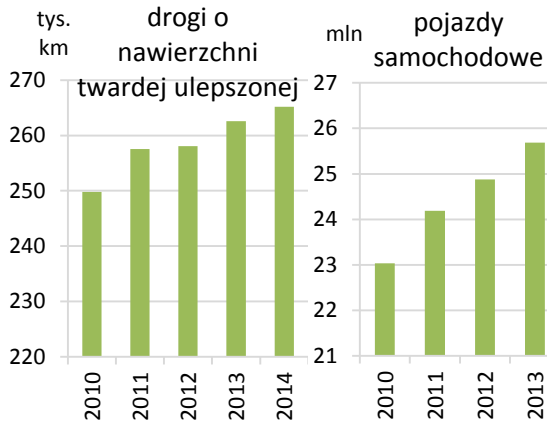
Źródło: dane KNF.

Wykres 10. Struktura walutowa kredytów mieszkaniowych (udział w całkowitej wartości kredytów mieszkaniowych)

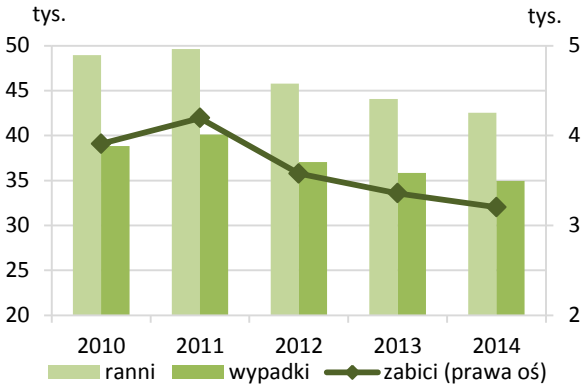

Źródło: dane KNF.

Wykres 11. Liczba dróg o nawierzchni twardej ulepszonej oraz zarejestrowanych pojazdów samochodowych

Wykres 12. Liczba osób zabitych i rannych oraz liczba wypadków samochodowych

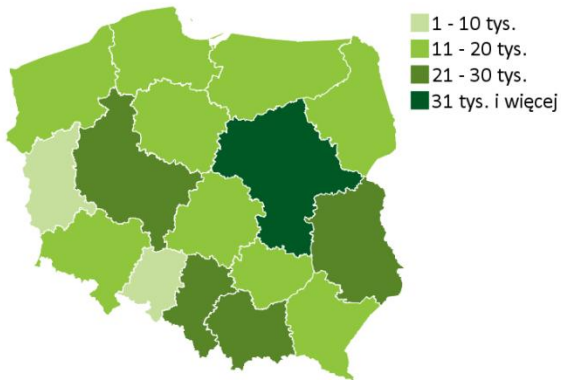

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

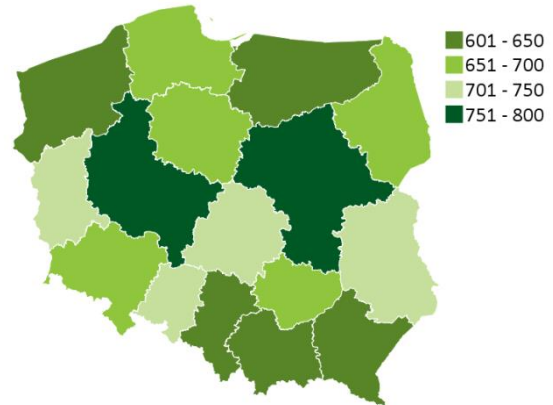
Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

Wykres 13. Wybrane wskaźniki według województw w 2014 r.

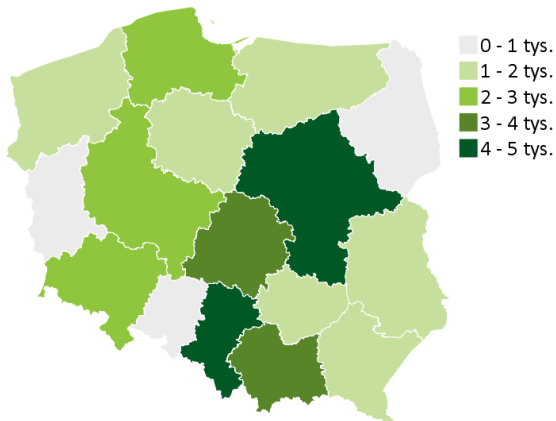
drogi o nawierzchni twardej w km²

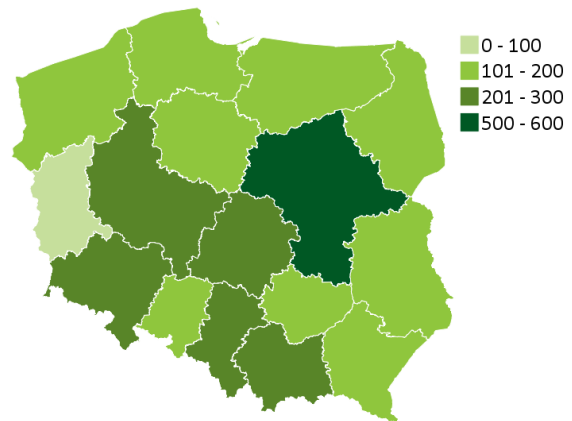
pojazdy samochodowe i ciągniki na 1000 osób

wypadki

ofiary śmiertelne

Źródło: dane GUS.

I.4. Rynek ubezpieczeń na tle sektora finansowo-ubezpieczeniowego w Polsce

I.4.1 Koniunktura w działalności finansowej i ubezpieczeniowej w Polsce na tle UE

W 2014 r. widoczna była kontynuacja trendu z 2013 r. wskazującego na poprawiające się nastroje zarówno wśród europejskich zakładów prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową (sekcja K), jak i w dziale: ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury¹⁵ w Unii Europejskiej w działalności finansowej i ubezpieczeniowej w 2013 r. przyjmował średnią wielkość 17,8%, to jest o 8,2 p. proc. wyższą niż rok wcześniej. Był on jednak wciąż niższy (o 0,9 p. proc.) niż w 2010 r. W ujęciu miesięcznym w 2014 r. wskaźnik ten cechował się zmiennością, trend spadkowy wykazywał w I kwartale, a trend wzrostowy w IV kwartale. Najniższą wielkość w 2014 r. wskaźnik przyjął w marcu (10,6%) i była ona jednocześnie wyższa o 6,1 p. proc. aniżeli najniższa wielkość miesięczna w 2013 r. Z kolei najwyższą wielkość w 2014 r. wskaźnik osiągnął w maju (22,4%). Natomiast wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w Unii Europejskiej w dziale: ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, przyjmował w 2014 r. średnią wielkość 14,4%, a zatem był o 6,6 p. proc. wyższy niż w 2013 r., ale nadal o 3,6 p. proc. niższy aniżeli w 2011 r.

Oceny i przewidywania zakładów prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową w Polsce w 2014 r. wykazały trend wzrostowy, podobnie jak w Unii Europejskiej. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w Polsce dla przedsiębiorstw należących do sekcji K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) przyjmował w 2014 r. średnią wielkość na poziomie 22,7%, czyli wyższą o 1,8 p. proc. niż w 2013 r.; pomimo to, poziom ten był wciąż niższy od odnotowanych w latach 2010-2012. W ujęciu miesięcznym w 2014 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury najniższą wielkość osiągnął w listopadzie (16,7%). Najwyższą wielkość miesięczną w 2014 r. wskaźnik przyjął w marcu (25,8%). Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w Polsce w dziale: ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, przyjął w 2014 r. wielkość średnią 23,6%, czyli o 1,7 p. proc. wyższą niż w 2013 r. W ujęciu miesięcznym najniższą wielkość w 2014 r. wskaźnik ten osiągnął w lutym (20,1%), a najwyższą w styczniu (27,6%).

---

¹⁵ Wskaźnik skonstruowany przy pomocy tzw. lustra koniunktury. Wartość wskaźnika równa 0% oznacza sytuację neutralną z punktu widzenia przedsiębiorców, tzn. taką, w której odsetki raportowanych przez podmioty negatywnych i pozytywnych ocen sytuacji równoważą się. Wskaźnik może przyjąć maksymalną wartość równą 100% w przypadku, gdy wszystkie podmioty oceniają sytuację jako pozytywną, a wartość minimalną równą -100% w przypadku, gdy wszystkie podmioty oceniają sytuację jako negatywną.

1.4.2 Znaczenie rynku ubezpieczeń w systemie finansowym w Polsce

Wartość aktywów systemu finansowego w 2014 r. w Polsce pozostała na tym samym poziomie, odnotowując nieznaczny wzrost o 0,2% wobec 2013 r. i osiągając 2 107,6 mld zł¹⁶.

Wartość aktywów sektora ubezpieczeniowego na koniec 2014 r. wyniosła 178,6 mld zł i stanowiła 8,5% aktywów systemu finansowego. Dla porównania w sektorze banków komercyjnych i spółdzielczych oraz w oddziałach instytucji kredytowych odnotowano wartość aktywów na poziomie 1 532,0 mld zł, co stanowiło 72,7% aktywów systemu finansowego. Otwarte fundusze emerytalne odnotowały wartość aktywów równą 149,4 mld zł (7,1% aktywów systemu finansowego)¹⁷, zaś fundusze inwestycyjne 233,9 mld zł (11,1%)¹⁸.

Wartość aktywów sektora ubezpieczeniowego wzrosła o 6,8% w porównaniu z poprzednim rokiem, a jej udział w aktywach rynku finansowego zwiększył się o 0,6 p. proc. Wzrost wartości aktywów podmiotów sektora ubezpieczeniowego i funduszy inwestycyjnych wiązał się z ograniczeniem znaczenia w strukturze aktywów Otwartych Funduszy Emerytalnych, co wiązało się z przekazaniem jednostek rozrachunkowych członków OFE do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dniem 1 lutego 2014 r.¹⁹

Struktura lokat zakładów ubezpieczeniowych

W strukturze lokat zakładów ubezpieczeń w 2014 r. dla działu I (ubezpieczenia na życie) udział obligacji skarbowych wyniósł 61,7% i był wyższy o 0,8 p. proc. niż w poprzednim roku²⁰. Odnotowano wzrost udziału jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (o 1,1 p. proc. wobec 2013 r.) do poziomu 15,6% oraz spadek udziału lokat terminowych (o 2,9 p. proc. wobec 2013 r.) do poziomu 9,5%.

W dziale II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) odnotowano w 2014 r. niższy (o 2,4 p. proc. wobec 2013 r.) udział środków ulokowanych w obligacje skarbowe, na poziomie 38,9%. W dziale II stwierdzono spadek udziału środków ulokowanych w tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych o 1,2 p. proc. wobec 2013 r.; ich poziom w strukturze wyniósł 26,3%. Odnotowano natomiast wzrost udziału lokat terminowych o 1,9 p. proc. wobec 2013 r. do poziomu 6,2% oraz kategorii „inne lokaty” o 1,7 p. proc. do poziomu 8,7%.

---

¹⁶ Na podstawie GUS, *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce w 2014 roku na tle procesów globalnych*, (2015), Warszawa, s. 74-175. Dane dot. aktywów zakładów ubezpieczeniowych oraz sektora bankowego uaktualniono na podstawie baz danych KNF oraz GUS.

¹⁷ GUS, *Wyniki finansowe otwartych funduszy emerytalnych i powszechnych towarzystw emerytalnych w 2014 r.*, (2015), Warszawa.

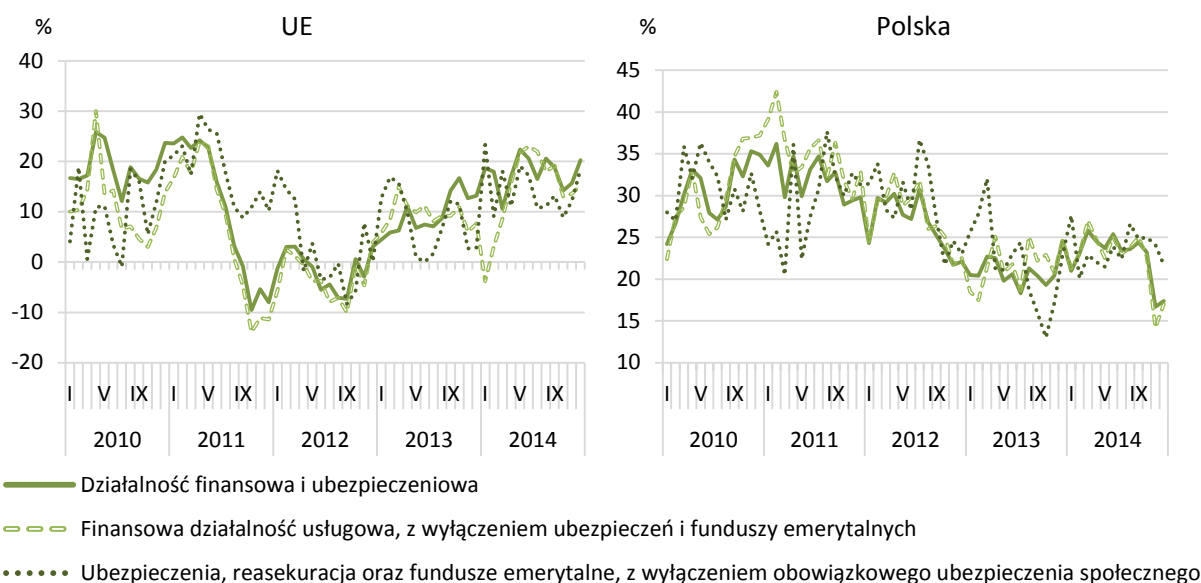
¹⁸ GUS, *Wyniki finansowe funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2014 r.*, (2015), Warszawa.

¹⁹ Ustawa z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych. Dz. U. z 2013 r. poz. 1717.

²⁰ NBP, *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec*, (2015), Warszawa.

RYNEK UBEZPIECZEŃ NA TLE SEKTORA FINANSOWO-UBEZPIECZENIOWEGO W POLSCE

Wykres 14. Koniunktura w działalności finansowej i ubezpieczeniowej w Polsce i w Unii Europejskiej (wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury, niewyrównany sezonowo)

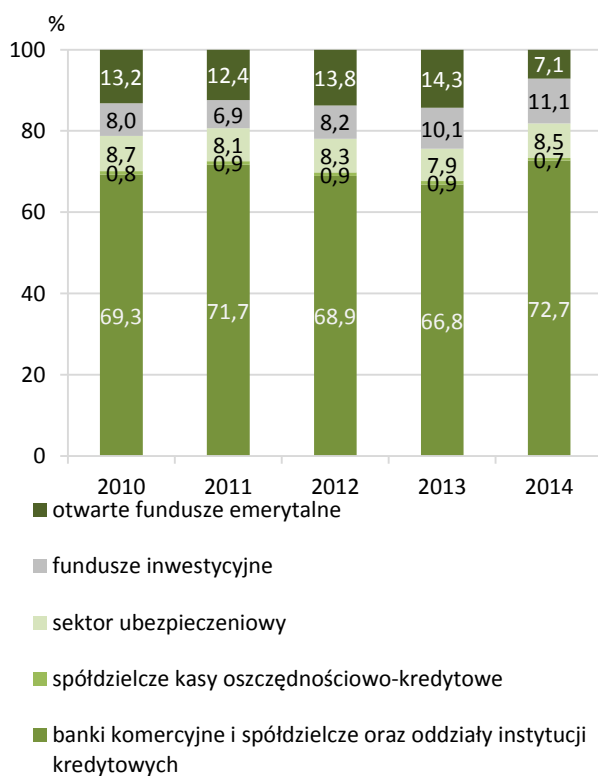

Uwaga: wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w UE obliczony dla grupy dziesięciu państw (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania, Holandia, Polska, Czechy, Węgry, Luksemburg).

Źródło: 1) dane GUS z badań koniunktury w przemyśle, budownictwie, handlu i usługach 2000-2014,

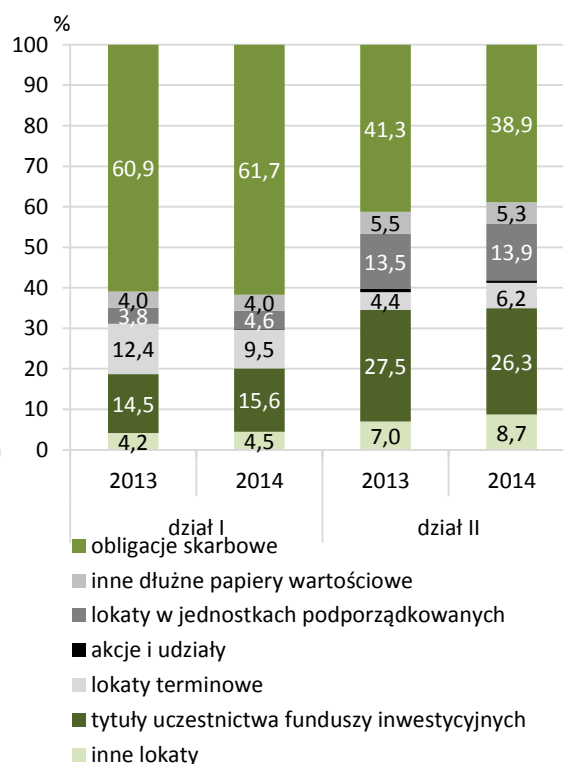
2) dane KE (DG ECFIN), badania koniunktury gospodarczej.

Wykres 15. Struktura systemu finansowego w Polsce według aktywów instytucji finansowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS oraz bazy danych KNF.

Wykres 16. Struktura lokat zakładów ubezpieczeń według działań

Źródło: NBP, Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2015 r., (2015), Warszawa.

II. ŚWIATOWY RYNEK UBEZPIECZENIOWY

W 2014 r. wydarzyło się 189 szkód katastroficznych, najwięcej spośród odnotowanych dotychczas przez *Swiss Re*. Mimo to, wartość szkód ekonomicznych z tytułu szkód katastroficznych i szkód związanych z działalnością człowieka spadła z 138 mld USD w 2013 r. do 110 mld USD w 2014 r. i ukształtowała się na poziomie niższym niż średnia w wysokości 200 mld USD z poprzednich 10 lat (z uwzględnieniem inflacji). Szkody związane z wystąpieniem takich zjawisk jak trzęsienia ziemi, powodzie wyniosły 101 mld USD, a katastrofy wywołane działalnością człowieka – 9 mld USD. Szacuje się, że wśród ogółu szkód ekonomicznych, szkody objęte ubezpieczeniem stanowiły 35 mld USD²¹.

Tabl. 3. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach gospodarczych na świecie

Kontynenty	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	w mld USD									
Ogółem	3 442	3 733	4 152	4 218	4 102	4 324	4 596	4 646	4 601	4 778
Europa	1 332	1 510	1 764	1 703	1 618	1 613	1 647	1 534	1 620	1 698
Azja	765	789	845	934	1008	1 163	1 284	1 377	1 252	1 318
Ameryka Północna	1 188	1 254	1 331	1 344	1 249	1 276	1 343	1 397	1 391	1 406
Pozostałe	157	180	212	237	227	272	322	338	338	356

Źródło: dane Swiss RE, zrewidowane za rok 2013.

W 2014 r., według danych *Swiss Re*²², wartość światowego przypisu składki globalnego rynku ubezpieczeń wyniosła 4 778 mld USD i wzrosła o 3,8% w stosunku do poprzedniego roku.

W Azji składka brutto w 2014 r. wzrosła o 5,3% w porównaniu z rokiem poprzednim, w Europie o 4,8%, w Ameryce Północnej o 1,1%, a na pozostałych kontynentach o 5,3%. W rezultacie, w 2014 r. udział Europy w globalnej składce brutto zwiększył się do 35,6%, udział Ameryki Północnej obniżył się do 29,4%, a Azji pozostał na poziomie 27,6%. Udział pozostałych kontynentów był niewielki: Afryki i Oceanii stanowił 3,5%, a Ameryki Łacińskiej i Karaibów 3,9% światowej składki brutto (tyle samo co w 2013 r.).

W krajach wysoko rozwiniętych składka zwiększyła się z 3 820 mld USD do 3 939 mld USD z powodu wzrostu składki w ubezpieczeniach *life*. Pomimo wzrostu, udział składki krajów rozwiniętych w globalnej składce brutto zmniejszył się z 83% w 2013 r. do 82,4% w 2014 r.

W związku z ożywieniem gospodarczym w krajach azjatyckich, rok 2014 przyniósł kontynuację wzrostu na rynku ubezpieczeń w krajach rozwijających się i wschodzących²³. Składka w tych krajach wzrosła z 781 mld USD do 839 mld USD, co stanowiło wzrost w ciągu roku o 7,4%, głównie za sprawą wzrostu rynku ubezpieczeń w Chinach (ich udział wynosił

²¹ Swiss Re, *Natural catastrophes and man-made disasters in 2014: convective and winter storms generate most losses*, no 2/2015, (2015), Zurych, s. 1.

²² Swiss Re, *World insurance in 2014: back to life*, no 4/2015, (2015), Zurych.

²³ Kraje Ameryki Łacińskiej, kraje Europy Środkowej i Wschodniej, kraje Bliskiego Wschodu (bez Izraela), kraje Centralnej, Południowej i Wschodniej Azji, kraje Afryki.

39,2% w rynku krajów rozwijających się). Odnotowano również wzrost składki ogółem także w Brazylii i Tajlandii, natomiast spadek nastąpił w krajach Europy Środkowej i Wschodniej.

Według *Swiss Re* składka przypisana brutto na rynku ubezpieczeń krajów OECD²⁴ wzrosła z 3 745 mld USD do 3 851 mld USD. W ujęciu wartościowym najwyższą składkę w 2014 r. zebrano w Stanach Zjednoczonych, Japonii, Wielkiej Brytanii, Francji i Niemczech. Składka tych pięciu krajów stanowiła łącznie 68,5% całej składki przypisanej państw OECD.

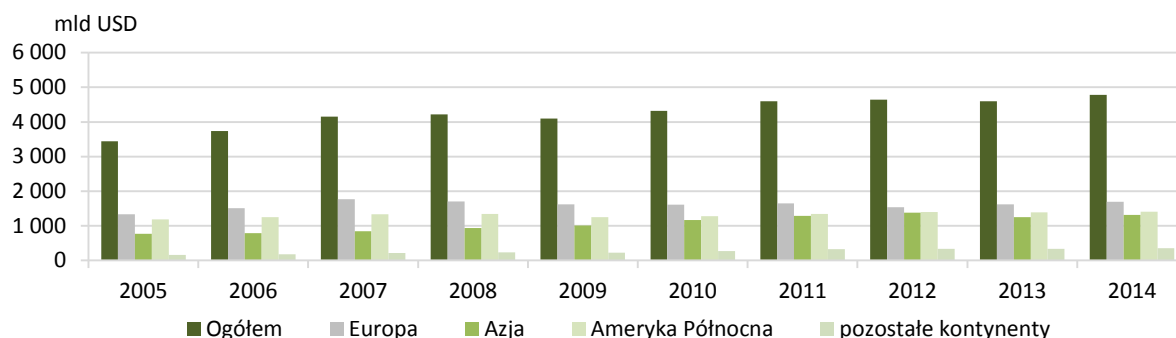
Składka przypisana brutto w dziale I (*life*) na świecie była wyższa w porównaniu do składki w dziale II (*non-life*) we wszystkich grupach państw. Składka ta w dziale I w 2013 r. wyniosła w świecie 2 655 mld USD i zwiększyła się o 4,3% w stosunku do 2012 r. Składka zebrana w dziale I ubezpieczeń zwiększyła się w porównaniu do roku poprzedniego w krajach OECD, G7, w krajach Unii Europejskiej, w tym w krajach strefy euro. W dziale II w 2014 r. składka wyniosła w świecie 2 124 mld USD i zwiększyła się o 3,3% w stosunku do 2013 r. Wzrost składki wystąpił, podobnie jak w dziale I, we wszystkich grupach państw.

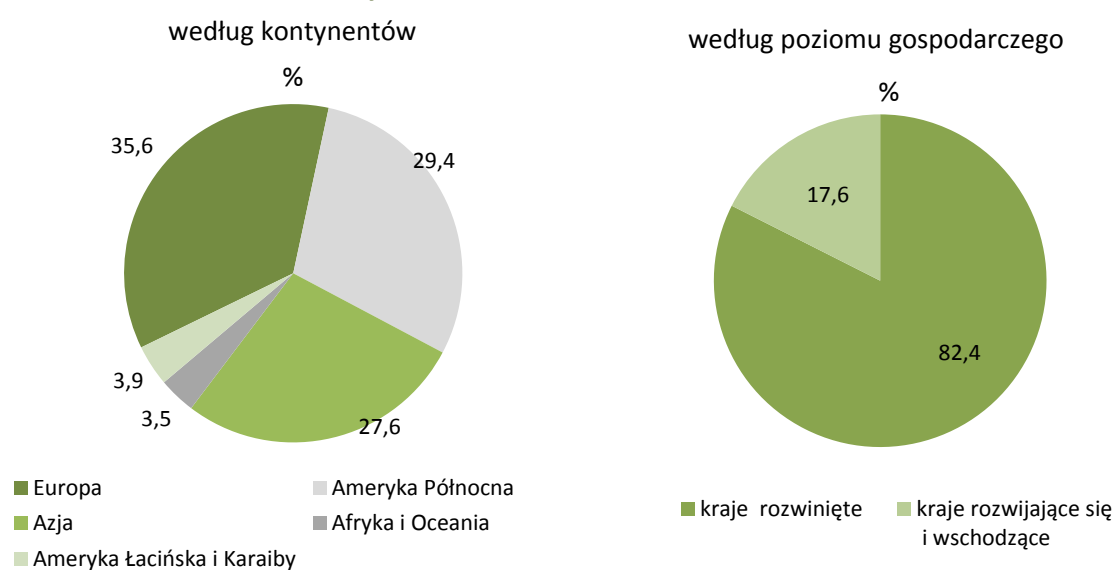
²⁴ 34 państwa.

ŚWIATOWY RYNEK UBEZPIECZENIOWY

Wykres 17. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach gospodarczych na świecie

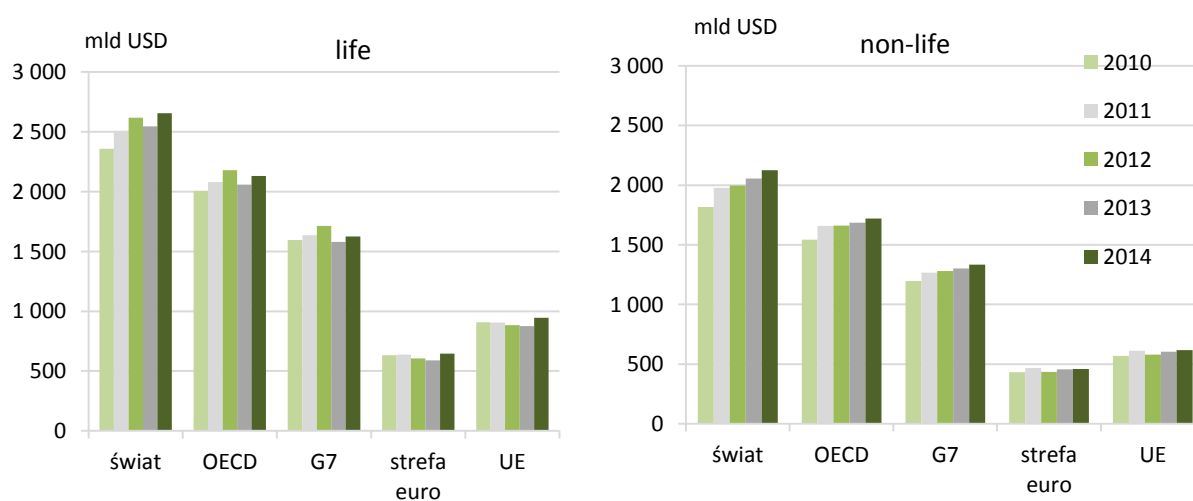

Wykres 18. Rozkład zbioru składki w 2014 r.

Uwaga: Europa obejmuje Europę Zachodnią oraz Europę Środkową i Wschodnią, łącznie z Rosją, Ukrainą i Turcją.

Wykres 19. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach *life* i *non-life* w grupach państw

Źródło: dane Swiss Re.

III. RYNEK UBEZPIECZENIOWY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W 2014 r.

III.1. Ogólne informacje o zakładach ubezpieczeń w krajach UE

Bogatym źródłem informacji o sytuacji na europejskim rynku ubezpieczeniowym są dane prezentowane przez stowarzyszenie *Insurance Europe*²⁵. Organizacja ta liczy 34 członków, reprezentantów państw europejskich, w tym zrzesza wszystkie kraje Unii Europejskiej. Na podstawie informacji statystycznych przekazanych przez kraje członkowskie przygotowuje rokrocznie raporty zawierające zagregowane dane o składce i portfelu lokat wszystkich zakładów ubezpieczeń stosujących standardy jednolitego rynku ubezpieczeniowego. Zrzeszone w organizacjach należących do *Insurance Europe* zakłady stanowią około 95% rynku europejskiego mierzonego składką przypisaną brutto.

W porównaniu z liczbą zakładów ubezpieczeń funkcjonujących w 2013 r., liczba tych zakładów w 2014 r. zmniejszyła się o 13 ubezpieczycieli, osiągając poziom 4 476 zakładów ogółem. W Wielkiej Brytanii, gdzie skoncentrowana była jedna czwarta wszystkich zakładów działających na terytorium UE, nastąpił wzrost o 53 jednostki. Wzrost zaobserwowano też w innych krajach: w Bułgarii o 1 zakład, zaś w Czechach o 2 zakłady. W pozostałych krajach nastąpiło zmniejszenie liczby zakładów: we Francji o 14, w Holandii o 19, w Niemczech o 12, a w Danii o 9.

W ślad za zmniejszającą się liczbą zakładów ubezpieczeń, w 2013 r.²⁶ w krajach Unii Europejskiej nastąpił spadek liczby pracowników do 847,0 tys. osób (o 0,6%) w stosunku do roku poprzedniego. Jednakże w takich krajach jak Dania, Finlandia, Irlandia i Rumunia zaobserwowano wzrost liczby pracowników.

---

²⁵ *Insurance Europe* stanowi federację 34 organizacji reprezentujących firmy prowadzące działalność ubezpieczeniową oraz reasekurację czynną. Ze strony polskiej członkiem *Insurance Europe* jest Polska Izba Ubezpieczeń.

²⁶ Z uwagi na dostępność danych dotyczących pracowników prezentacja jest opóźniona o 1 rok.

Tabl. 4. Liczba zakładów ubezpieczeń w krajach UE

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	4 667	4 557	4 737	4 675	4 630	4 971	4 824	4 812	4489	4476
Austria	73	72	71	71	72	72	72	70	69	68
Belgia	171	162	157	152	148	147	149	146	140	140
Bułgaria	0	0	205	284	325	367	417	468	45	46
Chorwacja	25	20	23	25	27	26	26	27	26	25
Cypr	33	32	30	34	34	34	34	34	34	33
Czechy	45	49	52	53	53	53	54	52	51	53
Dania	206	201	215	211	195	182	171	156	138	129
Estonia	12	16	19	20	19	19	18	18	18	18
Finlandia	67	66	63	63	63	63	64	68	74	71
Francja	486	477	464	461	452	441	434	405	395	381
Grecja	95	90	86	85	82	73	69	69	66	65
Hiszpania	362	354	357	296	294	287	279	270	255	255
Holandia	311	330	316	301	287	263	227	210	189	170
Irlandia	226	229	233	236	227	227	227	227	227	227
Litwa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Luksemburg	95	95	94	96	97	96	93	93	95	95
Łotwa	20	20	21	23	25	25	22	22	20	20
Malta	25	37	41	44	53	56	62	65	67	67
Niemcy	632	613	609	607	596	582	578	570	560	548
Polska	74	72	76	66	66	63	61	59	58	57
Portugalia	70	76	83	85	87	83	79	79	77	78
Rumunia	37	36	42	43	45	43	43	41	38	37
Słowacja	26	25	24	20	20	22	22	22	21	21
Słowenia	15	16	16	16	18	19	19	25	13	12
Szwecja	415	392	392	381	381	384	361	337	329	327
W. Brytania	1 118	1 050	1 017	972	934	1 314	1 213	1 247	1229	1282
Węgry	28	27	31	30	30	30	30	32	30	32
Włochy	230	235	234	239	233	234	231	226	225	219

Źródło: dane Insurance Europe.

Tabl. 5. Liczba pracowników etatowych w zakładach ubezpieczeń w krajach UE

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	968 312	928 875	929 202	932 980	945 688	865 918	858 128	852 133	847 047	.
Austria	26 267	26 292	26 667	26 547	26 732	26 538	25 794	26 094	26 124	.
Belgia	24 004	23 752	24 048	24 300	23 964	23 695	23 911	23 861	23 662	.
Bułgaria	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Chorwacja	7 017	7 984	9 360	10 514	11 184	11 085	11 259	11 652	11 533	.
Cypr	1 700	1 749	1 767	1 854	1 874	1 965	1 968	1 706	1 706	.
Czechy	14 506	14 410	14 501	14 726	14 498	14 270	14 499	13 589	13 428	.
Dania	14 046	14 259	16 031	16 309	16 493	16 088	16 164	16 729	17 367	.
Estonia	1 364	1 458	1 458	1 536	1 737	1 739	.	.	.	.
Finlandia	10 448	10 583	10 669	10 810	10 563	10 472	10 676	10 866	11 249	.
Francja	143 700	143 750	143 950	145 200	147 700	147 500	147 500	148 200	147 100	.
Grecja	9 500	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	8 000	8 000	8 000	.
Hiszpania	47 526	48 049	47 990	49 277	47 762	47 230	47 265	46 485	46 485	.
Holandia	63 000	62 000	62 000	60 000	59 000	57 000	56 000	54 000	52 000	.
Irlandia	14 303	14 256	14 762	15 033	14 304	13 556	13 500	14 000	14 334	.
Litwa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Luksemburg	3 045	3 170	3 242	3 368	3 427	3 561	3 572	3 609	3 609	.
Łotwa	3 333	3 800	.	.	.	.	.	3 000	3 000	.
Malta	667	806	832	786	.	.	.	.	.	.
Niemcy	233 300	225 700	218 900	216 300	216 500	216 400	215 500	214 100	212 700	.
Polska	29 550	29 437	30 319	30 777	30 080	28 721	28 134	25 890	25 525	.
Portugalia	11 829	11 518	11 295	11 307	11 270	11 224	11 242	11 180	11 135	.
Rumunia	36 000	.	.	.	15 083	9 220	8 230	11 837	12 299	.
Słowacja	6 304	6 300	6 300	6 640	6 218	6 097	6 097	6 097	6 099	.
Słowenia	5 878	5 987	6 059	6 325	6 269	6 091	6 056	6 062	5 970	.
Szwecja	19 000	19 389	20 032	20 715	19 259	20 414	20 428	20 551	20 710	.
W. Brytania	176 100	179 300	177 500	178 700	181 488	111 864	110 363	105 800	104 715	.
Węgry	26 001	26 131	26 242	26 125	23 914	25 003	24 493	21 113	20 361	.
Włochy	39 924	39 795	46 278	46 831	47 369	47 185	47 477	47 712	47 936	.

Źródło: dane Insurance Europe.

Tabl. 6. Struktura dystrybucji ubezpieczeń w wybranych krajach UE w 2014 r.

Kraje	Sprzedaż bezpośrednia		Agenci		Brokerzy		Bancassurance		Pozostałe kanały dystrybucji	
	<i>life</i>	<i>non-life</i>	<i>life</i>	<i>non-life</i>	<i>life</i>	<i>non-life</i>	<i>life</i>	<i>non-life</i>	<i>life</i>	<i>non-life</i>
w %										
Belgia	23,3	19,7	6,3	11,4	36,5	60,7	33,2	7,7	0,7	0,5
Chorwacja	41,0	71,2	29,0	17,1	2,1	6,1	23,4	3,4	4,5	2,2
Finlandia	x	43,9	x	41,7	x	7,6	x	6,8	x	0,0
Francja	15,0	34,0	7,0	34,0	11,0	18,0	64,0	13,0	3,0	1,0
Holandia ^a	30,0	19,0	70,0	81,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Malta	1,8	40,0	59,5	36,6	2,4	23,4	36,3	0,0	0,0	0,0
Niemcy	4,0	4,8	48,3	58,5	25,2	25,4	19,8	6,9	2,7	4,4
Portugalia	8,6	10,8	11,3	61,2	1,1	17,1	78,7	10,2	0,3	0,7
Słowenia	4,8	30,2	84,4	61,1	0,0	5,9	10,8	2,2	0,0	0,6
Szwecja	18,0	x	2,0	x	28,0	x	12,0	x	40,0	x
Włochy	8,9	7,9	14,4	80,5	0,9	7,9	75,8	3,6	0,0	0,1

^a udział agentów i brokerów pokazuje się łącznie.

Źródło: dane *Insurance Europe*.

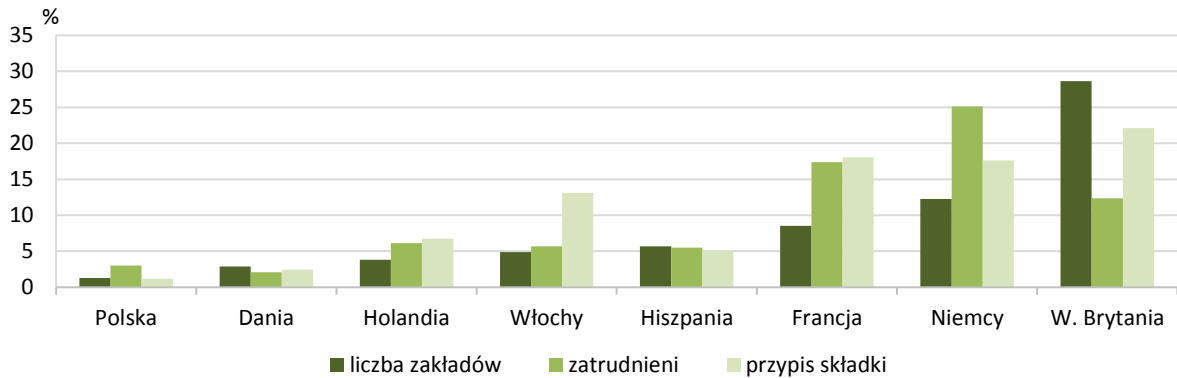
Między poszczególnymi krajami Unii Europejskiej występowało dość znaczne zróżnicowanie w strukturze dystrybucji ubezpieczeń. W ostatnich latach rozpowszechnionym kanałem dystrybucji ubezpieczeń *life* stała się sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami bankowymi, oferowanych we wspólnej sieci sprzedaży (*bancassurance*). Taki system sprzedaży jest szczególnie rozpowszechniony w Portugalii, we Włoszech i Francji.

W Chorwacji głównym kanałem dystrybucji w segmencie rynku *life* jest sprzedaż bezpośrednia. Podobny model sprzedaży polis na życie istnieje w Holandii, gdzie wiodącym kanałem dystrybucji jest sprzedaż poprzez agentów i brokerów. Ponad 80% udział sprzedaży poprzez agentów i brokerów ma Słowenia. Najniższy udział brokerów w sprzedaży polis *life* jest we Włoszech, a najniższy udział agentów w Szwecji.

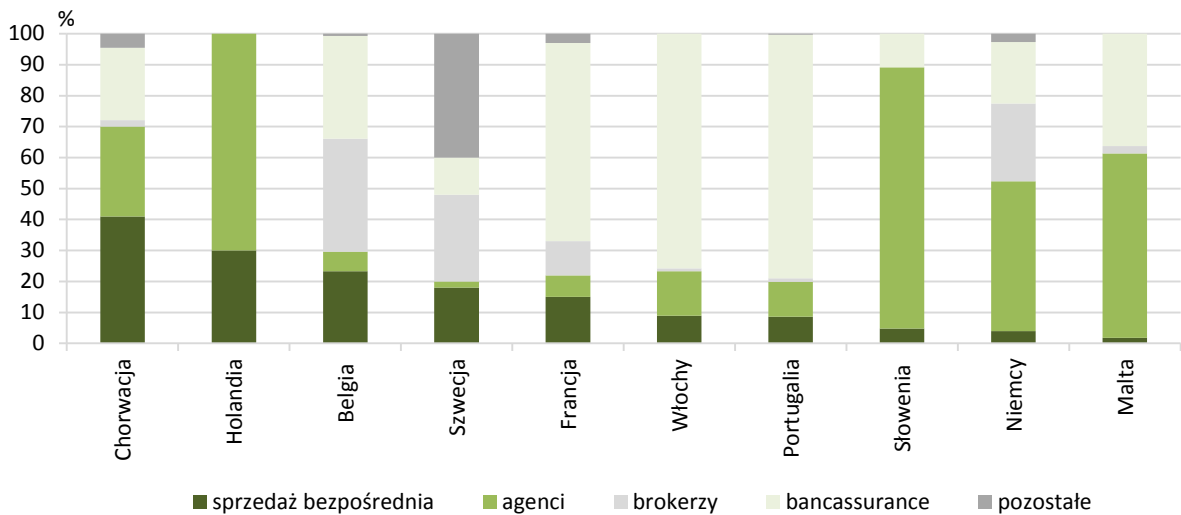
W sprzedaży bezpośredniej ubezpieczeń *non-life* największy udział miała Chorwacja (71,2%), Finlandia (43,9%) i Malta (40,0%), w sprzedaży przez brokerów Belgia (60,7%), a w sprzedaży tych produktów drogą *bancassurance* Francja (13,0%) i Portugalia (10,2%).

OGÓLNE INFORMACJE O ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W KRAJACH UE

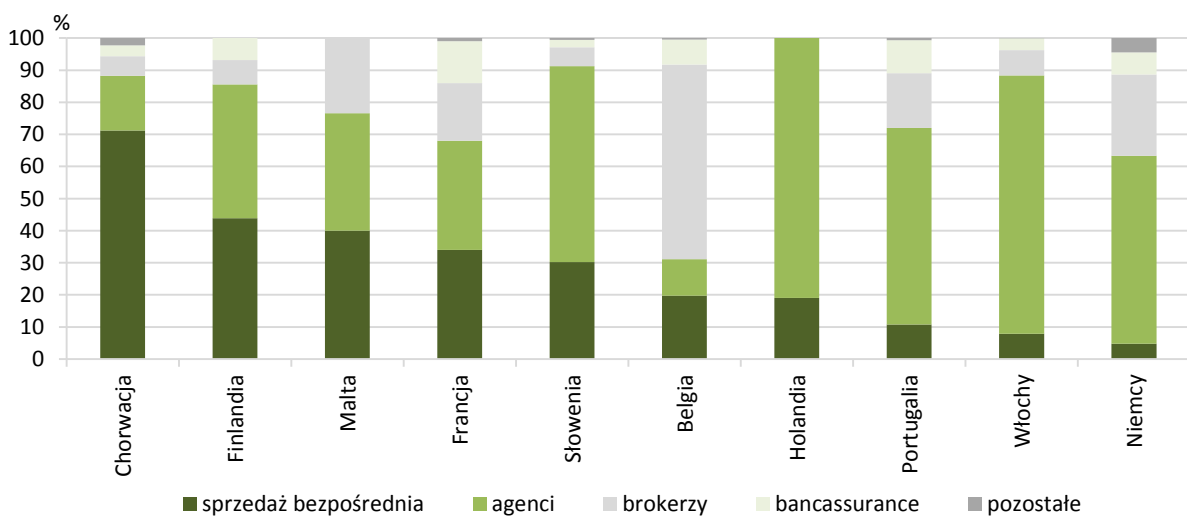
Wykres 20. Udziały w rynku ubezpieczeń w wybranych krajach UE w 2014 r.

Wykres 21. Kanäle dystrybucji ubezpieczeń *life* w wybranych krajach UE w 2014 r.

Wykres 22. Kanäle dystrybucji ubezpieczeń *non-life* w wybranych krajach UE w 2014 r.

Źródło: dane Insurance Europe.

III.2. Składka przypisana brutto

W 2014 r. składka przypisana brutto w zakładach ubezpieczeń posiadających siedziby w krajach Unii Europejskiej wyniosła 1 091 mld euro i wzrosła o 37 mld euro w stosunku do 2013 r.

Tabl. 7. Składka przypisana brutto ogółem w krajach UE

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	w mld euro									
Ogółem	961,8	1 052,3	1 102,8	956,7	1 003,9	1 054,5	1 028,2	1 037,4	1 054,3	1 091,4
Austria	15,3	15,6	15,9	16,2	16,4	16,7	16,5	16,3	16,6	17,1
Belgia	33,8	29,5	31,2	29,3	28,4	28,7	28,5	31,4	26,9	27,0
Bułgaria	0,5	0,6	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
Chorwacja	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1
Cypr	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,7
Czechy	3,8	4,2	4,6	4,8	5,1	5,3	5,3	5,1	5,2	5,3
Dania	16,4	18,1	19,4	20,5	20,4	20,9	22,5	23,8	24,8	26,5
Estonia	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Finlandia	14,3	14,9	15,0	15,8	16,2	18,6	18,1	19,9	22,0	23,1
Francja	175,9	197,1	195,7	183,2	199,6	207,3	189,5	181,4	185,9	197,1
Grecja	3,9	4,4	5,0	5,1	5,4	5,2	4,9	4,3	3,8	3,8
Hiszpania	48,8	52,8	54,3	59,3	61,2	56,3	59,6	56,6	55,2	54,4
Holandia	48,5	73,6	75,0	78,5	77,7	77,9	78,8	75,1	75,5	73,8
Irlandia	13,6	16,2	18,2	13,4	12,5	12,7	11,4	10,9	11,3	12,6
Litwa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Luksemburg	1,0	1,0	1,1	1,7	1,6	2,1	1,6	1,9	2,1	2,9
Łotwa	0,2	0,3	0,4	0,5	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,4
Malta	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Niemcy	158,0	161,9	162,9	164,5	171,4	178,8	178,1	181,6	187,3	192,4
Polska	8,0	9,8	12,2	14,2	12,5	12,7	13,3	14,5	13,4	12,7
Portugalia	13,4	13,1	13,8	15,3	14,5	16,3	11,7	10,9	13,1	14,3
Rumunia	0,9	1,3	1,9	2,2	1,8	1,9	1,7	1,6	1,8	1,8
Słowacja	1,3	1,4	1,7	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,2	2,2
Słowenia	1,5	1,7	1,9	2,0	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,9
Szwecja	22,1	23,6	24,4	22,1	24,3	28,9	28,5	25,9	26,9	31,3
W. Brytania	265,9	298,8	342,0	207,0	206,0	227,9	237,8	261,0	253,2	241,4
Węgry	2,7	3,3	3,7	3,3	3,1	2,7	2,6	2,4	2,6	2,7
Włochy	109,8	106,5	99,1	92,0	117,8	125,7	110,2	105,1	118,8	143,3

Uwaga: dane ogółem mogą różnić się od sumy danych dotyczących krajów ze względu na zaokrąglenia.

Źródło: dane Insurance Europe.

W niektórych krajach europejskich uzyskano w 2014 r. dodatnią dynamikę składki przypisanej brutto w relacji do roku poprzedniego; liderami były Luksemburg (wzrost o 38,7%), Włochy (o 20,7%) i Malta (o 19,6%). Ujemna dynamika składki wystąpiła m.in. w takich państwach jak Chorwacja (spadek o 5,7%), Polska (o 4,9%), Wielka Brytania (o 4,7%).

Tabl. 8. Składka przypisana brutto ubezpieczeń *life* w krajach UE

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	w mld euro									
Ogółem	638,2	695,7	745,7	607,9	650,5	680,8	644,2	618,1	637,4	673,5
Austria	7,1	7,2	7,2	7,4	7,4	7,6	7,0	6,5	6,5	6,8
Belgia	25,2	20,4	21,7	19,4	0,0	19,1	18,5	21,0	16,2	16,0
Bułgaria	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Chorwacja	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Cypr	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
Czechy	1,4	1,5	1,8	1,8	2,0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Dania	11,0	12,5	13,6	14,6	14,4	14,9	16,0	16,7	16,9	17,5
Estonia	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Finlandia	11,3	11,8	11,9	12,5	12,9	15,2	14,5	16,0	17,8	18,7
Francja	120,7	140,2	137,1	122,4	137,9	143,8	124,1	113,3	118,8	128,8
Grecja	1,9	2,3	2,5	2,5	2,5	2,3	2,2	1,9	1,7	1,9
Hiszpania	21,0	23,3	23,2	27,5	29,1	27,3	29,7	26,6	25,9	25,2
Holandia	24,8	25,7	26,5	26,4	24,4	21,6	21,9	19,0	18,3	17,5
Irlandia	9,7	12,3	14,6	10,1	9,3	9,7	8,5	8,2	8,7	9,9
Litwa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Luksemburg	0,5	0,5	0,5	1,2	1,1	1,3	0,9	1,1	1,3	2,0
Łotwa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Malta	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Niemcy	75,2	78,5	79,0	79,6	85,2	90,4	86,8	87,3	90,8	93,7
Polska	4,0	5,5	7,1	9,4	7,4	7,4	7,4	8,5	7,3	6,7
Portugalia	9,1	8,8	9,4	11,0	10,4	12,2	7,5	6,9	9,2	10,4
Rumunia	0,2	0,3	0,4	0,5	0,2	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4
Słowacja	0,6	0,7	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2
Słowenia	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5
Szwecja	14,9	15,8	17,2	15,7	18,9	22,5	22,3	19,6	21,5	25,1
W. Brytania	193,6	226,3	275,5	155,8	149,7	160,5	166,7	189,0	184,4	175,8
Węgry	1,2	1,7	2,0	1,7	1,5	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4
Włochy	73,5	69,4	61,4	54,6	81,1	90,1	73,9	69,7	85,1	110,5

Uwaga: dane ogółem mogą różnić się od sumy danych dotyczących krajów ze względu na zaokrąglenia.

Źródło: dane *Insurance Europe*.

Na rynku ubezpieczeniowym krajów Unii Europejskiej przypis składki z ubezpieczeń *life* w 2014 r. zwiększył się w stosunku do 2013 r. Składka przypisana brutto w tych ubezpieczeniach wyniosła 673 mld euro wobec 637 mld euro przed rokiem (wzrost o 5,7%).

Tabl. 9. Składka przypisana brutto *non-life* w krajach UE

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	w mld euro									
Ogółem	353,7	386,2	387,6	380,1	387,3	401,5	413,4	419,3	416,8	418,0
Austria	8,2	8,4	8,7	8,9	9,0	9,2	9,5	9,8	10,1	10,4
Belgia	8,7	9,1	9,5	9,9	10,1	9,6	10,1	10,4	10,7	11,0
Bułgaria	0,4	0,5	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Chorwacja	0,7	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
Cypr	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Czechy	2,5	2,7	2,9	3,0	3,1	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9
Dania	5,4	5,6	5,8	6,0	6,0	6,0	6,5	7,1	7,9	9,1
Estonia	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Finlandia	3,0	3,1	3,1	3,3	3,3	3,4	3,6	3,8	4,1	4,4
Francja	55,2	56,9	58,7	60,8	61,7	63,4	65,4	68,1	67,1	68,3
Grecja	2,0	2,1	2,5	2,6	2,9	2,9	2,7	2,4	2,1	1,9
Hiszpania	27,8	29,5	31,1	31,8	32,1	29,0	29,8	30,0	29,4	29,3
Holandia	23,7	47,9	48,5	52,1	53,3	56,3	56,8	56,2	57,2	56,3
Irlandia	3,8	3,8	3,6	3,3	3,1	3,0	2,9	2,7	2,6	2,7
Litwa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Luksemburg	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Łotwa	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Malta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Niemcy	82,7	83,5	84,0	84,9	86,2	88,5	91,3	94,2	96,5	98,7
Polska	4,1	4,3	5,1	4,8	5,1	5,3	5,8	6,0	6,1	6,0
Portugalia	4,3	4,4	4,4	4,3	4,1	4,2	4,1	4,0	3,9	3,9
Rumunia	0,6	1,1	1,5	1,8	1,6	1,5	1,4	1,3	1,4	1,4
Słowacja	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0
Słowenia	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Szwecja	7,2	7,8	7,2	6,4	5,5	6,3	6,2	6,3	5,4	6,2
W. Brytania	72,4	72,4	66,4	51,2	56,3	67,4	71,2	72,0	68,8	65,6
Węgry	1,5	1,6	1,7	1,6	1,6	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
Włochy	36,3	37,1	37,7	37,5	36,7	35,6	36,4	35,4	33,7	32,8

Uwaga: dane ogółem mogą różnić się od sumy danych dotyczących krajów ze względu na zaokrąglenia.

Źródło: dane *Insurance Europe*.

W krajach UE Europy Zachodniej dodatnią dynamikę składki przypisanej brutto w ubezpieczeniach *life* odnotowano w Luksemburgu (62,1%), we Włoszech (29,9%), i Szwecji (16,9%). Spadek zbioru składki nastąpił m.in. w Holandii (4,4%) i Wielkiej Brytanii (4,7%).

Dynamika składki w ubezpieczeniach *life* krajów Europy Środkowej była zróżnicowana. Liderem wzrostu była Bułgaria (11,5%), a takie kraje jak Estonia, Chorwacja i Węgry wykazały wzrost składki od 4,0% do 9,6%. Polska, Czechy, Słowacja i Słowenia miały ujemną dynamikę tej składki.

Składka przypisana brutto w dziale *non-life* w krajach Unii Europejskiej wzrosła o 0,3% i osiągnęła poziom 418 mld euro w 2014 r. Wzrost składki przypisanej w segmencie *non-life* w stosunku do jej wartości w poprzednim roku w szczególności dotyczył Danii (14,5%) i Szwecji (14,6%). Dodatnia dynamika składki wystąpiła również w Czechach, Słowacji i na Węgrzech. W niektórych krajach zanotowano spadek przypisu składki. Najwyższy spadek składki z ubezpieczeń *non-life* wystąpił w Grecji (10,7%), Chorwacji (9,2%) i Wielkiej Brytanii (4,6%).

Struktura polskiego rynku ubezpieczeniowego według działów ubezpieczeń, ukształtowana na koniec 2014 r., była zbliżona do struktury rynku Unii Europejskiej, chociaż udział ubezpieczeń życiowych w Polsce był o 9,0 p. proc. niższy niż średnio w Unii Europejskiej.

W latach 2005-2013²⁷ w strukturze zbioru składki zakładów ubezpieczeń reprezentowanych w UE nastąpiły zmiany, spowodowane głównie zahamowaniem dynamiki w 2008 r. i spadkiem udziału składki z ubezpieczeń komunikacyjnych w dziale *non-life* z 34,6% do 28,5%. Zwiększył się natomiast udział składki z ubezpieczeń chorobowych z 15,9% do 25,7%. Ubezpieczenia chorobowe są drugą największą grupą ubezpieczeń *non-life* i stanowią jedną czwartą składki tego działu. Holandia stała się największym na rynku ubezpieczeń chorobowych krajem Unii Europejskiej po reformie z 2006 r.²⁸, osiągając wartość składki przypisanej czterokrotnie większą od wartości tej składki w 2005 r. Udział Holandii w składce przypisanej brutto ubezpieczeń chorobowych wynosi 38,6%, a Niemiec 33,5%.

Ubezpieczenia majątkowe wykazywały w analizowanych latach niewielki systematyczny wzrost, osiągając wartość 82 mld euro w 2013 r.

Tabl. 10. Składka przypisana brutto w grupach ubezpieczeń działu *non-life* w krajach UE

Ubezpieczenia	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	w mld euro									
Komunikacyjne	119,9	120,4	120,6	115,0	113,7	115,6	122,1	121,0	118,9	.
Chorobowe	57,0	83,6	86,7	91,4	94,9	100,8	103,9	104,1	107,3	.
Majątkowe	74,2	75,2	74,9	73,0	75,1	77,4	79,1	81,7	82,4	.
Pozostałe	102,6	106,9	105,3	100,6	103,6	107,7	108,2	112,6	108,2	.

Źródło: dane Insurance Europe.

Jednym ze wskaźników poziomu rozwoju rynku ubezpieczeniowego jest relacja składki przypisanej brutto przypadająca na jednego mieszkańca (*per capita*). W 2014 r. wskaźnik ten spośród krajów Unii Europejskiej był najwyższy w Luksemburgu i wyniósł 5 258 EUR, z tego

²⁷ Brak danych dla 2014 r.

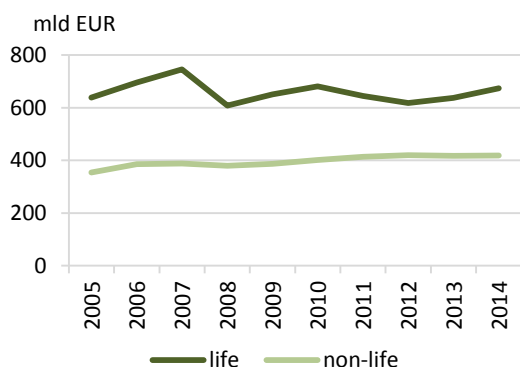
²⁸ Insurance Europe, *CEA Statistics N°42 European Insurance In Figures, November 2010*, (2010), Bruksela, s. 21.

na ubezpieczenia *life* przypadło 3 713 EUR, na ubezpieczenia *non-life* – 1 545 EUR. Polska znajduje się w gronie państw Unii Europejskiej, gdzie wskaźnik ten kształtuje się na niskim poziomie (335 EUR). Średni wskaźnik UE wyniósł 2 166 EUR, z tego na ubezpieczenia *life* przypadło 1 337 EUR, na ubezpieczenia *non-life* – 829 EUR).

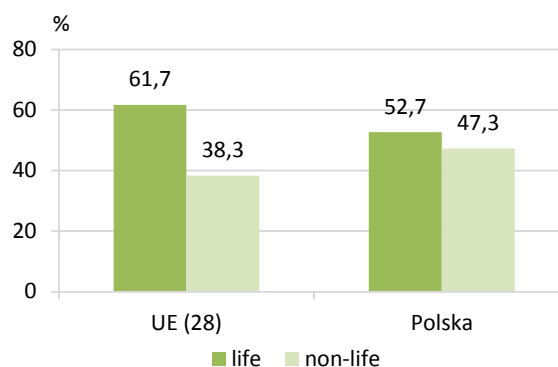
Miernikiem poziomu rozwoju rynku ubezpieczeniowego jest także relacja składki przypisanej brutto do produktu krajowego brutto (wskaźnik penetracji). Najwyższy wskaźnik ogółem odnotowano w Finlandii w wysokości 11,2%, tam też osiągnięto najwyższy wskaźnik w dziale *life*. Najbardziej zwiększyła się relacja składki do PKB we Włoszech w 2014 r. (o 1,5 p. proc.), w Luksemburgu (o 1,3 p. proc.) oraz w Szwecji (o 1,1 p. proc.). Zanotowano spadek wskaźnika penetracji w takich krajach, jak Wielka Brytania (o 1,7 p. proc.), Holandia (o 0,5 p. proc.) i Polska (o 0,3 p. proc.). Ogółem w krajach należących do UE spadek wskaźnika penetracji wystąpił w 9 krajach, a w 19 krajach UE odnotowano wzrost wskaźnika penetracji lub pozostał on bez zmian. Średni wskaźnik UE wyniósł 7,8%, z tego na ubezpieczenia *life* przypadło 4,8%, na ubezpieczenia *non-life* – 3,0%.

SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO

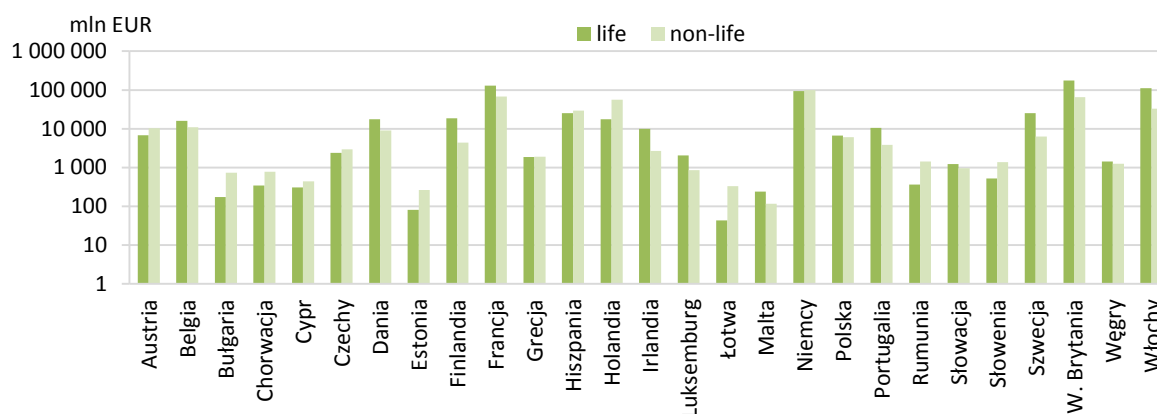
Wykres 23. Składka przypisana brutto w krajach UE

Wykres 24. Struktura składki przypisanej brutto w UE i w Polsce w 2014 r.

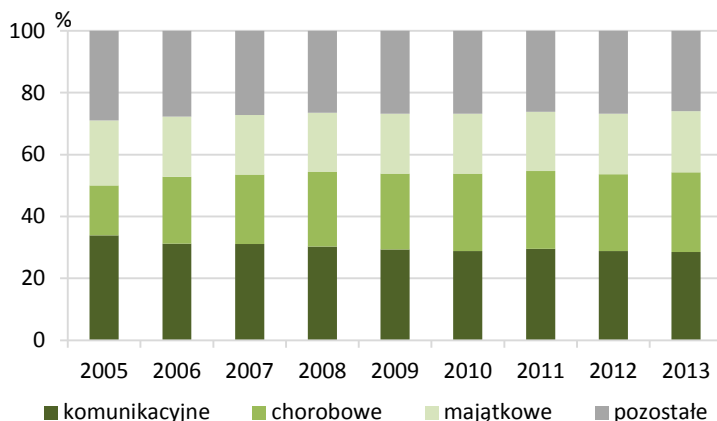

Wykres 25. Składka przypisana brutto w krajach UE w 2014 r. (w skali logarytmicznej)

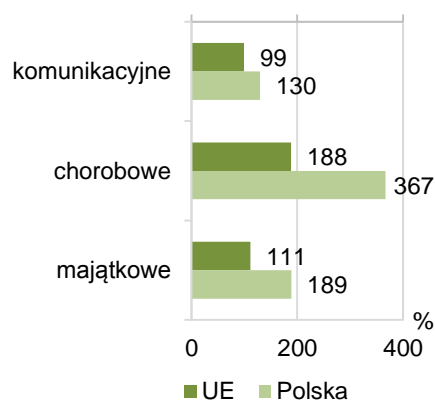

Uwaga: Brak danych dla Litwy, dane szacunkowe dla Belgii.

Wykres 26. Struktura składki przypisanej brutto w dziale non-life w krajach UE

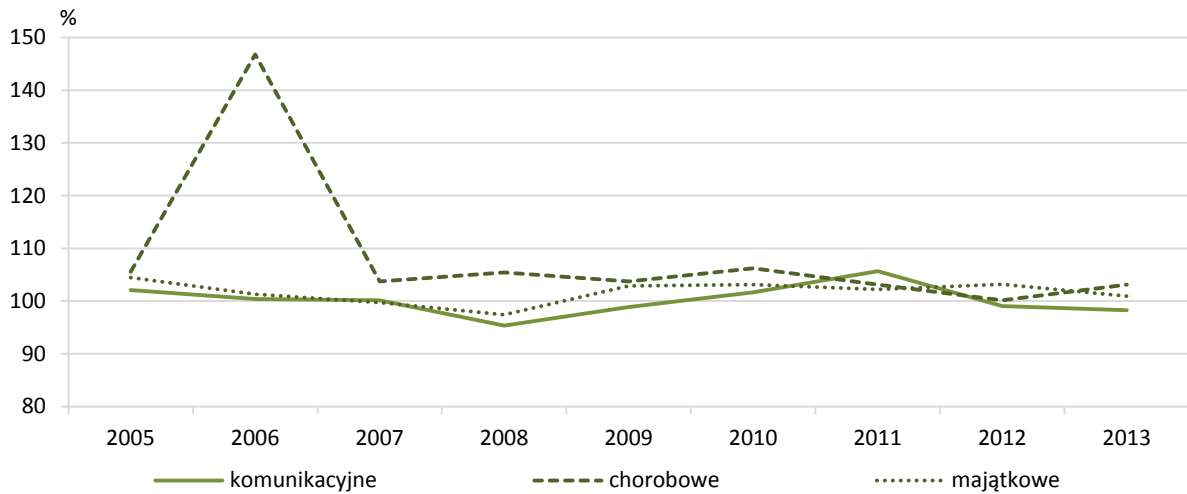
Wykres 27. Stopa wzrostu składki działu II w UE i w Polsce w 2013 r. w stosunku do 2005 r.

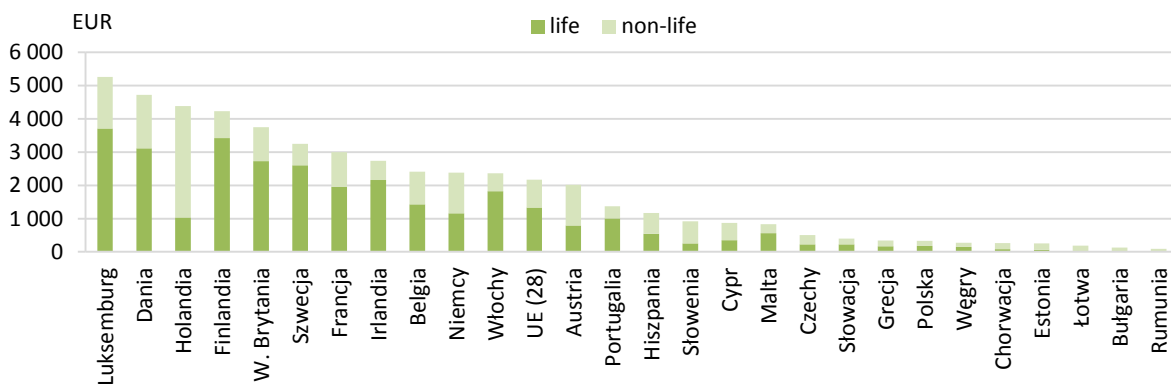
Źródło: dane Insurance Europe.

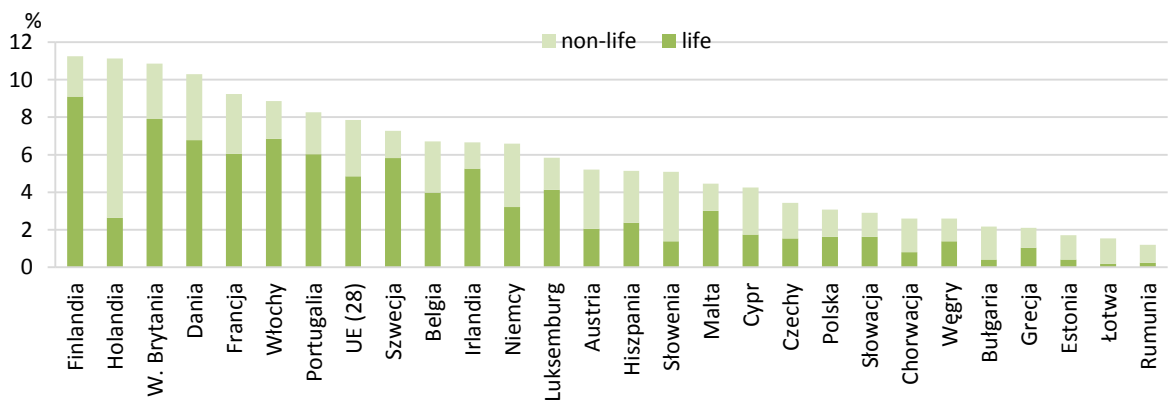
Wykres 28. Dynamika składki przypisanej brutto w dziale *non-life* w krajach UE
(analogiczny okres poprzedniego roku = 100)

Wykres 29. Składka *per capita* w krajach UE w 2014 r.

Wykres 30. Relacja składki przypisanej brutto do PKB w krajach UE w 2014 r.

Uwaga: brak danych dla Litwy, dane szacunkowe dla Belgii.

Źródło: dane Insurance Europe.

III.3. Portfel inwestycyjny zakładów ubezpieczeń

Ze względu na sposób tworzenia rezerw, zakłady ubezpieczeń mają obowiązek lokowania posiadanych zasobów finansowych w rentowne bezpieczne i płynne aktywa. W 2014 r. lokaty ogółem zakładów ubezpieczeń krajów UE wyniosły 9 228 mld euro. Relacja zagregowanej wartości lokat ubezpieczeniowych w krajach Unii Europejskiej do łącznej wartości produktu krajowego brutto w tych krajach kształtuje się od kilku procent²⁹ na Łotwie, Węgrzech, w Bułgarii i Grecji do 111,5% w Wielkiej Brytanii i 258,2% w Luksemburgu.

Tabl. 11. Lokaty zakładów ubezpieczeń w UE

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	w mld euro									
Ogółem	6 110,0	6 583,2	6 771,1	5 923,7	6 596,7	7 204,5	7 222,0	7 846,6	8 500,1	9 288,0
Austria	65,8	69,4	71,9	76,8	77,9	81,9	82,4	83,3	84,6	86,5
Belgia	178,6	193,1	202,8	198,3	218,4	230,5	234,7	264,5	268,0	268,0
Bułgaria	.	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2
Chorwacja	1,8	2,2	2,6	2,6	2,9	3,1	3,3	3,5	3,6	3,8
Cypr	1,7	2,1	2,2	2,0	2,1	2,1	1,9	1,9	1,9	1,5
Czechy	9,2	9,9	10,6	11,3	12,0	11,8	12,0	12,0	14,5	14,7
Dania	183,3	192,4	196,2	206,0	227,7	256,6	240,5	253,1	247,6	281,3
Estonia	0,4	0,6	0,8	0,7	1,0	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4
Finlandia	101,3	107,8	111,8	98,2	113,8	123,7	118,0	123,9	131,7	136,7
Francja	1 277,7	1 402,2	1 491,2	1 406,6	1 585,9	1 685,6	1 666,3	1 856,3	1 938,1	2 141,0
Grecja	9,3	10,5	11,8	11,3	12,5	11,3	10,4	11,0	11,4	12,0
Hiszpania	158,6	175,5	181,8	191,5	218,3	214,4	219,1	237,2	252,9	279,6
Holandia	324,9	334,5	322,5	311,5	335,0	358,7	380,5	412,7	400,5	462,1
Irlandia	78,9	91,0	92,5	73,0	78,8	81,6	79,6	84,9	88,8	95,6
Litwa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Luksemburg	45,0	54,1	60,5	59,3	76,6	96,5	101,4	116,8	127,6	127,6
Łotwa	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5
Malta	1,2	1,7	2,3	2,3	2,8	3,3	3,6	3,9	4,3	6,0
Niemcy	1 138,6	1 199,7	1 249,5	1 265,9	1 300,5	1 354,1	1 403,5	1 554,8	1 551,5	1 738,1
Polska	21,3	26,1	32,6	30,3	30,9	30,7	30,5	34,3	34,8	37,0
Portugalia	40,2	45,5	49,4	51,0	57,4	58,5	51,5	52,8	53,0	55,4
Rumunia	0,4	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3
Słowacja	2,2	2,8	3,3	3,7	.	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
Słowenia	3,8	4,5	5,8	4,7	5,0	5,0	4,2	4,4	5,5	6,0
Szwecja	285,3	286,1	321,3	226,1	271,4	318,8	315,0	343,1	376,9	413,0
W. Brytania	1 715,1	1 886,7	1 873,0	1 247,2	1 465,6	1 744,4	1 737,9	1 850,6	2 325,3	2 477,4
Węgry	5,6	6,4	7,0	7,5	7,8	7,1	6,8	6,8	6,7	7,2
Włochy	459,5	477,5	466,4	434,7	489,5	517,0	511,4	527,0	563,0	629,5

Źródło: dane Insurance Europe.

²⁹ Insurance Europe, *European Insurance - Key Facts - August 2015*.

IV. POLSKI RYNEK UBEZPIECZENIOWY

IV.1. Ogólne informacje o zakładach ubezpieczeń w Polsce

W dniu 31 grudnia 2014 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce miało pięćdziesiąt siedem zakładów ubezpieczeniowych (przed rokiem pięćdziesiąt osiem). Działalność w ubezpieczeniach na życie (dział I) prowadziło dwadzieścia sześć towarzystw, a pozostałe ubezpieczenia osobowe i majątkowe (dział II) obsługiwało trzydzieści jeden firm, w tym jeden zakład reasekuracji.

Notyfikację na działalność w Polsce w ramach swobody świadczenia usług na koniec 2014 r. posiadało 612 zagranicznych zakładów ubezpieczeń, a 25 zagranicznych zakładów prowadziło swoją działalność poprzez oddział³⁰. Jeden zagraniczny zakład reasekuracji pozostawał uprawniony do działalności ubezpieczeniowej na terytorium RP poprzez oddział.

Większość firm ubezpieczeniowych miała formę organizacyjną spółki akcyjnej (dwadzieścia cztery w dziale I i dwadzieścia pięć w dziale II). Spośród ośmiu towarzystw ubezpieczeń wzajemnych (TUW), dwa prowadziły ubezpieczenia na życie, a sześć ubezpieczenia majątkowe. Pełny zakres ubezpieczeń w dziale I utrzymywały dwadzieścia cztery zakłady, jeden prowadził ubezpieczenia w czterech grupach (grupa 1, 3, 4 i 5), jedno towarzystwo prowadziło ubezpieczenia w trzech grupach (grupa 1, 3 i 5).

W dziale II dziesięć największych towarzystw miało uprawnienia do prowadzenia ubezpieczeń bezpośrednich we wszystkich grupach. Większość zakładów przyjmowało do ochrony ryzyka sklasyfikowane w kilkunastu grupach. Ubezpieczenie NNW (grupa 1) – często sprzedawane w pakietach wraz z innymi produktami – oferowało dwadzieścia sześć zakładów, autocasco (grupa 3), ubezpieczenia komunikacyjnej odpowiedzialności cywilnej OC (grupa 10), ubezpieczenia świadczenia pomocy (grupa 18) – dwadzieścia trzy zakłady. Działały także wyspecjalizowane zakłady w zakresie ryzyk finansowych, prawnych i ubezpieczeń chorobowych.

Przeciętne zatrudnienie w zakładach ubezpieczeń wyniosło w 2014 r. 36 072 osób i było niższe niż rok wcześniej o 1 489 osób. Wśród zatrudnionych było 173 aktuariuszy, a ich liczba zmniejszyła się o 2 osoby w ciągu roku. Liczba agentów nieetatowych wyniosła 58 121 osób wobec 69 768 w roku poprzednim. Suma kosztów wynagrodzeń wyniosła 3 848 mln zł i zwiększyła się o 30,5% w stosunku do 2013 r.

W końcu grudnia 2014 r. w grupie 26 towarzystw prowadzących działalność w ubezpieczeniach na życie, 19 miały przeważający³¹, bądź stuprocentowy udział kapitału zagranicznego. W pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych 20 spośród 31 zakładów ubezpieczeń i reasekuracji wykazało większościowy udział zagranicznych

³⁰ KNF, *Raport o stanie sektora ubezpieczeń po IV kwartale 2014 r.*, (2015), Warszawa, s. 9.

³¹ Przynależność do odpowiedniej kategorii ustalona na podstawie przeważającego (ponad 50%) udziału w kapitale zakładowym.

właścicieli. W towarzystwach zorganizowanych w formie spółek akcyjnych dominował kapitał zagraniczny; TUV-y miały przewagę kapitału polskich udziałowców.

W wyniku rozwijającego się procesu globalizacji obserwuje się stały wzrost znaczenia kapitału zagranicznego na polskim rynku ubezpieczeniowym. Obecnie zakłady ubezpieczeń z przewagą kapitału zagranicznego dominują liczebnie, zarówno w ubezpieczeniach na życie, jak i w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i ubezpieczeniach majątkowych. Z jednej strony sprzyja to integracji polskiego rynku ubezpieczeń z rynkiem światowym, z drugiej – zwiększa podatność na zagrożenia w okresie globalnych kryzysów gospodarczych. Podobnie jak w poprzednich latach, najwyższy był udział kapitału austriackiego, niemieckiego, francuskiego, a także holenderskiego. W 2014 r. wycofał się z polskiego sektora ubezpieczeń kapitał szwedzki.

Tabl. 12. Kapitał zagraniczny w polskim sektorze ubezpieczeń według krajów pochodzenia w 2014 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Dział I	Dział II	Ogółem	Dział I	Dział II
	w tys. zł			w odsetkach		
Ogółem	3 884 119	1 728 100	2 156 019	100,0	100,0	100,0
Austria	1 293 487	408 780	884 708	33,3	23,7	41,0
Belgia	19 018	–	19 018	0,5	0,0	0,9
Cypr	4 525	–	4 525	0,1	0,0	0,2
Francja	645 396	513 540	131 856	16,7	29,7	6,1
Holandia	642 278	451 968	190 310	16,5	26,2	8,8
Irlandia	21 490	21 490	–	0,6	1,2	0,0
Japonia	58 239	–	58 239	1,5	0,0	2,7
Kanada	147 180	–	147 180	3,8	0,0	6,8
Luksemburg	30 733	15 547	15 187	0,8	0,9	0,7
Niemcy	816 674	174 281	642 393	21,0	10,1	29,8
Stany Zjednoczone	60 000	60 000	–	1,5	3,5	0,0
W. Brytania	145 099	82 495	62 604	0,0	0,0	0,0

Źródło: dane KNF.

W 2014 r. wartość kapitału podstawowego ubezpieczycieli na życie wyniosła 2 989,0 mln zł, w tym inwestorzy zagraniczni partycypowali w kwocie 1 728,1 mln zł, co stanowi 57,8% udziału kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym. W dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych wartość kapitału podstawowego wyniosła 2 650,1 mln zł, z czego 2 156,0 mln zł stanowił kapitał zagraniczny. Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym tego działu wyniósł 81,4%.

Tabl. 13. Dynamika i struktura koncentracji składki

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Składka przypisana brutto w mln zł	54 159,4	57 122,8	62 627,1	57 866,6	54 927,0
Przypis składki w dziale I w mln zł	31 420,4	31 831,9	36 376,9	31 264,1	28 666,9
Przypis składki w dziale II w mln zł	22 739,0	25 290,9	26 250,2	26 602,5	26 260,1
Udział działu I w przypisie składki w %	58,0	55,7	58,1	54,0	52,2
Udział działu II w przypisie składki w %	42,0	44,3	41,9	46,0	47,8
Udział przypisu składki w PKB w %	3,8	3,8	3,9	3,5	3,2
Udział w PKB składki w dziale I w %	2,2	2,1	2,3	1,9	1,7
Udział w PKB składki w dziale II w %	1,6	1,7	1,6	1,6	1,5

Źródło: dane KNF.

Funkcjonowanie rynku ubezpieczeniowego w warunkach globalizacji i konkurencji odzwierciedla zwykle stopień koncentracji rynku określany współczynnikiem koncentracji CR_x, czyli udziałem w rynku kolejnych x ubezpieczycieli. CR₅, czyli udział pięciu największych towarzystw ubezpieczeniowych w składce przypisanej brutto działu I pozostał w 2014 r. na poziomie roku poprzedniego, w wysokości 56,7%, a w dziale II wzrósł z 66,2% do 68,3%. Pięć kolejnych największych zakładów ubezpieczeń (niezależnie od działu) zebrało 46,5% składki ubezpieczeń ogółem; udział ten wzrósł o 1,3 p. proc. w stosunku do 2013 r.

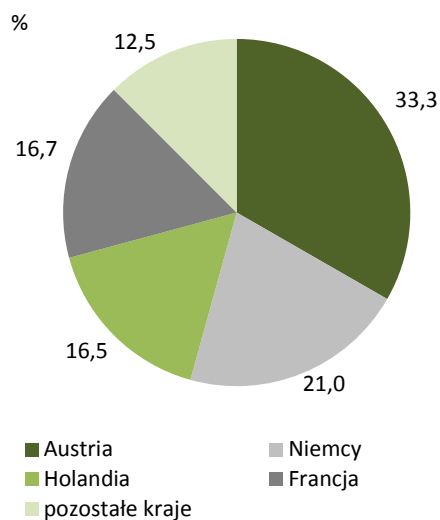
Udział składki pochodzącej z ubezpieczeń majątkowych do składki ogółem zwiększył się z 46,0% w 2013 r. do 47,8% w 2014 r.

W latach 2009-2014 wskaźnik penetracji ubezpieczeń, mierzony relacją wartości składki przypisanej brutto do produktu krajowego brutto (PKB) był stabilny w grupie ubezpieczeń majątkowych. W ubezpieczeniach na życie wskaźnik ten obniżył się w 2014 r. o 0,2 p. proc. w relacji do roku poprzedniego i osiągnął wartość 1,7%.

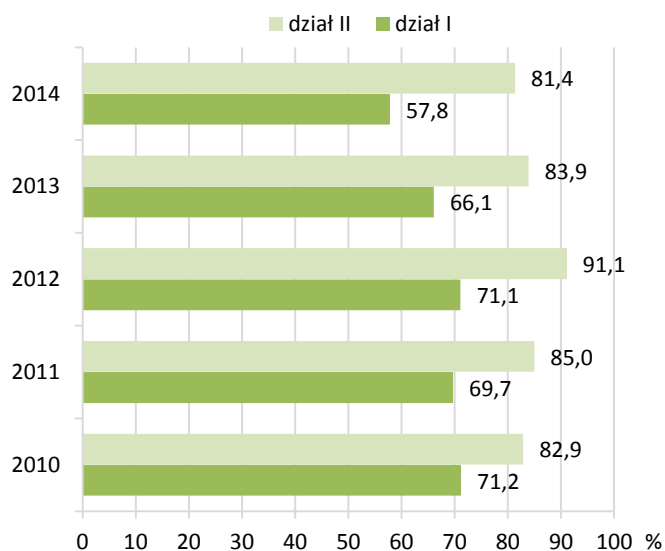
Miarą dojrzałości rynku ubezpieczeniowego jest także kolejny miernik, odnoszący wielkość składki do populacji mieszkańców. W dziale ubezpieczeń na życie wskaźnik przeciętnej składki na 1 mieszkańca Polski wzrósł z kwoty 819 zł w 2010 r. do kwoty 944 zł w 2012 r. W następnych latach doszło do obniżenia zbioru składki z tych ubezpieczeń, co spowodowało spadek tego wskaźnika do 745 zł na 1 mieszkańca w 2014 r. W dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych, po wzroście w ciągu ostatnich dziesięciu lat, odnotowano spadek przeciętnej składki na mieszkańca Polski do 682 zł w 2014 r. czyli do poziomu z 2012 r.

OGÓLNE INFORMACJE O ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W POLSCE

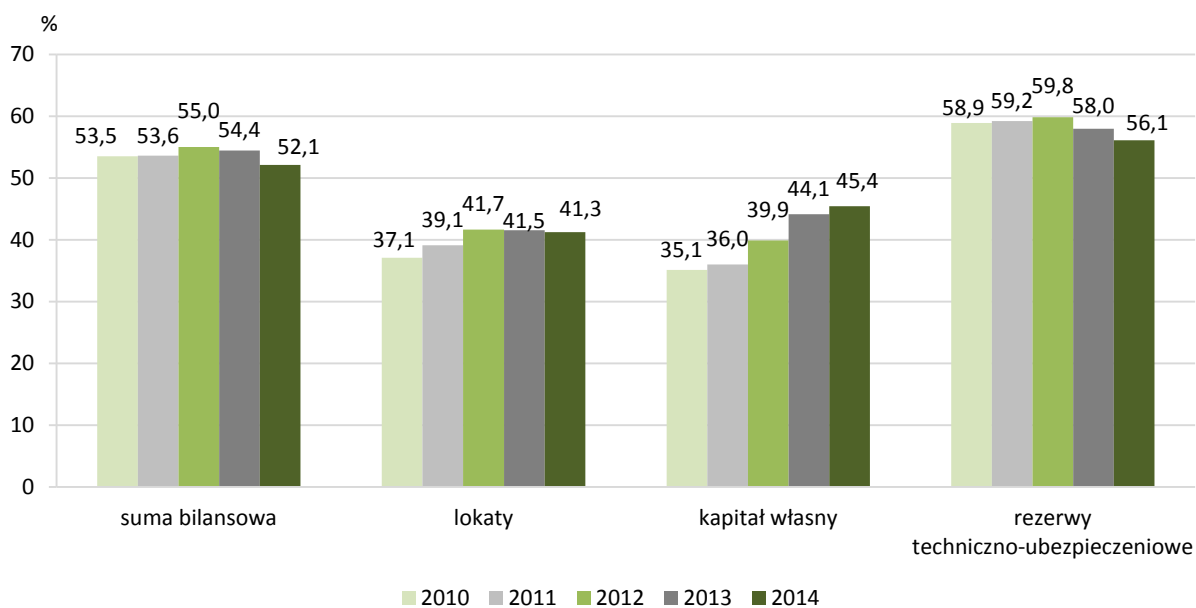
Wykres 31. Kapitał zagraniczny zakładów ubezpieczeń według krajów pochodzenia w 2014 r.

Wykres 32. Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym ubezpieczycieli

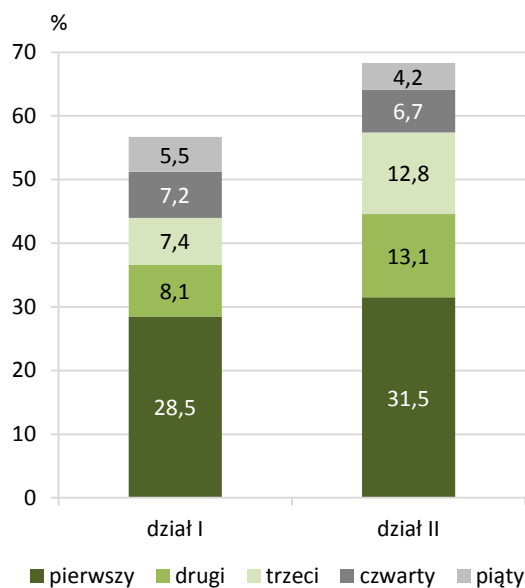

Wykres 33. Udział kapitału zagranicznego w sumie bilansowej, lokatach, kapitale własnym i rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

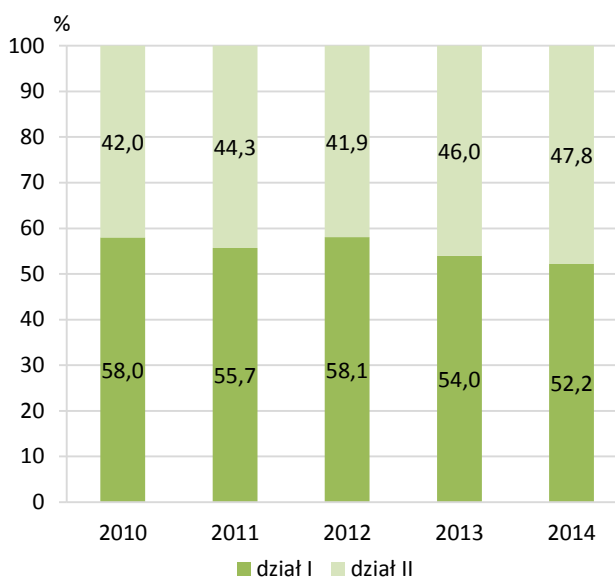
Źródło: dane KNF i obliczenia własne GUS.

Wykres 34. Koncentracja składki przypisanej brutto w pięciu największych zakładach ubezpieczeń w 2014 r.

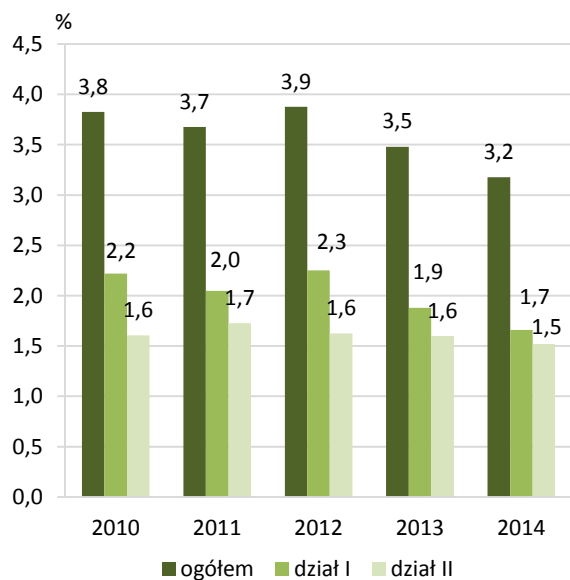

Źródło: dane KNF.

Wykres 35. Struktura zbioru składki według działów ubezpieczeń

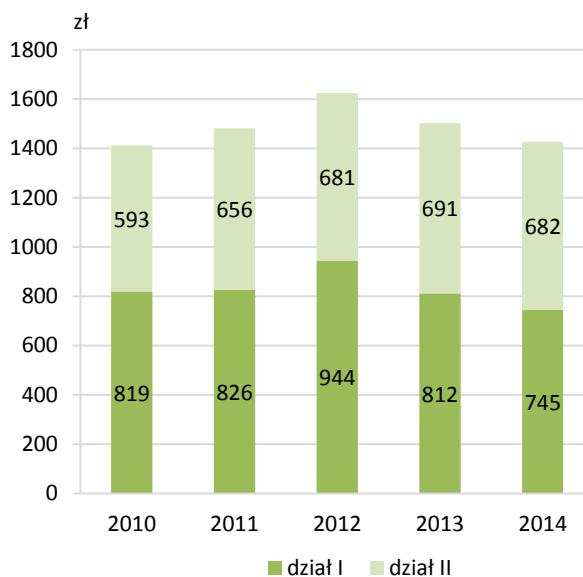

Wykres 36. Relacja składki przypisanej brutto do PKB (wskaźnik penetracji)

Źródło: dane KNF oraz GUS.

Wykres 37. Przeciętna składka per capita w Polsce

IV.2. Sytuacja zakładów ubezpieczeń według działów i grup ubezpieczeń

IV.2.1. Zakłady ubezpieczeń działu I

Wartość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń w Polsce w 2014 r. była niższa o 5,1% w porównaniu z rokiem poprzednim (54 927 mln zł wobec 57 867 mln zł). Składka w dziale I (28 667 mln zł) obniżyła się w stosunku do poprzedniego roku o 8,3%. W działalności bezpośredniej największą grupą pod względem zebranej składki były ubezpieczenia grupy trzeciej, tj. ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. W grupie tej zaobserwowano spadek składki ubezpieczeniowej o 3,5% w stosunku do 2013 r. Kolejną grupą według kryterium wysokości zbioru składki były ubezpieczenia grupy pierwszej, tj. indywidualne i grupowe ubezpieczenia na życie. W grupie tej w 2014 r. składka z indywidualnych ubezpieczeń na życie spadła o 14,1%, a z grupowych ubezpieczeń na życie o 21,3%.

Tabl. 14. Polisy i składki przypisane brutto według grup w dziale I

Ubezpieczenia (działalność bezpośrednia)	2010	2011	2012	2013	2014
Składka ^a przypisana brutto w mln zł					
Na życie (1)					
Indywidualne na życie	7 043	4 946	4 981	3 966	3 408
Grupowe na życie	11 720	11 890	14 411	9 173	7 216
Posagowe i rentowe (2+4)	195	219	216	220	228
Na życie związane z funduszem kapitałowym (3)	8 119	10 307	12 046	13 052	12 600
Wypadkowe i chorobowe (5)					
Indywidualne wypadkowe i chorobowe	1 126	1 184	1 256	1 298	1 354
Grupowe wypadkowe i chorobowe	3 140	3 257	3 437	3 531	3 841
Świadczenia ^a wypłacone brutto w mln zł					
Na życie (1)					
Na życie (okresowe wypłaty)	28	28	11	15	6
Na życie (jednorazowe wypłaty)	16 068	18 347	17 346	13 688	10 554
Posagowe i rentowe (2+4)	212	192	190	191	195
Na życie związane z funduszem kapitałowym (3)	4 669	5 792	6 639	7 410	7 682
Wypadkowe i chorobowe (5)					
Wypadkowe i chorobowe (okresowe wypłaty)	37	33	7	8	7
wypadkowe i chorobowe (jednorazowe wypłaty)	1 547	1 662	1 712	1 769	1 908

^a Liczby w nawiasach oznaczają grupy ubezpieczeń Działu I.

Źródło: dane KNF.

Wpływy ze sprzedaży polis w ubezpieczeniach bezpośrednich na życie w 2013 r. były niższe od poziomu notowanego w 2012 r. Składka przypisana brutto z tej działalności w 2014 r. w ubezpieczeniach działu I wyniosła 28 646 mln zł, w tym składka w pierwszej grupie zmniejszyła się do 10 624 mln zł. Na znaczny spadek w tej grupie składki z ubezpieczeń grupowych istotny wpływ miał spadek przypisu składki pozyskanej przez kanał

bancassurance, a ponadto przyczyn niższego przypisu składki jednorazowej w ostatnich latach należy upatrywać w aktualnej sytuacji na rynku kapitałowym³². Składka w grupie trzeciej wyniosła 12 600 mln zł i była niższa niż w poprzednim roku (13 052 mln zł).

Wartość świadczeń wypłaconych brutto z działalności bezpośredniej zmniejszyła się w ubezpieczeniach działu I o 11,8% do 20 352 mln zł, w tym świadczenia w grupie pierwszej były niższe o 22,9%, a w grupie trzeciej wyższe o 3,7% w porównaniu z 2013 r.

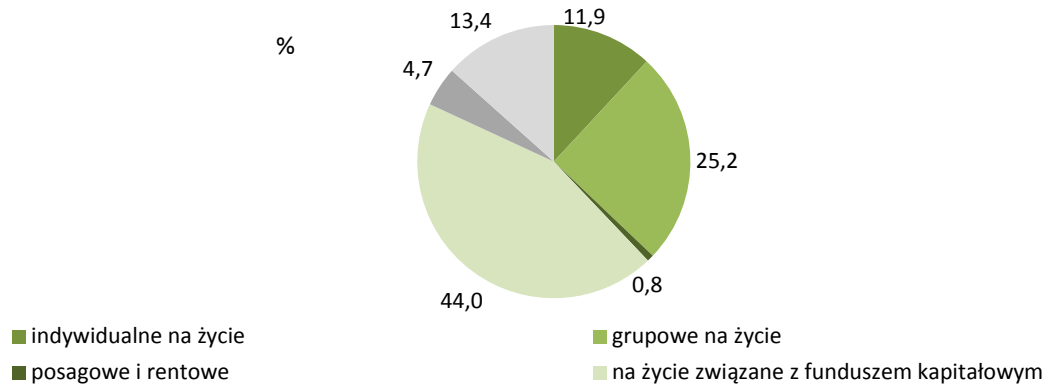
W dziale I przewagę stanowiły osoby ubezpieczone grupowo. Dominującą grupą pod względem udziału liczby ubezpieczonych osób grupowo do liczby ogółem w danej grupie były ubezpieczenia na życie (grupa 1 działu I), w których 19 807 tys. osób spośród 26 313 tys. miało ubezpieczenia grupowe. Kolejną grupą według tego kryterium były ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, w których 21 634 tys. osób, tj. 67,7% liczby ubezpieczonych w tej grupie było ubezpieczonych grupowo. Nieliczną grupę osób ubezpieczonych zarówno grupowo jak i indywidualnie stanowiły osoby z ubezpieczeniem posagowym i rentowym (grupa 2 i 4 działu I), których było 153 tys.

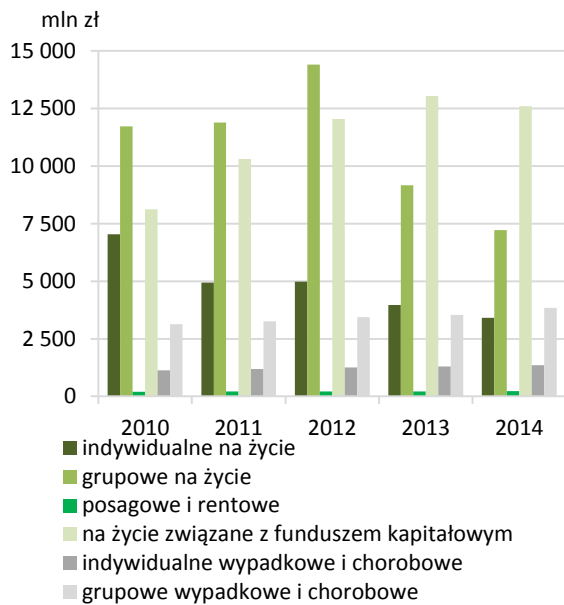
³² Grupa PZU, *Raport roczny grupy PZU za 2014 rok*, (2015), sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PZU w 2014, s. 43-44, Warszawa.

SYTUACJA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ DZIAŁU I

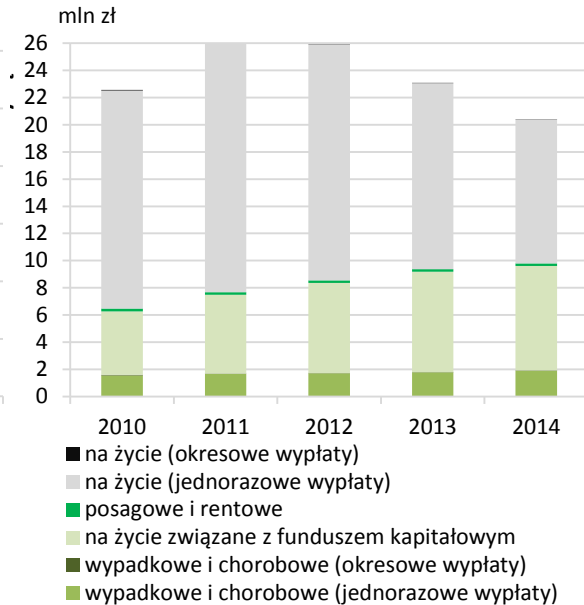
Wykres 38. Struktura składki przypisanej brutto w ubezpieczeniach bezpośrednich działu I w 2014 r.

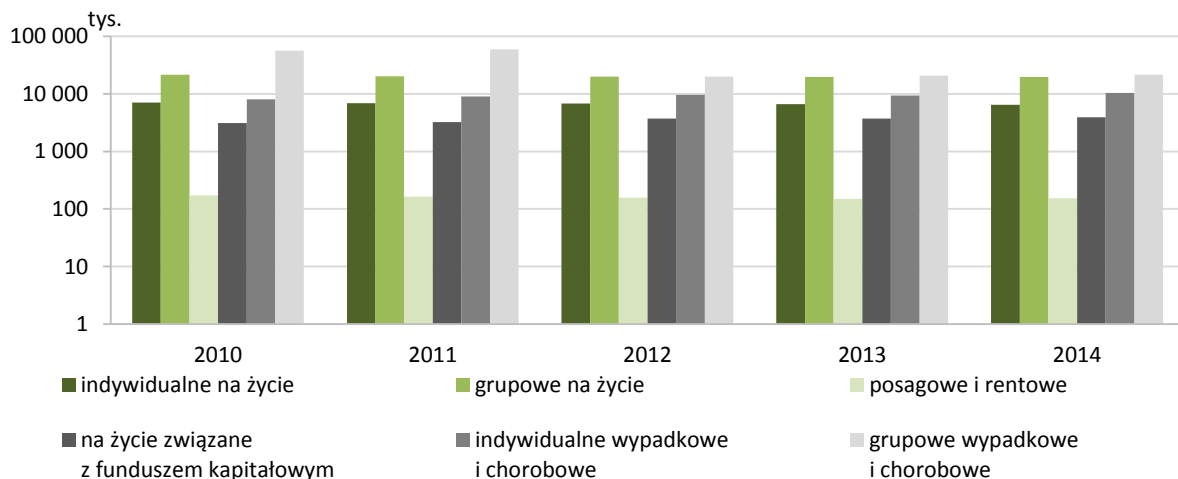
Wykres 39. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu I

Wykres 40. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach działu I

Wykres 41. Liczba ubezpieczonych osób w ubezpieczeniach działu I (w skali logarytmicznej)

Źródło: dane KNF.

IV.2.2. Zakłady ubezpieczeń działu II

W dziale II w 2014 r. składka przypisana brutto z działalności bezpośredniej spadła o 0,8% do poziomu 25 711 mln zł w porównaniu z wielkością składki tego działu przed rokiem. Udział ubezpieczeń casco pojazdów lądowych (grupa 3) w składce przypisanej brutto działu II wyniósł 20,5%, a ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej wynikających z posiadania pojazdów lądowych (grupa 10) stanowił 31,4%.

Tabl. 15. Składki przypisane brutto i odszkodowania wypłacone brutto w dziale II ogółem

Ubezpieczenia (działalność bezpośrednia)	2010	2011	2012	2013	2014
Składka ^a przypisana brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	1 613	1 681	1 791	1 915	1 995
Komunikacyjne (3+10)	12 787	14 363	14 558	13 786	13 332
w tym obowiązkowe	7 382	8 428	8 736	8 254	7 849
Majątkowe (8+9)	4 161	4 816	5 150	5 557	5 361
Finansowe (14+15+16)	1 571	1 612	1 501	1 841	2 112
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	276	313	346	349	364
Pozostałe (13+17+18)	1 830	2 016	2 301	2 482	2 547
Odszkodowania ^a wypłacone brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	401	488	484	458	447
Komunikacyjne (3+10)	9 144	9 167	8 887	9 009	9 473
w tym obowiązkowe	5 087	5 273	5 282	5 340	5 656
Majątkowe (8+9)	3 036	2 340	2 448	2 036	1 971
Finansowe (14+15+16)	407	394	846	866	588
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	197	218	260	175	141
Pozostałe (13+17+18)	779	878	851	872	924

^a Liczby w nawiasach oznaczają grupy ubezpieczeń Działu II.

Źródło: dane KNF.

W końcu 2014 r. liczba polis czynnych w ubezpieczeniach komunikacyjnych zakładów ubezpieczeń wynosiła 5 228 tys. polis w grupie 3 (AC) oraz 19 826 tys. polis w grupie 10 (w tym 19 565 tys. polis w obowiązkowych ubezpieczeniach OC posiadaczy pojazdów mechanicznych). W ciągu 2014 r. liczba polis zwiększyła się o 2,9% (grupa 3) i o 1,3% (grupa 10).

Składka przypisana brutto z ubezpieczeń komunikacyjnych grupy 3 i 10 w 2014 r. wyniosła 13 332 mln zł i zmniejszyła się o 445 mln zł (o 3,3%) w stosunku do 2013 r.; ubezpieczenia te stanowiły 51,9% składki ogółem działu II. W analizowanym okresie struktura składki z ubezpieczeń komunikacyjnych nie uległa zasadniczym zmianom. Wpływy z tytułu ubezpieczeń grupy 10 (OC) wyniosły 8 071 mln zł (60,5% składki z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych) i były wyższe od składki z ubezpieczeń grupy 3.

W 2014 r. zakłady ubezpieczeń zrealizowały 2 053 tys. wypłat z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych, czyli o 324 tys. więcej niż w poprzednim roku. Łączna wartość odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych wyniosła 9 473 mln zł, czyli o 5,2% (o 464 mln zł) więcej w stosunku do poprzedniego roku.

Tabl. 16. Składki przypisane brutto i odszkodowania wypłacone brutto zrealizowane przez osoby fizyczne w dziale II

Rodzaj ubezpieczenia (działalność bezpośrednia)	2010	2011	2012	2013	2014
Składka ^a przypisana brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	867	847	840	910	889
Komunikacyjne (3+10)	8 793	9 582	9 413	8 867	8 501
w tym obowiązkowe	5 909	6 488	6 497	6 062	5 765
Majątkowe (8+9)	1 954	2 084	2 215	2 303	2 383
Finansowe (14+15+16)	52	32	31	42	62
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	62	78	79	86	81
Pozostałe (13+17+18)	515	589	650	719	780
Odszkodowania ^a wypłacone brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	267	320	316	280	258
Komunikacyjne (3+10)	6 054	5 946	5 833	5 967	6 230
w tym obowiązkowe	3 794	3 840	3 908	3 962	4 191
Majątkowe (8+9)	1 647	1 070	1 176	887	847
Finansowe (14+15+16)	10	15	28	44	41
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	94	47	72	78	27
Pozostałe (13+17+18)	358	375	382	398	414

^a Liczby w nawiasach oznaczają grupy ubezpieczeń Działu II.

Źródło: dane KNF.

Składka przypisana brutto wszystkich grup ubezpieczeń działu II zawartych przez osoby fizyczne zmniejszyła się do 12 796 mln zł w 2014 r. (12 927 mln zł w 2013 r.), a odszkodowania wypłacone brutto wzrosły do 7 818 mln zł (7 654 mln zł w poprzednim roku). W 2014 r. w ubezpieczeniach komunikacyjnych składka w ubezpieczeniach zawartych przez osoby fizyczne była o 366 mln zł niższa niż przed rokiem, a wypłacone odszkodowania wyższe o 264 mln zł. Składka w ubezpieczeniach osobowych osób fizycznych była o 20,9 mln zł niższa niż przed rokiem, a wypłacone odszkodowania niższe o 22,1 mln zł. Natomiast w ubezpieczeniach majątkowych zawartych przez osoby fizyczne, pomimo wzrostu składki o 79,8 mln zł, odnotowano spadek odszkodowań o 39,9 mln zł.

Tabl. 17. Składki przypisane brutto i odszkodowania wypłacone brutto zrealizowane przez przedsiębiorstwa w dziale II

Ubezpieczenia (działalność bezpośrednia)	2010	2011	2012	2013	2014
Składka^a przypisana brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	684	764	858	938	1 054
Komunikacyjne (3+10)	3 607	4 432	4 897	4 686	4 604
w tym obowiązkowe	1 326	1 799	2 117	2 067	1 976
Majątkowe (8+9)	2 027	2 533	2 726	3 021	2 779
Finansowe (14+15+16)	1 433	1 520	1 425	1 762	2 016
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	194	214	244	252	273
Pozostałe (13+17+18).	1 163	1 245	1 430	1 529	1 521
Odszkodowania^a wypłacone brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	119	147	149	158	175
Komunikacyjne (3+10)	2 582	2 946	2 852	2 902	3 117
w tym obowiązkowe	1 101	1 316	1 288	1 308	1 390
Majątkowe (8+9)	1 172	1 154	1 169	1 045	1 061
Finansowe (14+15+16)	386	372	757	786	535
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	84	165	180	85	111
Pozostałe (13+17+18)	356	452	421	417	459

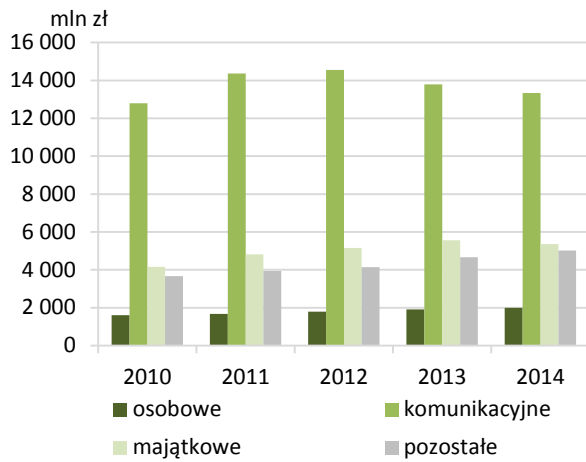
^a Liczby w nawiasach oznaczają grupy ubezpieczeń Działu II.

Źródło: dane KNF.

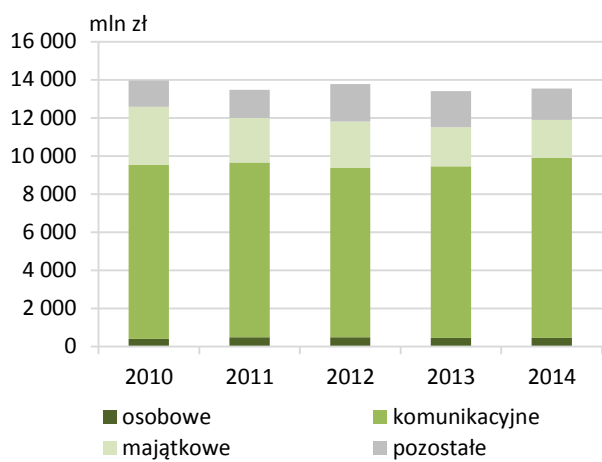
Według danych zakładów ubezpieczeń, składka przypisana brutto przypadająca na polisy zawarte przez przedsiębiorstwa w dziale II zwiększyła się z 12 187 mln zł w 2013 r. do 12 247 mln zł w 2014 r., a odszkodowania wypłacone brutto wzrosły z 5 392 mln zł do 5 458 mln zł. Składka odnosząca się do podmiotów gospodarczych w ramach ubezpieczenia komunikacyjnego zmniejszyła się o 81,7 mln zł, a wypłacone odszkodowania zwiększyły się o 215 mln zł. Podobnie w ubezpieczeniach majątkowych składka była niższa o 242 mln zł, a odszkodowania wzrosły o 15,9 mln zł. W pozostałych grupach ubezpieczeń działu II (grupa 13, 17, 18) sprzedaż polis dla przedsiębiorstw skutkowałą spadkiem składki o 8,1 mln zł i wzrostem odszkodowań wypłaconych brutto o 41,9 mln zł.

SYTUACJA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ DZIAŁU II

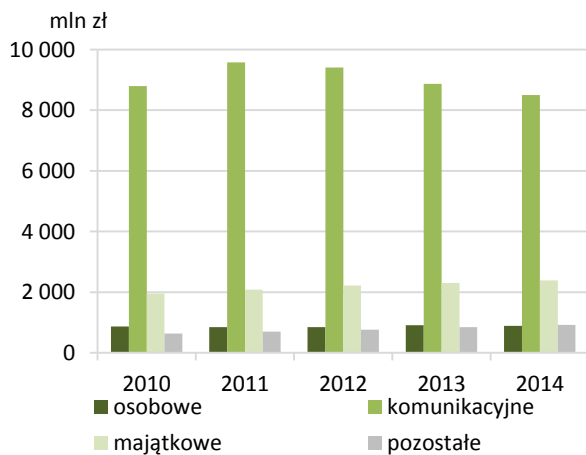
Wykres 42. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – ogółem

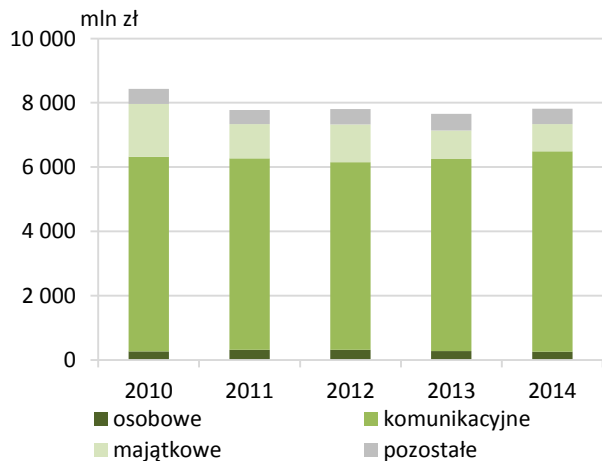
Wykres 43. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach działu II – ogółem

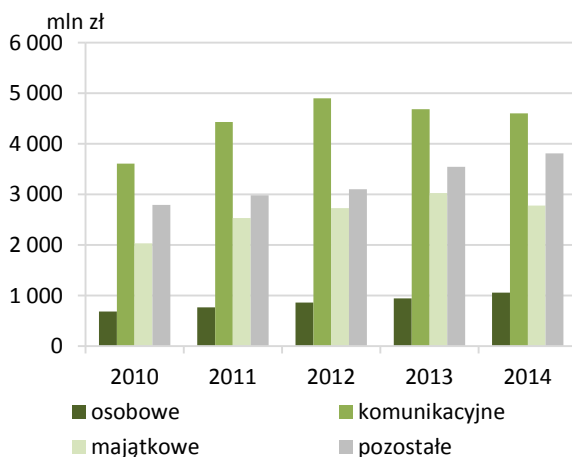
Wykres 44. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – osoby fizyczne

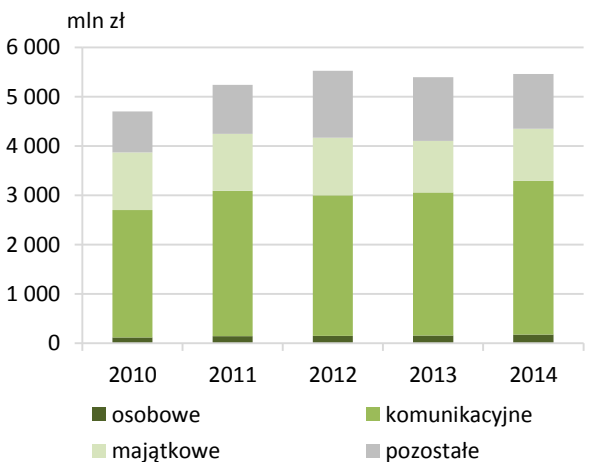
Wykres 45. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach działu II – osoby fizyczne

Wykres 46. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – przedsiębiorstwa

Wykres 47. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach działu II – przedsiębiorstwa

Źródło: dane KNF.

IV.3. Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń

W 2014 r. wynik techniczny ogółu zakładów ubezpieczeń ukształtował się na poziomie 4 065 mln zł przy 4 265 mln zł przed rokiem. Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń na życie wyniósł 3 280 mln zł, a ubezpieczeń majątkowych 786 mln zł. W roku 2013 było to odpowiednio 3 008 mln zł i 1 257 mln zł. Zysk techniczny w 2014 r. osiągnęło 38 ubezpieczycieli, z tego 23 w dziale I oraz 15 w dziale II. Stratę techniczną wykazało 19 towarzystw (3 w dziale I oraz 16 w dziale II). Wynik techniczny zakładów zorganizowanych w formie spółek akcyjnych wyniósł 4 068 mln zł, a zakładów w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych minus 3,2 mln zł. Składka przypisana brutto zebrana przez ubezpieczycieli zorganizowanych w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych wyniosła 1 445 mln zł i w porównaniu z 2013 r. spadła o 5,7%. Wartość odszkodowań i świadczeń brutto wypłaconych przez tych ubezpieczycieli wzrosła do 638 mln zł, tj. o 12,9%.

Tabl. 18. Główne komponenty technicznego rachunku ubezpieczeń

Ubezpieczenia	Dział I					Dział II				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	w mln zł									
Składki	30 982	31 530	35 346	30 448	28 037	18 730	20 540	22 229	22 138	21 788
Przychody z lokat	5 235	4 009	5 453	5 415	4 630	363	392	504	405	449
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	340	518	317	620	215	207	273	262	203	362
Odszkodowania i świadczenia	21 977	25 576	25 382	22 692	19 971	13 578	13 199	14 288	13 536	13 592
Zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym, w tym:	6 134	-3 859	7 650	2 711	2 589	-3	0	-1	-1	-2
zmiana stanu rezerwy w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym	850	-2 873	160	-2 275	-1 690	x	x	x	x	x
Premie i rabaty łącznie ze zmianą stanu rezerw na udziale własnym	55	32	56	56	17	34	45	63	102	105
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5 255	5 541	6 345	6 047	6 384	6 345	6 654	7 051	7 013	7 345
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	273	137	229	229	148	649	935	915	797	707
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów przeniesione do ogólnego rachunku zysków i strat	841	259	578	510	618	x	x	x	x	x
Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości	x	x	x	x	x	-19	74	15	41	67
Wynik techniczny ubezpieczeń	3 593	3 347	3 127	3 008	3 280	-1 285	298	665	1 257	786

Źródło: dane KNF.

Podobnie jak w latach 2010-2011, działalność w zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych przynosiła stratę techniczną dla zakładów ubezpieczeń. W 2014 r. ubezpieczenia

komunikacyjne przyniosły stratę techniczną w wysokości 535 mln zł, wobec 153 mln zł zysku w roku poprzednim. Do straty technicznej przyczyniło się zmniejszenie zysku technicznego w grupie 3 do kwoty 248 mln zł wobec 483 mln zł w 2013 r. Natomiast strata techniczna w grupie 10 uległa zwiększeniu z wartości 330 mln zł w 2012 r. do kwoty 783 mln zł w 2014 r. Należy zauważyć, że ze względu na dominujący udział ubezpieczeń komunikacyjnych w portfelu ubezpieczeń majątkowych, wynik z działalności w ubezpieczeniach komunikacyjnych w decydującym stopniu wpływa na łączny wynik techniczny działu II. Na dodatni wynik techniczny tego działu w 2014 r. miał wpływ wynik grupy 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami), który wzrósł z wartości 257 mln zł do zysku w wysokości 481 mln zł. Ponadto na zysk techniczny działu II wpłynął wynik grupy 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych), w wysokości 183 mln zł, a także wynik grupy 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej), w wysokości 139 mln zł.

Tabl. 19. Wybrane elementy ogólnego rachunku zysków i strat zakładów ubezpieczeń

Wyszczególnienie	Dział I					Dział II				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	w mln zł									
Wynik techniczny	3 593	3 347	3 127	3 008	3 280	-1 285	298	665	1 257	786
Przychody z lokat, w tym:	x	x	x	x	x	5 228	4 309	3 966	6 249	4 228
z papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu	x	x	x	x	x	37	56	70	37	33
z papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	x	x	x	x	x	1 326	1 484	1 399	1 138	1 012
z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	x	x	x	x	x	68	92	156	94	111
Wynik dodatni z realizacji lokata	x	x	x	x	x	455	575	942	767	562
Przychody z lokat netto przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	841	259	578	510	618	x	x	x	x	x
Przychody z lokat netto przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych	x	x	x	x	x	363	392	504	405	449
Wynik finansowy brutto	4 438	3 567	3 654	3 450	3 586	3 111	3 428	3 879	6 596	4 061
Wynik finansowy netto	3 653	2 919	2 968	2 810	2 963	3 094	3 085	3 333	6 109	3 719

Źródło: dane KNF.

Łączny wynik finansowy brutto sektora ubezpieczeń wyniósł prawie 7 647 mln zł i był o 2 398 mln zł niższy w porównaniu z 2013 r. Wynik zakładów zorganizowanych w formie spółek akcyjnych wyniósł 7 599 mln zł, a zakładów w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych 48,1 mln zł, (spadek odpowiednio o 23,6% i 49,4%). W dziale I towarzystwa wypracowały wynik finansowy brutto w wysokości 3 586 mln zł; wynik ten był o 136 mln zł wyższy niż przed rokiem. W dziale II wynik w kwocie 4 061 mln zł był niższy o 2 534 mln zł.

Mniej korzystny wynik finansowy brutto ubezpieczycieli majątkowych był uwarunkowany zmniejszeniem o 471 mln zł wyniku technicznego. O pogorszeniu wyniku finansowego brutto tych towarzystw zdecydowały także przychody z lokat, które spadły z 6 249 mln zł do 4 228 mln zł w 2014 r.

Podatek dochodowy obciążający ubezpieczycieli ogółem, w wysokości 964 mln zł, zmniejszył się o 164 mln zł w porównaniu z 2013 r. Na wynik finansowy netto w kwocie 6 682 mln zł złożył się wynik ubezpieczycieli w dziale I – 2 963 mln zł (wyższy niż przed rokiem o 153 mln zł) i towarzystw w dziale II – 3 719 mln zł (niższy o 2 390 mln zł). Zyski netto wygoszparowało 45 towarzystw, z tego 21 w dziale I, 24 w dziale II, a stratę poniosło 12 zakładów ubezpieczeń, z tego 5 w dziale I oraz 7 w dziale II.

Tabl. 20. Główne pozycje bilansu zakładów ubezpieczeń i normy ostrożnościowe

Wyszczególnienie	Dział I					Dział II				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	w mln zł									
Suma bilansowa	93 966	89 874	99 921	101 366	105 312	51 204	56 242	62 770	65 862	73 166
Wartości niematerialne i prawne	135	175	186	227	368	370	411	479	662	746
Lokaty, w tym papiery wartościowe:	50 756	47 309	49 283	45 464	45 178	41 516	45 474	51 762	53 525	59 116
o zmiennej kwocie dochodu	3 313	5 035	6 776	6 721	7 117	3 519	3 527	9 753	15 142	15 902
o stałej kwocie dochodu	32 471	29 931	30 799	28 400	29 674	25 631	28 276	26 290	25 327	26 141
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	38 932	37 465	45 105	49 828	53 989	–	–	–	–	–
Należności	928	1 062	1 199	1 336	1 241	4 883	5 454	5 690	6 181	7 179
Kapitał własny, w tym:	13 235	12 761	14 769	12 787	12 983	17 649	18 141	21 410	20 756	21 580
podstawowy	2 806	2 883	2 926	3 150	2 989	2 956	2 913	2 595	2 636	2 650
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	77 198	73 020	81 114	83 731	86 563	32 602	36 304	40 051	43 134	46 451
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1 389	932	1 194	433	168	674	1 132	1 485	1 419	1 372
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	1 686	2 577	2 079	3 018	3 779	2 677	3 467	3 605	4 501	8 158
	Wskaźniki w %									
Wskaźnik monitorowania działalności	316,6	318,3	355,8	298,3	295,5	390,5	384,9	467,2	416,9	391,5
Wskaźnik pokrycia rezerw	109,1	107,9	111,2	111,0	111,7	124,5	124,1	126,9	121,7	123,4
Współczynnik wypłacalności	39,9	37,7	39,2	38,2	42,0	69,0	66,6	79,8	72,9	70,3

Źródło: dane KNF.

Suma bilansowa zakładów ubezpieczeń ogółem na koniec grudnia 2014 r. wyniosła 178 479 mln zł (wzrost w ciągu roku o 6,7%), z tego na dział I przypadało 105 312 mln zł (o 3,9% więcej niż przed rokiem), na dział II – 73 166 mln zł (o 11,1% więcej). Suma bilansowa zakładów ubezpieczeń zorganizowanych w formie spółek akcyjnych na koniec grudnia 2014 r. wyniosła 175 511 mln zł (wzrost o 6,7%), a zakładów w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych – 2 967 mln zł (o 10,2% więcej niż w końcu 2013 r.). Na towarzystwa ubezpieczeń na życie przypadało 59,0% aktywów ogółem (spadek o 1,6 p. proc.), na towarzystwa ubezpieczeń majątkowych 41,0% (wzrost o 1,6 p. proc.). Ważną pozycją aktywów były lokaty. Lokaty środków własnych zmniejszyły się w ubezpieczeniach na życie do 45 178 mln zł (o 0,6% mniej niż w końcu 2013 r.), w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych wzrosły do poziomu 59 116 mln zł (o 10,4%). W strukturze lokat zakładów ubezpieczeń na życie zmniejszyły się lokaty w papiery o zmiennej kwocie dochodu (udziały, akcje, certyfikaty inwestycyjne) o 603 mln zł w stosunku do 2013 r. oraz dłużnych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu o 1 274 mln zł, a także lokaty terminowe w instytucjach kredytowych o 1 384 mln zł. W dziale II wartość innych lokat finansowych wzrosła do 49 669 mln zł, na co wpłynął wzrost zaangażowania o 760 mln zł w papiery o zmiennej kwocie dochodu (udziały, akcje, certyfikaty inwestycyjne). Nastąpił również wzrost wartości udziałów, akcji i papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu o 814 mln zł. Utrzymało się, podobnie jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, znacznie większe zaangażowanie ubezpieczycieli działu II niż ubezpieczycieli działu I w udziały i akcje w podmiotach podporządkowanych. Udziały i akcje w podmiotach podporządkowanych wyniosły 2 055 mln zł w dziale I i 8 234 mln zł w dziale II; wzrosły one w zakładach życiowych o 20,0%, a w towarzystwach majątkowych o 16,2%. W dziale I, oprócz lokat, znaczącą pozycję miały aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający. Wartość tej pozycji osiągnęła 53 989 mln zł w 2014 r. (wzrost o 8,4%). Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)³³ ogółem spadł z 5,4% do 3,9%, w dziale I wzrósł z 2,8% do 2,9%, w dziale II spadł z 9,5% do 5,3%.

Główną pozycją pasywów były rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, które łącznie dla całego sektora ukształtowały się w końcu 2014 r. na poziomie 133 014 mln zł (o 4,8% więcej w porównaniu z końcem 2013 r.). Rezerwy te w zakładach w formie spółki akcyjnej wyniosły 130 934 mln zł (wzrost o 4,7%), a w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych 2 080 mln zł (wzrost o 13,1%). Rezerwy w ubezpieczeniach na życie wyniosły 86 563 mln zł (wzrost o 3,4%). Największą wartość osiągnęła rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, która wyniosła 53 954 mln zł (wzrost o 8,3%). Rezerwa ubezpieczeń na życie zmniejszyła się do 28 703 mln zł (spadek o 5,1%). Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w dziale I były kwotowo niewielkie, toteż ich wzrosty i spadki nie wywarły istotnego wpływu na wartość i stopę wzrostu rezerw w segmencie ubezpieczeń na życie. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w dziale II wyniosły 46 451 mln zł (wzrost

---

³³ Relacja wyniku finansowego netto do wartości aktywów.

o 7,7%), na co wpłynęło podniesienie rezerwy składek i rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego do wartości 17 174 mln zł (o 5,3%) oraz rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia do 28 063 mln zł (o 9,3%).

O bezpieczeństwie funkcjonowania zakładów ubezpieczeń, obok rezerw adekwatnych do przyjętego do ochrony ryzyka, decyduje dostosowany do wymogów ostrożnościowych poziom kapitałów (środków) własnych. Łącznie, na koniec grudnia 2014 r. kapitały te wyniosły ogółem 34 563 mln zł (o 3,0% więcej niż na koniec grudnia 2013 r.). Kapitały własne zakładów zorganizowanych w formie spółek akcyjnych wyniosły ogółem 33 797 mln zł (o 2,9% więcej niż na koniec grudnia 2013 r.), a zakładów w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych – 766 mln zł (wzrost o 8,0%). Kapitał własny towarzystw na życie zwiększył się do poziomu 12 983 mln zł (o 1,5% więcej niż w 2013 r.), a w firmach chroniących pozostałe ryzyka osobowe i majątkowe do 21 580 mln zł (wzrost o 4,0%). Kapitał podstawowy miał wyższą wartość w dziale ubezpieczeń na życie – 2 989 mln zł – niż w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych – 2 650 mln zł. Ujemnie na kapitały własne w obu działach wpływały nierozliczone straty z lat ubiegłych (863 mln zł w dziale I i 715 mln zł w dziale II). Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)³⁴ ogółem spadł z 25,7% do 19,6%, w dziale I wzrósł z 20,4% do 23,2%, w dziale II spadł z 29,1% do 17,4%.

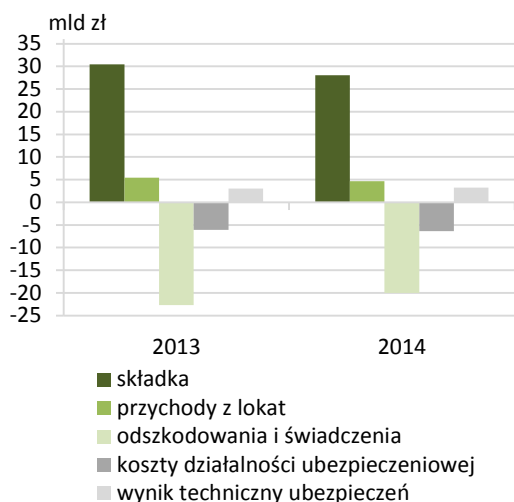
Wskaźniki bezpieczeństwa działalności ubezpieczeniowej na koniec 2014 r., chociaż zmniejszyły się w relacji do poprzedniego roku, były wysokie w stosunku do wymaganego ustawowego poziomu. Wskaźnik monitorowania działalności ogółem wyniósł 343,8% i spadł w porównaniu do poprzedniego roku przy zróżnicowanej ich dynamice w obu działach. W dziale I wskaźnik ten spadł z 298,3% do 295,5%, w dziale II z 416,9% do 391,5%. Wskaźnik pokrycia rezerw lokatami utrzymał się w granicach normy. Poziom współczynnika wypłacalności w dziale I wyniósł 42,0% i wzrósł o 1,8 p. proc. w porównaniu do 2013 r., a w dziale II wyniósł 70,3% i zmniejszył się o 2,6 p. proc. Szkodowość na udziale własnym obniżyła się w ubezpieczeniach na życie z 74,5% w 2013 r. do 71,1% w 2014 r., a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych wzrosła z 60,8% do 62,4%. Wskaźnik kosztów administracyjnych w dziale ubezpieczeń na życie wyniósł 6,0% i wzrósł w stosunku do poprzedniego roku, w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych do 7,0%. Wskaźnik kosztów akwizycji wzrósł w ubezpieczeniach na życie z 14,3% do 17,1%, w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i ubezpieczeniach majątkowych z 22,4% do 23,7%. Wskaźnik rentowności działalności technicznej w dziale I wyniósł 11,8% i był wyższy w stosunku do działu II, który wyniósł 3,5%.

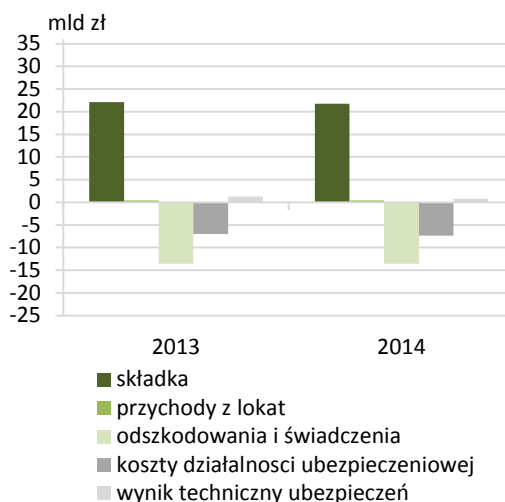
³⁴ Relacja wyniku finansowego netto do wartości kapitałów własnych.

WYNIKI FINANSOWE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

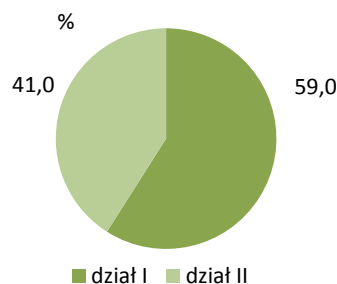
Wykres 48. Główne komponenty rachunku technicznego w ubezpieczeniach działu I

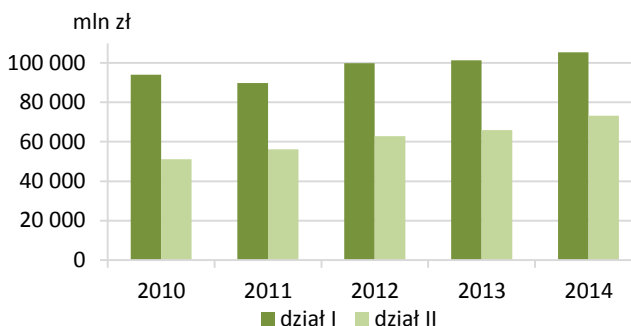
Wykres 49. Główne komponenty rachunku technicznego w ubezpieczeniach działu II

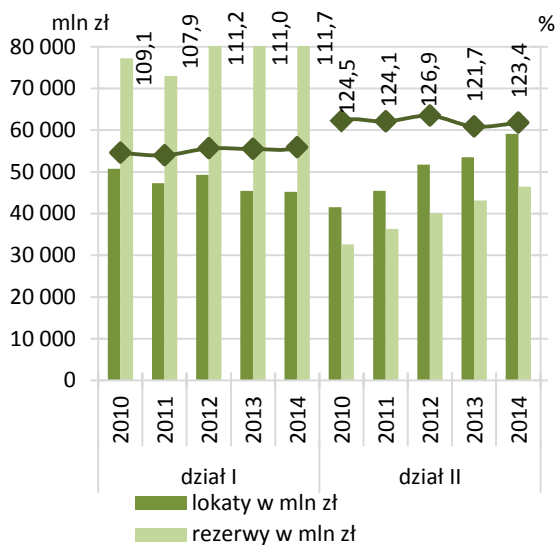
Wykres 50. Struktura sumy bilansowej zakładów ubezpieczeń w 2014 r.

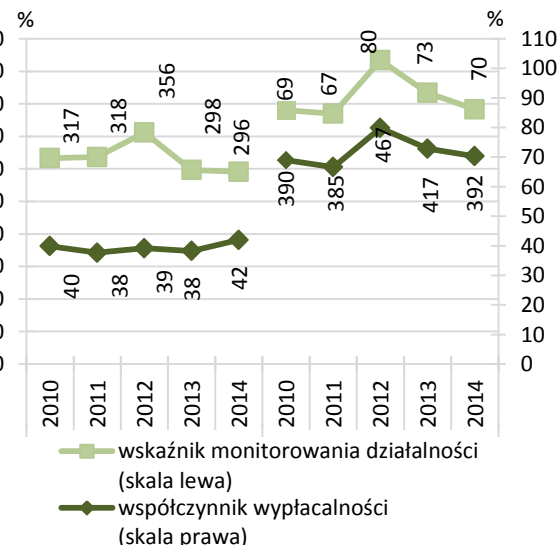
Wykres 51. Sumy bilansowe zakładów ubezpieczeń

Wykres 52. Wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych lokatami

Wykres 53. Wskaźnik monitorowania działalności i współczynnik wypłacalności

Źródło: dane KNF.

PODSUMOWANIE

Polski sektor ubezpieczeń w 2014 r. cechował się spadkiem wyników finansowych, na co wpłynął większy spadek przychodów niż kosztów zakładów ubezpieczeń ogółem. Poprawie wyników uzyskanych przez zakłady ubezpieczeń na życie towarzyszyło pogorszenie się wyników zakładów ubezpieczeń majątkowych.

Spadek składki przypisanej brutto ogółem o 5,1% spowodował, że relacja składki przypisanej brutto do PKB w polskim sektorze ubezpieczeń zmniejszyła się w ciągu roku o 0,3 p. proc. do poziomu 3,2%. Odnotowano również spadek przeciętnej składki przypadającej na jednego mieszkańca z poziomu 1 503 zł w 2013 r. do 1 427 zł w 2014 r.

W 2014 r. pogorszył się łączny wynik techniczny zakładów ubezpieczeń. Spadł on ogółem o 4,7%, w dziale I zwiększył się o 9,0%, natomiast w dziale II spadł o 37,5% w porównaniu z 2013 r. W dziale I poprawa wyniku technicznego była rezultatem zmniejszenia o 12,0% wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto. W dziale II niższy poziom zysku technicznego był spowodowany spadkiem przychodów z lokat.

Wynik finansowy netto zakładów ubezpieczeń w 2014 r. ogółem był niższy o 25,1% w stosunku do roku poprzedniego, w dziale I wzrósł o 5,4%, a w dziale II spadł o 39,1%.

Suma bilansowa zakładów ubezpieczeń ogółem w 2014 r. wzrosła o 6,7%. Wyższą wartość miały również aktywa netto ubezpieczeń na życie (gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający) o 8,3% oraz rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe o 3,4%.

Wskaźniki bezpieczeństwa działalności ubezpieczeniowej na koniec 2014 r. były nadal wysokie w stosunku do wymaganego ustawowego poziomu, jednakże odnotowano nieznaczný ich spadek w porównaniu do 2013 r.

SUMMARY

The Polish insurance industry in 2014 noticed a drop of financial results owing to a deeper decline in revenues than in costs of insurance companies in general. The improvement of life insurers' results was accompanied by their worsening in case of non-life insurers.

A drop in gross written premiums in total by 5.1% resulted in a fall of the ratio of gross written premiums to the GDP by 0.3 percentage points to 3.2% in the Polish insurance industry. A drop of the average premium per capita from 1 503 PLN to 1 427 PLN in 2014 was also recorded.

In 2014 the overall insurance technical result worsened. It decreased in general by 4.7%. In the life insurances it increased by 9.0%, while in the non-life insurances it decreased by 37.5% compared to 2013. In the life insurances improvement of technical result was caused by a sustaining drop of claims incurred by 12.0%. The non-life insurances reported lower level of technical result as a consequence of decreasing value of deposit revenues.

The total net profit of insurance companies in 2014 was lower by 21.5% compared to the previous year. It increased in the life insurances by 5.4% and decreased in the non-life insurances by 39.1%.

In 2014 the balance sheet of insurance companies in total increased by 6.7%. A higher value was reported also for the net assets of life insurances by 8.3% (in which the investment risk is borne by the insurer) and for insurance technical reserves by 3.4%.

Safety ratios of insurance activities increased and remained above the required statutory level in 2014, however their level noticed worsening compared to previous year.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAPHY

- Grupa PZU, *Raport roczny grupy PZU za 2014 rok*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Biuletyn Statystyczny nr 9/2015*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Budownictwo – wyniki działalności w 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Budżety gospodarstw domowych w 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Sytuacja makroekonomiczna w Polsce w 2014 roku na tle procesów globalnych*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Transport – Wyniki działalności w 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Warunki pracy w 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Wstępny szacunek produktu krajowego brutto w II kwartale 2015 r.*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Wypadki przy pracy w 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Wyniki finansowe otwartych funduszy emerytalnych i powszechnych towarzystw emerytalnych w 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- GUS, *Wyniki finansowe funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- Insurance Europe, *CEA Statistics N°42 European Insurance In Figures, November 2010*, (2010), Bruksela.
- Insurance Europe, *European Insurance - Key Facts - August 2015*.
- Insurance Europe, baza danych.
- KNF, *Raport o stanie sektora ubezpieczeń po IV kwartale 2014 r.*, (2015), Warszawa.
- MFW, baza *World Economic Outlook*.
- MFW, *Global Financial Stability Report*, Waszyngton (za lata 2013-2014).
- NBP, *Baza cen nieruchomości mieszkaniowych*, (2015), Warszawa.
- NBP, *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2015 r.*, (2015), Warszawa.
- Swiss Re, *World insurance in 2014: back to life*, no 4/2015, (2015), Zurych.
- Swiss Re, *World insurance in 2014: steering towards recovery*, no 2/2015, (2015), Zurych.

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

BoJ	Centralny Bank Japonii (<i>Bank of Japan</i>)
EBC	Europejski Bank Centralny (<i>European Central Bank</i>)
Fed	System Rezerwy Federalnej USA (<i>Federal Reserve</i>)
FOMC GUS	Federalny Komitet do spraw Operacji Otwartego Rynku (<i>Federal Open Market Committee</i>)
	Główny Urząd Statystyczny (<i>Central Statistical Office</i>)
KE	Komisja Europejska (<i>European Commission</i>)
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego (<i>Polish Financial Supervision Authority</i>)
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy (<i>International Monetary Fund</i>)
NBP	Narodowy Bank Polski (<i>National Bank of Poland</i>)
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
p. b.	Punkt bazowy (<i>base point</i>)
PKB	Produkt krajowy brutto (<i>Gross Domestic Product</i>)
ROA	Rentowność aktywów (<i>Return on Assets</i>)
ROE	Rentowność kapitałów (<i>Return on Equity</i>)
TLTRO	Dłużne operacje refinansujące (<i>Targeted longer-term refinancing operations</i>)
TUW	Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych (<i>Mutual Insurance Companies</i>)
UE	Unia Europejska (<i>European Union</i>)
WEO	Raport o stanie gospodarki światowej (<i>World Economic Outlook</i>)

Nazwy grup krajów według Międzynarodowego Funduszu Walutowego

AE	Gospodarki rozwinięte (<i>Advanced economies</i>)
CIS	Wspólnota Niepodległych Państw (<i>Commonwealth of Independent States</i>)
EDA	Rozwijające się kraje Azji (<i>Emerging and developing Asia</i>)
EDE	Europa Środkowa i Wschodnia (<i>Emerging and developing Europe</i>)
EMDE	Gospodarki wschodzące i rozwijające się (<i>Emerging markets and developing economies</i>)
LA	Ameryka Łacińska (<i>Latin America</i>)
G7	Główne gospodarki rozwinięte - G7 (<i>Major advanced economies – G7</i>)
MENA	Bliski Wschód i Afryka Północna (<i>Middle East and North Africa</i>)
EU	Unia Europejska (<i>European Union</i>)
SSA	Afryka Subsaharyjska (<i>Sub-Saharan Africa</i>)

SPIS TABEL W TEKŚCIE

LIST OF TABLES IN THE TEXT

TABL. 1. WZROST PKB NA ŚWIECIE W WYBRANYCH GRUPACH GOSPODAREK ORAZ W WYBRANYCH GOSPODARKACH	20
TABL. 2. SKALA WPŁYWU POSZCZEGÓLNYCH KATEGORII NA WZROST REALNY PKB (CENY STAŁE ŚREDNIOROCZNE ROKU POPRZEDNIEGO)	24
TABL. 3. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W UBEZPIECZENIACH GOSPODARCZYCH NA ŚWIECIE.....	35
TABL. 4. LICZBA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ W KRAJACH UE	39
TABL. 5. LICZBA PRACOWNIKÓW ETATOWYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W KRAJACH UE	40
TABL. 6. STRUKTURA DYSTRYBUCJI UBEZPIECZEŃ W WYBRANYCH KRAJACH UE W 2014 R.	41
TABL. 7. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO OGÓŁEM W KRAJACH UE.....	43
TABL. 8. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO UBEZPIECZEŃ <i>LIFE</i> W KRAJACH UE	44
TABL. 9. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO <i>NON-LIFE</i> W KRAJACH UE	45
TABL. 10. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W GRUPACH UBEZPIECZEŃ DZIAŁU <i>NON-LIFE</i> W KRAJACH UE	46
TABL. 11. LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ W UE.....	50
TABL. 12. KAPITAŁ ZAGRANICZNY W POLSKIM SEKTORZE UBEZPIECZEŃ WEDŁUG KRAJÓW POCHODZENIA W 2014 R.	52
TABL. 13. DYNAMIKA I STRUKTURA KONCENTRACJI SKŁADKI	53
TABL. 14. POLISY I SKŁADKI PRZYPISANE BRUTTO WEDŁUG GRUP W DZIALE I	56
TABL. 15. SKŁADKI PRZYPISANE BRUTTO I ODSZKODOWANIA WYPŁACONE BRUTTO W DZIALE II OGÓŁEM	59
TABL. 16. SKŁADKI PRZYPISANE BRUTTO I ODSZKODOWANIA WYPŁACONE BRUTTO ZREALIZOWANE PRZEZ OSOBY FIZYCZNE W DZIALE II.....	60
TABL. 17. SKŁADKI PRZYPISANE BRUTTO I ODSZKODOWANIA WYPŁACONE BRUTTO ZREALIZOWANE PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA W DZIALE II	61
TABL. 18. GŁÓWNE KOMPONENTY TECHNICZNEGO RACHUNKU UBEZPIECZEŃ	63
TABL. 19. WYBRANE ELEMENTY OGÓLNEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	64
TABL. 20. GŁÓWNE POZYCJE BILANSU ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I NORMY OSTROŻNOŚCIOWE	65

SPIS WYKRESÓW W TEKŚCIE

LIST OF CHARTS IN THE TEXT

WYKRES 1. WZROST REALNEGO PKB W 2014 R. W GRUPACH KRAJÓW	23
WYKRES 2. ZNORMALIZOWANE INDEKSY WYBRANYCH GIEŁD.....	23
WYKRES 3. RENTOWNOŚĆ OBLIGACJI W WYBRANYCH KRAJACH.....	23
WYKRES 4. ROZMIARY GLOBALNEGO RYNKU FINANSOWEGO WEDŁUG WYBRANYCH KATEGORII	23
WYKRES 5. SKALA WPŁYWU SALDA OBROTÓW Z ZAGRANICĄ I POPYTU KRAJOWEGO NA WZROST REALNY PKB	26
WYKRES 6. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W GOSPODARCE NARODOWEJ ORAZ W SEKCJI K	26
WYKRES 7. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA UBEZPIECZENIA W 2014 R. NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH	26
WYKRES 8. ZMIANA CEN TRANSAKCYJNYCH MIESZKAŃ NA RYNKU PIERWOTNYM I WTÓRNYM	30
WYKRES 9. DYNAMIKA AKCJI KREDYTOWEJ BANKÓW.....	30
WYKRES 10. STRUKTURA WALUTOWA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH (UDZIAŁ W CAŁKOWITEJ WARTOŚCI KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH)	30
WYKRES 11. LICZBA DRÓG O NAWIERZCHNI TWARDEJ ULEPSZONEJ ORAZ ZAREJESTROWANYCH POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	31
WYKRES 12. LICZBA OSÓB ZABITYCH I RANNYCH ORAZ LICZBA WYPADKÓW SAMOCHODOWYCH.....	31
WYKRES 13. WYBRANE WSKAŹNIKI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.	31
WYKRES 14. KONIUNKTURA W DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ I UBEZPIECZENIOWEJ W POLSCE I W UNII EUROPEJSKIEJ (WSKAŹNIK OGÓLNEGO KLIMATU KONIUNKTURY, NIEWYRÓWNANY SEZONOWO).....	34
WYKRES 15. STRUKTURA SYSTEMU FINANSOWEGO W POLSCE WEDŁUG AKTYWÓW INSTYTUCJI FINANSOWYCH.....	34
WYKRES 16. STRUKTURA LOKAT ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ WEDŁUG DZIAŁÓW	34
WYKRES 17. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W UBEZPIECZENIACH GOSPODARCZYCH NA ŚWIECIE	37
WYKRES 18. ROZKŁAD ZBIORU SKŁADKI W 2014 R.	37
WYKRES 19. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W UBEZPIECZENIACH <i>LIFE</i> I <i>NON-LIFE</i> W GRUPACH PAŃSTW	37
WYKRES 20. UDZIAŁY W RYNKU UBEZPIECZEŃ W WYBRANYCH KRAJACH UE W 2014 R.	42
WYKRES 21. KANAŁY DYSTRYBUCJI UBEZPIECZEŃ <i>LIFE</i> W WYBRANYCH KRAJACH UE W 2014 R.	42
WYKRES 22. KANAŁY DYSTRYBUCJI UBEZPIECZEŃ <i>NON-LIFE</i> W WYBRANYCH KRAJACH UE W 2014 R.	42
WYKRES 23. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W KRAJACH UE	48
WYKRES 24. STRUKTURA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO W UE I W POLSCE W 2014 R.....	48
WYKRES 25. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W KRAJACH UE W 2014 R. (W SKALI LOGARYTMICZNEJ).....	48
WYKRES 26. STRUKTURA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO W DZIALE <i>NON-LIFE</i> W KRAJACH UE	48
WYKRES 27. STOPA WZROSTU SKŁADKI DZIAŁU II W UE I W POLSCE W 2013 R. W STOSUNKU DO 2005 R.	48
WYKRES 28. DYNAMIKA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO W DZIALE <i>NON-LIFE</i> W KRAJACH UE (ANALOGICZNY OKRES POPRZEDNIEGO ROKU = 100)	49
WYKRES 29. SKŁADKA <i>PER CAPITA</i> W KRAJACH UE W 2014 R.	49

WYKRES 30. RELACJA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO DO PKB W KRAJACH UE W 2014 R.	49
WYKRES 31. KAPITAŁ ZAGRANICZNY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ WEDŁUG KRAJÓW POCHODZENIA W 2014 R. .	54
WYKRES 32. UDZIAŁ KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W KAPITALE PODSTAWOWYM UBEZPIECZYCIELI.....	54
WYKRES 33. UDZIAŁ KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W SUMIE BILANSOWEJ, LOKATACH, KAPITALE WŁASNYM I REZERWACH TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH	54
WYKRES 34. KONCENTRACJA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO W PIĘCIU NAJWIĘKSZYCH ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2014 R.	55
WYKRES 35. STRUKTURA ZBIORU SKŁADKI WEDŁUG DZIAŁÓW UBEZPIECZEŃ	55
WYKRES 36. RELACJA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO DO PKB (WSKAŹNIK PENETRACJI)	55
WYKRES 37. PRZECIĘTNA SKŁADKA <i>PER CAPITA</i> W POLSCE.....	55
WYKRES 38. STRUKTURA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO W UBEZPIECZENIACH BEZPOŚREDNICH DZIAŁU I W 2014 R.....	58
WYKRES 39. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU I	58
WYKRES 40. ŚWIADCZENIA WYPŁACONE BRUTTO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU I	58
WYKRES 41. LICZBA UBEZPIECZONYCH OSÓB W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU I (W SKALI LOGARYTMICZNEJ)	58
WYKRES 42. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU II – OGÓŁEM	62
WYKRES 43. ODSZKODOWANIA WYPŁACONE BRUTTO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU II – OGÓŁEM.....	62
WYKRES 44. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU II – OSOBY FIZYCZNE	62
WYKRES 45. ODSZKODOWANIA WYPŁACONE BRUTTO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU II – OSOBY FIZYCZNE	62
WYKRES 46. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU II – PRZEDSIĘBIORSTWA.....	62
WYKRES 47. ODSZKODOWANIA WYPŁACONE BRUTTO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU II – PRZEDSIĘBIORSTWA.	62
WYKRES 48. GŁÓWNE KOMPONENTY RACHUNKU TECHNICZNEGO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU I.....	68
WYKRES 49. GŁÓWNE KOMPONENTY RACHUNKU TECHNICZNEGO W UBEZPIECZENIACH DZIAŁU II.....	68
WYKRES 50. STRUKTURA SUMY BILANSOWEJ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ W 2014 R.	68
WYKRES 51. SUMY BILANSOWE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	68
WYKRES 52. WSKAŹNIK POKRYCIA REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH LOKATAMI	68
WYKRES 53. WSKAŹNIK MONITOROWANIA DZIAŁALNOŚCI I WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI	68

ANEKS STATYSTYCZNY

STATISTICAL APPENDIX

ANEKS STATYSTYCZNY – WYBRANE TABLICE

TABL. 01. LICZBA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ/REASEKURACJI POSIADAJĄCYCH ZEZWOLENIE NA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	79
TABL. 02. ŚREDNIOROCZNE ZATRUDNIENIE W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ/REASEKURACJI	79
TABL. 03. LICZBA POLIS W UBEZPIECZENIACH NA ŻYCIE – OGÓŁEM	80
TABL. 04. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W UBEZPIECZENIACH NA ŻYCIE – OGÓŁEM	80
TABL. 05. LICZBA POLIS W POZOSTAŁYCH UBEZPIECZENIACH OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH – OGÓŁEM.....	81
TABL. 06. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO W POZOSTAŁYCH UBEZPIECZENIACH OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH – OGÓŁEM.....	82
TABL. 07. LICZBA WYPŁAT W UBEZPIECZENIACH NA ŻYCIE – OGÓŁEM.....	83
TABL. 08. ŚWIADCZENIA WYPŁACONE BRUTTO W UBEZPIECZENIACH NA ŻYCIE – OGÓŁEM.....	83
TABL. 09. LICZBA WYPŁAT W POZOSTAŁYCH UBEZPIECZENIACH OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH – OGÓŁEM ...	84
TABL. 10. ODSZKODOWANIA WYPŁACONE BRUTTO W POZOSTAŁYCH UBEZPIECZENIACH OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH – OGÓŁEM	85
TABL. 11. AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE	86
TABL. 12. AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ POZOSTAŁYCH UBEZPIECZEŃ OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH ..	87
TABL. 13. PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE	88
TABL. 14. PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ POZOSTAŁYCH UBEZPIECZEŃ OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH ..	89
TABL. 15. TECHNICZNY RACHUNEK ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE	90
TABL. 15. TECHNICZNY RACHUNEK ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE (DOK.)	91
TABL. 16. TECHNICZNY RACHUNEK ZAKŁADÓW POZOSTAŁYCH UBEZPIECZEŃ OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH	92
TABL. 17. OGÓLNY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE	93
TABL. 18. OGÓLNY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZAKŁADÓW POZOSTAŁYCH UBEZPIECZEŃ OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH	94
TABL. 19. ZAGREGOWANE WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ DZIAŁU I	95
TABL. 20. ZAGREGOWANE WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ DZIAŁU II.....	96

STATISTICAL APPENDIX – SELECTED TABLES

TABL. 01. NUMBER OF AUTHORIZED INSURANCE/REINSURANCE COMPANIES	97
TABL. 02. ANNUAL AVERAGE EMPLOYMENT OF INSURANCE/REINSURANCE COMPANIES	97
TABL. 03. NUMBER OF POLICIES OF LIFE INSURANCE – TOTAL	98
TABL. 04. GROSS WRITTEN PREMIUM OF LIFE INSURANCE – TOTAL	98
TABL. 05. NUMBER OF POLICIES OF NON-LIFE INSURANCE – TOTAL	99
TABL. 06. GROSS WRITTEN PREMIUM OF NON-LIFE INSURANCE – TOTAL	100
TABL. 07. NUMBER OF CLAIMS OF LIFE INSURANCE – TOTAL	101
TABL. 08. GROSS CLAIMS PAID OF LIFE INSURANCE – TOTAL.....	101
TABL. 09. NUMBER OF CLAIMS OF NON-LIFE INSURANCE – TOTAL	102
TABL. 10. GROSS CLAIMS PAID OF NON-LIFE INSURANCE – TOTAL.....	103
TABL. 11. ASSETS OF LIFE INSURANCE COMPANIES.....	104
TABL. 12. ASSETS OF NON-LIFE INSURANCE COMPANIES.....	105
TABL. 13. LIABILITIES OF LIFE INSURANCE COMPANIES.....	106
TABL. 14. LIABILITIES OF NON-LIFE INSURANCE COMPANIES.....	107
TABL. 15. TECHNICAL ACCOUNT OF LIFE INSURANCE COMPANIES	108
TABL. 15. TECHNICAL ACCOUNT OF LIFE INSURANCE COMPANIES (CONT.).....	109
TABL. 16. TECHNICAL ACCOUNT OF NON-LIFE INSURANCE COMPANIES	110
TABL. 17. PROFIT AND LOSS ACCOUNT OF LIFE INSURANCE COMPANIES	111
TABL. 18. PROFIT AND LOSS ACCOUNT OF NON-LIFE INSURANCE COMPANIES.....	112
TABL. 19. AGGREGATED EFFICIENCY RATIOS OF LIFE INSURANCE COMPANIES	113
TABL. 20. AGGREGATED EFFICIENCY RATIOS OF NON-LIFE INSURANCE COMPANIES.....	114

Tabl. 01. Liczba zakładów ubezpieczeń/reasekuracji posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności operacyjnej

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem					
Liczba zakładów	63	61	59	58	57
w tym zakładów reasekuracji.....	1	1	1	1	1
Przeważający kapitał krajowy	18	16	14	17	18
Przeważający kapitał zagraniczny	45	45	45	41	39
Sektor prywatny	62	60	58	57	56
Sektor publiczny	1	1	1	1	1
Spółki akcyjne	55	53	51	50	49
Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych	8	8	8	8	8
Dział I					
Liczba zakładów	30	28	28	27	26
w tym zakładów reasekuracji.....	-	-	-	-	-
Przeważający kapitał krajowy	7	6	5	6	7
Przeważający kapitał zagraniczny	23	22	23	21	19
Sektor prywatny	30	28	28	27	26
Sektor publiczny	-	-	-	-	-
Spółki akcyjne	28	26	26	25	24
Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych	2	2	2	2	2
Dział II					
Liczba zakładów	33	33	31	31	31
w tym zakładów reasekuracji.....	1	1	1	1	1
Przeważający kapitał krajowy	11	10	9	11	11
Przeważający kapitał zagraniczny	22	23	22	20	20
Sektor prywatny	32	32	30	30	30
Sektor publiczny	1	1	1	1	1
Spółki akcyjne	27	27	25	25	25
Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych	6	6	6	6	6

Tabl. 02. Średnioroczne zatrudnienie w zakładach ubezpieczeń/reasekuracji

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w etatach				
Ogółem					
Zatrudnienie ogółem	28 721	28 134	27 992	27 206	26 010
Kadra kierownicza	2 471	2 616	2 580	2 603	2 456
Doradcy	19	13	16	18	15
Aktuariusze	101	109	122	134	134
Pozostali pracownicy	26 130	25 396	25 274	24 451	23 405
Dział I					
Zatrudnienie ogółem	6 972	6 679	.	.	.
Kadra kierownicza	632	810	.	.	.
Doradcy	5	4	.	.	.
Aktuariusze	57	67	.	.	.
Pozostali pracownicy	6 278	5 799	.	.	.
Dział II					
Zatrudnienie ogółem	21 749	21 455	.	.	.
Kadra kierownicza	1 839	1 806	.	.	.
Doradcy	14	10	.	.	.
Aktuariusze	43	42	.	.	.
Pozostali pracownicy	19 852	19 597	.	.	.

Tabl. 03. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – ogółem

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	
	w tys.					2013 = 100
Ogółem^a	x	x	x	x	x	x
Ubezpieczenia na życie	7 419	7 289	7 195	6 979	7 360	105,5
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	120	113	107	97	100	103,5
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	2 496	2 508	2 899	2 800	3 086	110,2
Ubezpieczenia rentowe	50	49	49	49	50	101,2
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe	9 306	10 440	11 184	10 890	13 964	128,2
w tym ubezpieczenia chorobowe	761	826	890	868	1 980	228,1

^a Pozycji *Ogółem* nie podaje się ze względu na specyfikę konstrukcji produktów ubezpieczeniowych.

Tabl. 04. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	
	w tys. zł					2013 = 100
Ogółem^b	31 350 732	31 803 755	36 348 383	31 240 971	28 646 461	91,7
Ubezpieczenia na życie	18 762 599	16 836 713	19 392 565	13 139 311	10 623 071	80,8
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	119 904	120 336	116 746	113 458	114 609	101,0
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	8 119 068	10 307 486	12 045 984	13 051 939	12 599 626	96,5
Ubezpieczenia rentowe	83 470	98 212	99 454	106 980	113 705	106,3
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe	4 265 691	4 441 008	4 693 634	4 829 283	5 195 451	107,6
w tym ubezpieczenia chorobowe	537 171	681 499	653 054	793 975	880 437	110,9

^b Z działalności bezpośredniej.

Tabl. 05. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem

Rodzaje ubezpieczeń	2010	2011	2012	2013	2014	
	w tys.					2013 = 100
Ogółem	49 763	49 205	47 181	47 777	50 049	104,8
Ubezpieczenia wypadku	10 908	10 803	10 247	10 321	11 607	112,5
Ubezpieczenia choroby	428	607	1 197	972	323	33,3
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	5 052	5 117	4 991	5 082	5 228	102,9
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	1	1	1	1	1	82,5
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	1	1	1	1	1	82,7
Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej	12	14	11	16	11	67,6
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	30	26	36	30	36	119,7
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywołami, ...	8 611	8 159	7 913	8 951	9 709	108,5
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	1 612	1 690	1 510	1 931	1 849	95,8
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	7 971	9 553	10 366	11 268	11 900	105,6
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych, ...	18 348	19 227	19 458	19 578	19 826	101,3
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	18 088	18 969	19 236	19 316	19 565	101,3
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów powietrznych	2	2	3	2	2	102,5
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową	8	8	9	9	9	92,5
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, w tym:	6 347	6 629	6 734	6 901	7 851	113,8
obowiązkowe OC rolników	1 421	1 511	1 492	1 465	1 456	99,4
Ubezpieczenia kredytu	74	74	82	107	120	112,5
Gwarancja ubezpieczeniowa	149	159	160	170	162	95,5
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	313	331	369	258	920	356,0
Ubezpieczenia ochrony prawnej	1 029	668	1 010	1 299	1 451	111,7
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	10 512	11 067	11 256	11 530	14 971	129,8

Tabl. 06. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem

Rodzaje ubezpieczeń	2010	2011	2012	2013	2014	
	w tys. zł					2013 = 100
Ogółem^a	22 237 130	24 801 456	25 646 430	25 929 253	25 711 017	99,2
Ubezpieczenia wypadku	1 269 209	1 244 966	1 278 691	1 302 547	1 338 989	102,8
Ubezpieczenia choroby	343 719	436 167	512 525	612 134	656 349	107,2
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	5 258 595	5 763 600	5 627 344	5 321 608	5 260 521	98,9
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	16 419	33 855	45 992	43 704	53 892	123,3
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	31 897	30 266	30 231	28 597	14 236	49,8
Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej	88 630	95 769	101 547	113 182	124 226	109,8
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	95 702	106 829	118 711	117 414	126 116	107,4
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywołami, ...	2 398 995	2 825 959	2 901 724	3 117 319	2 927 063	93,9
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	388 789	421 595	418 776	434 102	447 299	103,0
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	1 761 761	1 990 285	2 247 778	2 439 728	2 434 416	99,8
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych, ...	7 528 084	8 599 720	8 931 150	8 464 825	8 071 074	95,3
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	7 381 587	8 427 915	8 735 869	8 253 783	7 848 840	95,1
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów powietrznych	24 351	26 307	29 729	26 257	21 650	82,5
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową	19 136	19 559	19 627	19 391	23 816	122,8
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, w tym:	1 243 673	1 439 889	1 746 347	1 859 275	1 920 130	103,3
obowiązkowe OC rolników	50 803	54 057	53 199	58 031	57 028	98,3
Ubezpieczenia kredytu	465 144	544 732	502 609	526 570	494 537	93,9
Gwarancja ubezpieczeniowa	317 968	302 842	274 661	294 613	347 177	117,8
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	787 898	764 613	723 542	1 019 615	1 270 011	124,6
Ubezpieczenia ochrony prawnej	239 848	169 802	99 477	126 218	79 896	63,3
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	346 101	406 297	454 743	496 257	546 917	110,2

^a Z działalności bezpośredniej.

Tabl. 07. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – ogółem

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	
	w tys.					2013 = 100
Ogółem^a	x	x	x	x	x	x
Ubezpieczenia na życie	1 344	1 636	1 657	1 723	1 544	89,6
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	21	16	13	13	12	96,0
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	315	367	487	672	754	112,1
Ubezpieczenia rentowe	6	6	8	14	28	194,3
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe	959	1 441	1 559	1 713	1 786	104,3
w tym ubezpieczenia chorobowe	114	152	175	284	261	91,9

^a Pozycji *Ogółem* nie podaje się ze względu na specyfikę konstrukcji produktów ubezpieczeniowych.

Tabl. 08. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	
	w tys. zł					2013 = 100
Ogółem^b	22 560 562	26 053 564	25 904 625	23 080 915	20 352 035	88,2
Ubezpieczenia na życie	16 096 090	18 375 038	17 356 738	13 702 786	10 560 176	77,1
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	151 134	127 725	120 482	118 683	115 076	97,0
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	4 669 298	5 791 694	6 638 794	7 410 413	7 681 538	103,7
Ubezpieczenia rentowe	60 478	64 190	69 360	71 872	80 413	111,9
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe	1 583 561	1 694 917	1 719 251	1 777 161	1 914 832	107,7
w tym ubezpieczenia chorobowe	212 423	261 353	283 076	372 251	411 666	110,6

^b Z działalności bezpośredniej.

Tabl. 09. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem

Rodzaje ubezpieczeń	2010	2011	2012	2013	2014	
	w tys.					2013 = 100
Ogółem	4 505	4 498	4 300	4 389	4 821	109,8
Ubezpieczenia wypadku	427	459	435	417	432	103,6
Ubezpieczenia choroby	795	979	1 030	1 053	1 044	99,1
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	844	800	706	700	836	119,4
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	1,0	1,6	1,0	0,9	0,7	81,7
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	83,8
Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej	2	2	2	2	2	107,9
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	15	15	8	7	6	83,6
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywołami, ...	510	301	259	306	299	97,7
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	90	33	24	36	32	88,6
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	230	236	257	262	321	122,8
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych, ...	1 070	1 070	1 014	1 029	1 217	118,3
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	1 048	1 055	977	1 000	1 209	120,9
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów powietrznych	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	109,1
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	90,5
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, w tym:	285	235	201	198	198	99,9
obowiązkowe OC rolników	4	5	5	5	7	130,5
Ubezpieczenia kredytu	11	10	9	16	14	90,5
Gwarancja ubezpieczeniowa	6	5	5	3	18	573,6
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	34	39	49	57	48	82,8
Ubezpieczenia ochrony prawnej	3	4	5	5	5	108,2
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	272	294	329	346	380	109,7

Tabl. 10. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem

Rodzaje ubezpieczeń	2010	2011	2012	2013	2014	
	w tys. zł					2013 = 100
Ogółem^a	13 963 467	13 484 372	13 777 087	13 415 275	13 544 582	101,0
Ubezpieczenia wypadku	267 934	319 167	314 360	292 259	289 703	99,1
Ubezpieczenia choroby	133 214	168 427	170 046	165 664	157 229	94,9
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	3 859 807	3 701 481	3 440 257	3 496 619	3 578 348	102,3
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	4 954	15 555	28 687	22 699	18 565	81,8
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	21 808	26 767	94 170	3 475	8 891	255,8
Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej	105 876	105 681	75 891	87 050	67 914	78,0
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	52 273	56 776	42 744	43 968	36 063	82,0
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, ...	2 361 566	1 403 174	1 149 808	1 312 040	1 091 118	83,2
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	511 528	200 850	142 994	146 627	117 443	80,1
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	674 807	936 800	1 298 292	724 091	879 950	121,5
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych, ...	5 284 134	5 465 063	5 446 875	5 512 425	5 895 031	106,9
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	5 087 283	5 273 293	5 282 337	5 339 681	5 655 669	105,9
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów powietrznych	4 528	2 621	8 959	10 356	3 637	35,1
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową	7 101	11 081	9 330	6 955	6 353	91,4
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, w tym:	587 821	629 488	614 033	626 801	662 563	105,7
obowiązkowe OC rolników	25 152	27 543	31 016	29 480	38 911	132,0
Ubezpieczenia kredytu	267 237	175 488	290 932	359 510	287 680	80,0
Gwarancja ubezpieczeniowa	50 415	66 693	422 642	329 482	178 516	54,2
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	88 855	151 986	132 771	176 932	121 645	68,8
Ubezpieczenia ochrony prawnej	7 218	8 145	7 497	8 515	10 638	124,9
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	183 921	239 980	229 792	236 433	250 737	106,1

^a Z działalności bezpośredniej.

Tabl. 11. Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Ogółem	93 965 969	89 873 750	99 920 937	101 365 696	105 312 078
Wartości niematerialne i prawne	134 569	174 858	185 916	227 497	368 117
Lokaty	50 755 555	47 308 682	49 283 096	45 464 145	45 178 281
Nieruchomości	402 295	386 799	359 244	331 686	321 367
Lokaty w jednostkach podporządkowanych	1 580 179	1 525 840	1 734 665	1 752 536	2 080 114
Inne lokaty finansowe	48 773 082	45 396 042	47 189 187	43 379 923	42 776 800
Należności depozytowe od cedentów	–	–	–	–	–
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	38 932 347	37 464 845	45 105 450	49 828 321	53 989 115
Należności	928 487	1 062 022	1 199 405	1 336 152	1 240 909
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	522 008	609 857	700 253	772 224	621 436
Należności od ubezpieczających	407 991	420 583	603 075	632 850	513 985
Należności od pośredników ubezpieczeniowych	105 180	174 289	89 819	132 425	99 737
Inne należności	8 837	14 986	7 359	6 949	7 715
Należności z tytułu reasekuracji	81 837	86 778	79 174	134 662	95 577
Inne należności	324 641	365 387	419 978	429 266	523 897
Należności od budżetu	26 669	20 422	53 063	48 177	44 310
Pozostałe należności	297 972	344 965	366 915	381 089	479 587
Inne składniki aktywów	465 134	600 192	442 590	446 775	416 169
Rzeczowe składniki aktywów	82 980	79 433	98 651	94 270	106 134
Środki pieniężne	380 290	518 314	342 881	351 977	309 337
Pozostałe składniki aktywów	1 863	2 446	1 058	528	699
Rozliczenia międzyokresowe	2 749 878	3 263 150	3 704 480	4 062 806	4 119 487
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	350 724	374 194	419 384	441 837	439 548
Aktywowane koszty akwizycji	2 254 834	2 813 111	3 197 865	3 467 013	3 525 289
Zarachowane odsetki i czynsze	7 132	9 676	5 129	3 620	3 585
Inne rozliczenia międzyokresowe	137 188	66 169	82 102	150 335	151 065

Tabl. 12. Aktywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Ogółem	51 204 341	56 241 760	62 769 504	65 862 022	73 166 439
Wartości niematerialne i prawne	369 765	410 934	478 840	661 948	745 611
Lokaty	41 516 491	45 474 477	51 762 418	53 525 454	59 115 613
Nieruchomości	942 657	925 380	932 655	898 781	966 965
Lokaty w jednostkach podporządkowanych	8 563 061	8 234 056	9 354 815	7 242 929	8 474 614
Inne lokaty finansowe	31 997 241	36 304 429	41 464 557	45 375 827	49 668 652
Należności depozytowe od cedentów	13 532	10 611	10 391	7 917	5 382
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	x	x	x	x	x
Należności	4 882 521	5 454 389	5 689 617	6 180 696	7 178 937
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	3 745 383	4 516 429	4 564 640	4 764 118	5 045 399
Należności od ubezpieczających	3 266 849	4 033 211	4 067 202	4 289 615	4 518 343
Należności od pośredników ubezpieczeniowych	377 746	407 905	418 286	415 909	469 065
Inne należności	100 788	75 314	79 152	58 594	57 991
Należności z tytułu reasekuracji	748 195	643 706	816 979	1 032 436	973 162
Inne należności	388 943	294 254	307 997	384 142	1 160 376
Należności od budżetu	39 899	22 127	108 930	60 374	17 874
Pozostałe należności	349 043	272 127	199 067	323 768	1 142 502
Inne składniki aktywów	591 415	645 938	605 939	729 879	604 942
Rzeczowe składniki aktywów	263 676	274 783	283 133	295 778	317 055
Środki pieniężne	324 341	366 997	316 342	427 559	284 010
Pozostałe składniki aktywów	3 398	4 158	6 464	6 541	3 877
Rozliczenia międzyokresowe	3 844 149	4 256 022	4 232 691	4 764 045	5 521 336
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	275 487	391 008	309 728	250 776	271 834
Aktywowane koszty akwizycji	3 194 589	3 605 907	3 743 693	4 250 794	4 884 628
Zarachowane odsetki i czynsze	15 230	10 436	4 313	321	3
Inne rozliczenia międzyokresowe	358 843	248 671	174 956	262 154	364 871

Tabl. 13. Pasywa zakładów ubezpieczeń na życie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Ogółem	93 965 968	89 873 751	99 920 937	101 365 696	105 312 079
Kapitał własny	13 234 916	12 761 397	14 769 420	12 786 999	12 982 551
Kapitał podstawowy	2 805 532	2 883 484	2 926 025	3 150 358	2 988 958
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	12 005	12 005	8 212	8 213	8 213
Kapitał (fundusz) zapasowy	7 129 695	7 023 610	7 960 250	5 964 025	6 291 786
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	325 785	279 126	949 689	725 097	1 068 770
Pozostałe kapitały rezerwowe	538 552	853 570	931 877	1 190 081	1 271 474
Zysk (strata) z lat ubiegłych	-1 205 414	-1 185 196	-958 053	-1 043 922	-863 248
Zysk (strata) netto	3 652 773	2 918 811	2 967 846	2 809 575	2 233 025
Zobowiązania podporządkowane	56 893	56 910	56 919	71 690	72 259
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	77 198 388	73 020 322	81 114 162	83 731 141	86 563 369
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	978 198	982 101	1 122 952	1 492 883	1 789 438
Rezerwa ubezpieczeń na życie	35 190 651	32 416 076	32 770 874	30 246 710	28 703 417
Rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	1 387 791	1 472 644	1 469 676	1 552 535	1 557 257
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	81 298	89 095	111 922	125 185	87 193
Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	-	-	-	-	-
Rezerwy na zwrot składek dla członków ..	-	-	-	-	-
Pozostałe rezerwy techniczno- ubezpieczeniowe określone w statucie ..	635 103	601 031	563 395	506 576	471 642
Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	38 925 346	37 459 375	45 075 343	49 807 252	53 954 423
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (wielkość ujemna)	1 425 035	1 001 036	1 300 465	777 752	607 546
Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)	-	-	-	-	-
Pozostałe rezerwy	1 278 739	891 693	1 395 009	1 260 907	1 512 491
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1 389 381	932 449	1 193 602	433 395	167 773
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	1 685 570	2 576 809	2 078 600	3 017 917	3 779 283
Rozliczenia międzyokresowe	547 116	635 206	613 690	841 398	841 898

Tabl. 14. Pasywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Ogółem	51 204 340	56 241 761	62 769 504	65 862 022	73 166 439
Kapitał własny	17 648 813	18 141 292	21 410 498	20 756 171	21 580 264
Kapitał podstawowy	2 956 465	2 912 713	2 594 797	2 636 101	2 650 098
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	261	152	853	794	753
Kapitał (fundusz) zapasowy	6 183 911	7 349 266	8 406 619	8 655 998	9 152 630
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	6 753 026	6 445 409	8 241 929	5 966 364	6 560 291
Pozostałe kapitały rezerwowe	115 993	131 729	158 294	201 143	213 444
Zysk (strata) z lat ubiegłych	-1 454 529	-1 782 376	-1 323 072	-1 084 698	-714 608
Zysk (strata) netto	3 094 207	3 084 702	3 332 784	4 382 057	3 719 162
Zobowiązania podporządkowane	60 861	87 419	93 087	94 817	104 604
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	32 602 422	36 303 984	40 050 908	43 133 800	46 450 642
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	13 058 621	14 981 195	15 429 665	16 309 493	17 173 557
Rezerwa ubezpieczeń na życie	-	-	-	-	-
Rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	18 550 812	20 242 477	23 519 003	25 680 102	28 062 927
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	63 856	78 130	86 027	87 405	89 830
Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	926 778	1 000 761	1 016 052	1 056 702	1 124 203
Rezerwy na zwrot składek dla członków ..	2 354	1 420	160	98	124
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie ..	-	-	-	-	-
Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	x	x	x	x	x
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (wielkość ujemna)	4 061 519	4 757 909	5 723 742	5 799 786	6 592 902
Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)	275 932	286 603	339 693	370 526	371 131
Pozostałe rezerwy	685 899	869 264	992 997	864 112	1 109 613
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	673 645	1 132 303	1 484 635	1 419 230	1 372 178
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	2 676 693	3 466 876	3 605 035	4 501 241	8 157 910
Rozliczenia międzyokresowe	1 193 458	1 285 134	1 195 779	1 262 963	1 355 262

Tabl. 15. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Składki	30 981 846	31 530 207	35 346 467	30 448 284	28 037 309
Składki przypisane brutto	31 420 426	31 831 894	36 376 930	31 264 072	28 666 871
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	581 584	285 474	888 687	718 087	443 371
Zmiany stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe brutto	-143 087	15 791	140 951	371 913	292 965
Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	-83	-422	-825	274 212	106 774
Przychody z lokat	5 234 546	4 009 236	5 453 355	5 414 651	4 630 392
Przychody z lokat w nieruchomości	1 777	1 700	1 840	2 010	2 062
Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	365 764	267 682	133 453	143 720	423 379
z udziałów lub akcji	364 372	266 681	130 070	140 114	422 232
z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	1 392	1 001	3 383	3 605	1 147
z pozostałych lokat	-	-	-	-	-
Przychody z innych lokat finansowych ..	2 922 554	2 953 441	3 084 714	2 861 434	2 614 238
z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych					
w funduszach inwestycyjnych	93 734	147 867	244 551	207 302	384 036
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	2 150 816	2 204 108	2 051 217	1 928 970	1 745 308
z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	647 781	570 311	684 908	643 659	412 980
z pozostałych lokat	30 223	31 155	104 039	81 503	71 914
Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	74 268	11 511	69	4 303	91
Wynik dodatni z realizacji lokat	1 870 183	774 903	2 233 277	2 403 184	1 590 621
Nie zrealizowane zyski z lokat	2 561 921	1 570 582	4 701 947	2 245 338	2 625 779
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	339 949	517 506	316 723	620 110	215 476
Odszkodowania i świadczenia	21 976 817	25 575 691	25 381 882	22 692 044	19 970 538
Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	21 984 152	25 495 773	25 375 433	22 601 520	19 978 406
odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	22 584 953	26 069 111	25 916 967	23 089 889	20 360 413
udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	600 801	573 338	541 534	488 368	382 008
Zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	-7 335	79 918	6 450	90 524	-7 867
rezerwy brutto	-1 165	78 743	21 186	82 853	1 770
udział reasekuratorów	6 170	-1 176	14 736	-7 671	9 637

Tabl. 15. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	6 134 259	-3 859 028	7 649 768	2 710 723	2 589 352
Zmiana stanu rezerwy w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym	849 591	-2 873 080	159 599	-2 274 938	-1 690 265
rezerwy brutto	764 848	-2 830 849	357 730	-2 542 617	-1 790 270
udział reasekuratorów	-84 743	42 231	198 131	-267 679	-100 005
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym dla ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	5 370 834	-951 876	7 522 756	5 042 480	4 314 550
rezerwy brutto	5 383 163	-1 419 643	7 609 796	4 737 733	4 129 389
udział reasekuratorów	12 328	-467 768	87 040	-304 747	-185 162
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przewidzianych w statucie na udziale własnym	-86 166	-34 072	-32 586	-56 819	-34 934
rezerwy brutto	-86 166	-34 072	-32 586	-56 819	-34 934
udział reasekuratorów	-	-	-	-	-
Premie i rabaty łącznie ze zmianą stanu rezerw na udziale własnym	55 370	32 395	56 460	56 100	16 526
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5 255 303	5 541 175	6 345 335	6 047 336	6 384 494
Koszty akwizycji	3 703 030	3 976 895	4 678 270	4 470 100	4 906 974
Koszty administracyjne	1 592 262	1 628 394	1 737 310	1 669 752	1 680 525
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	39 989	64 114	70 245	92 516	203 006
Koszty działalności lokacyjnej	450 235	2 547 114	1 056 956	1 462 190	963 327
Koszty utrzymania nieruchomości	327	2 215	4 181	4 703	3 439
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	93 110	107 635	112 581	134 372	153 718
Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	17 124	13 054	63 125	76 252	36 084
Wynik ujemny z realizacji lokat	339 674	2 424 210	877 069	1 246 862	770 086
Nie zrealizowane straty na lokatach	539 016	4 047 252	1 393 198	2 012 658	1 539 174
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	272 984	136 678	229 217	229 016	147 870
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów przeniesione do ogólnego rachunku zysków i strat	841 253	258 788	578 436	510 292	618 170
Wynik techniczny ubezpieczeń na życie	3 593 026	3 347 465	3 127 239	3 008 027	3 279 505

Tabl. 16. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Składki	18 730 026	20 540 157	22 229 470	22 137 526	21 788 069
Składki przypisane brutto	22 738 997	25 290 902	26 250 197	26 602 518	26 260 098
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	2 777 877	3 567 889	3 708 512	3 774 041	3 710 884
Zmiany stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygaśnię brutto	1 515 219	1 580 535	448 474	879 829	856 682
Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	284 125	397 679	136 259	188 878	95 537
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów przeniesione z ogólnego rachunku zysków i strat	363 444	392 492	503 549	404 888	449 394
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	207 008	273 028	262 425	203 364	362 130
Odszkodowania i świadczenia	13 578 352	13 199 331	14 287 716	13 536 394	13 592 018
Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	12 047 389	11 789 701	11 709 464	11 271 181	11 898 937
odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	14 168 728	13 737 913	14 045 823	13 721 980	13 810 903
udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	2 121 339	1 948 212	2 336 359	2 450 799	1 911 966
Zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	1 530 962	1 409 630	2 578 252	2 265 214	1 693 081
rezerwy brutto	2 133 433	1 668 535	3 228 893	2 129 964	2 364 005
udział reasekuratorów	602 470	258 905	650 641	-135 250	670 923
Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	-2 536	332	-1 260	-1 450	-2 230
Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto	-2 536	332	-1 260	-1 450	-2 230
Udział reasekuratorów w zmianie stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-	-	-	-
Premie i rabaty na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw na premie i rabaty	33 706	45 052	63 087	102 457	104 760
Koszty działalności ubezpieczeniowej	6 344 739	6 653 767	7 051 244	7 013 375	7 344 893
Koszty akwizycji	4 697 772	5 357 951	5 662 094	5 960 992	6 212 801
Koszty administracyjne	2 093 049	1 918 366	2 071 374	1 812 471	1 805 676
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	446 081	622 550	682 223	760 087	673 584
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	649 292	935 313	914 696	797 366	707 297
Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	-18 530	73 984	15 290	40 650	67 260
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	-1 284 545	297 898	664 670	1 256 986	785 594

Tabl. 17. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń na życie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub wynik techniczny ubezpieczeń na życie	3 593 026	3 347 465	3 127 239	3 008 027	3 279 506
Przychody z lokat	x	x	x	x	x
Przychody z lokat w nieruchomości	x	x	x	x	x
Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych, w tym	x	x	x	x	x
z udziałów i akcji	x	x	x	x	x
Przychody z innych lokat finansowych, w tym	x	x	x	x	x
z udziałów i akcji ^a	x	x	x	x	x
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	x	x	x	x	x
Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	x	x	x	x	x
Wynik dodatni z realizacji lokat	x	x	x	x	x
Nie zrealizowane zyski z lokat	x	x	x	x	x
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	841 253	258 789	578 436	510 292	618 169
Koszty działalności lokacyjnej	x	x	x	x	x
Koszty utrzymania nieruchomości	x	x	x	x	x
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	x	x	x	x	x
Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	x	x	x	x	x
Wynik ujemny z realizacji lokat	x	x	x	x	x
Nie zrealizowane straty na lokatach	x	x	x	x	x
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	x	x	x	x	x
Pozostałe przychody operacyjne	149 530	165 365	121 979	61 603	128 476
Pozostałe koszty operacyjne	146 058	204 507	173 650	130 118	440 589
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	4 437 750	3 567 113	3 654 005	3 449 805	3 585 561
Zyski nadzwyczajne	0	0	0	0	0
Straty nadzwyczajne	0	0	0	0	0
Zysk (strata) brutto	4 437 750	3 567 113	3 654 005	3 449 805	3 585 561
Podatek dochodowy	785 006	648 305	686 090	640 463	622 217
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-28	-4	69	-233	320
Zysk (strata) netto	3 652 772	2 918 811	2 967 846	2 809 575	2 963 024

^a Przychody z udziałów i akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu, a także jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych.

Tabl. 18. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w tys. zł				
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub wynik techniczny ubezpieczeń na życie	-1 284 546	297 897	664 673	1 256 985	785 593
Przychody z lokat	5 227 545	4 308 649	3 965 919	6 249 172	4 228 217
Przychody z lokat w nieruchomości	15 213	14 914	14 834	16 133	25 669
Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych, w tym:	3 187 881	2 001 156	1 233 513	4 042 770	2 360 825
z udziałów i akcji	3 183 882	1 995 823	1 225 807	4 035 939	2 350 607
Przychody z innych lokat finansowych, w tym	1 492 347	1 713 026	1 765 413	1 378 511	1 266 764
z udziałów i akcji ^a	37 111	55 697	69 794	36 897	32 631
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 326 361	1 483 772	1 399 404	1 137 646	1 012 462
Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	77 267	4 688	9 821	44 920	12 706
Wynik dodatni z realizacji lokat	454 837	574 865	942 338	766 838	562 253
Nie zrealizowane zyski z lokat	266 211	227 328	342 455	212 435	438 169
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	-	-	-	-	-
Koszty działalności lokacyjnej	395 936	581 341	448 195	539 562	431 632
Koszty utrzymania nieruchomości	6 616	11 285	13 339	18 475	20 454
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	67 165	79 084	75 310	66 179	62 914
Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	132 687	14 561	13 986	62 462	21 479
Wynik ujemny z realizacji lokat	189 467	476 411	345 560	392 446	326 785
Nie zrealizowane straty na lokatach	254 620	234 256	161 532	177 031	411 455
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	363 444	392 492	503 549	404 888	449 393
Pozostałe przychody operacyjne	257 230	246 585	370 718	217 926	281 388
Pozostałe koszty operacyjne	341 281	444 413	351 872	219 575	379 419
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 111 159	3 427 957	3 878 615	6 595 463	4 061 466
Zyski nadzwyczajne	14	13	324	124	30
Straty nadzwyczajne	0	0	0	0	8
Zysk (strata) brutto	3 111 173	3 427 970	3 878 939	6 595 587	4 061 488
Podatek dochodowy	16 681	344 320	544 872	487 326	342 043
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	284	-1 051	1 284	-842	285
Zysk (strata) netto	3 094 208	3 084 701	3 332 784	6 109 103	3 719 161

^a Przychody z udziałów i akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu, a także jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych.

Tabl. 19. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu I

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w %				
Wskaźniki ustawowe					
Wskaźnik monitorowania działalności	316,59	318,31	355,81	298,31	295,52
Wskaźnik pokrycia rezerw	109,06	107,91	111,24	110,97	111,73
Wskaźniki wypłacalności, płynności finansowej oraz zdolności płatniczej					
Współczynnik wypłacalności	39,88	37,66	39,17	38,22	41,98
Wskaźnik płynności finansowej	151,43	138,96	118,21	122,76	134,34
Wskaźnik zdolności płatniczej na udziale własnym	162,72	168,55	189,61	224,51	232,82
Wskaźnik pieniężnego pokrycia zobowiązań	-1,25	-5,49	1,24	-1,49	-1,55
Relacja należności do środków własnych	7,67	8,88	8,16	11,65	10,61
Relacja zobowiązań do środków własnych	13,70	21,66	14,81	25,00	31,47
Wskaźniki rentowności					
Wskaźnik rentowności działalności technicznej	11,51	10,60	9,80	9,86	11,77
Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej	7,83	-1,15	8,60	4,41	4,90
Wskaźnik rentowności sprzedaży	11,56	9,17	8,92	9,01	10,45
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych	27,19	22,49	23,36	20,44	23,20
Wskaźnik rentowności majątku	4,00	3,18	3,42	2,79	2,90
Wskaźniki sprawności działania					
Dynamika składki przypisanej brutto	103,76	101,35	114,22	85,94	91,69
Dynamika składki przypisanej na udziale własnym	105,51	102,34	112,43	86,85	91,57
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	81,59	115,33	99,42	89,08	88,17
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych na udziale własnym	82,31	115,88	99,53	89,06	88,39
Stopa rezerw technicznych	245,58	228,17	223,95	270,01	304,47
Wskaźnik zabezpieczenia wypłat odszkodowań i świadczeń	288,42	268,61	266,27	311,55	350,63
Rezerwa składki brutto do składki przypisanej brutto	3,08	3,04	3,05	4,74	6,20
Rezerwa ubezpieczeń na życie do składki przypisanej na udziale własnym	235,83	218,35	214,69	258,22	292,26
Rezerwa na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia do odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	6,03	5,65	5,98	6,72	7,56
Wskaźnik rotacji majątku	34,55	34,66	38,35	31,01	27,75
Wskaźnik przychodowości kapitałów własnych	230,80	243,03	255,58	223,61	218,67
Dynamika lokat	107,08	94,56	111,31	100,94	104,09
Udział lokat w składce przypisanej na udziale własnym	290,73	268,64	265,96	309,11	351,37
Ogólny wskaźnik poziomu lokat	100,80	100,01	99,88	99,22	100,21
Współczynnik szkodowości brutto	71,52	82,12	71,73	75,00	71,68
Współczynnik szkodowości na udziale własnym	70,90	81,05	71,96	74,52	71,14
Wskaźnik kosztów akwizycji	11,80	12,58	12,85	14,30	17,08
Wskaźnik kosztów administracyjnych	5,08	5,12	4,82	5,35	5,96
Wskaźnik kosztów działalności ubezpieczeniowej	16,76	17,50	17,47	19,36	22,33
Wskaźnik kosztów technicznych na udziale własnym	17,97	18,19	18,61	20,38	23,19
Wskaźniki współzależności					
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	82,38	83,01	81,65	84,74	85,13
Relacja kapitałów własnych do funduszu ubezpieczeniowego	17,45	17,72	18,90	15,38	15,16
Wskaźnik zatrzymania składki	98,16	99,11	97,57	98,59	98,46
Wskaźnik zatrzymania odszkodowań i świadczeń	97,35	97,81	97,92	97,89	98,14
Wskaźnik zatrzymania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	98,15	98,63	98,39	99,40	99,30

Tabl. 20. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu II

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	w %				
Wskaźniki ustawowe					
Wskaźnik monitorowania działalności	390,48	384,88	467,19	416,87	391,50
Wskaźnik pokrycia rezerw	124,52	124,11	126,88	121,71	123,44
Wskaźniki wypłacalności, płynności finansowej oraz zdolności płatniczej					
Współczynnik wypłacalności	68,97	66,61	79,81	72,86	70,29
Wskaźnik płynności finansowej	134,28	133,33	135,78	135,21	146,69
Wskaźnik zdolności płatniczej na udziale własnym	102,30	103,80	106,30	116,23	124,74
Wskaźnik pieniężnego pokrycia zobowiązań	-3,05	-0,40	1,67	-5,40	-0,95
Relacja należności do środków własnych	36,00	37,62	31,25	37,18	45,39
Relacja zobowiązań do środków własnych	19,81	24,26	20,16	27,16	51,75
Wskaźniki rentowności					
Wskaźnik rentowności działalności technicznej	-6,75	2,12	3,25	6,00	3,45
Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej	11,51	8,56	7,60	10,89	6,79
Wskaźnik rentowności sprzedaży	13,67	12,68	12,90	23,08	13,97
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych	18,77	17,90	16,97	29,10	17,43
Wskaźnik rentowności majątku	6,08	5,96	5,68	9,54	5,28
Wskaźniki sprawności działania					
Dynamika składki przypisanej brutto	107,98	111,26	103,81	101,27	98,72
Dynamika składki przypisanej na udziale własnym	104,98	109,07	103,77	101,23	98,76
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	113,59	96,99	102,22	97,62	100,75
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych na udziale własnym	106,38	97,89	99,29	96,17	105,69
Stopa rezerw technicznych	143,10	144,95	151,99	163,30	176,72
Wskaźnik zabezpieczenia wypłat odszkodowań i świadczeń	230,83	228,65	248,43	254,43	272,14
Rezerwa składki brutto do składki przypisanej brutto	57,26	59,19	58,69	61,07	65,26
Rezerwa ubezpieczeń na życie do składki przypisanej na udziale własnym	x	x	x	x	x
Rezerwa na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia do odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	130,80	147,05	167,07	186,89	203,09
Wskaźnik rotacji majątku	44,50	47,03	44,03	41,34	37,83
Wskaźnik przychodowości kapitałów własnych	120,33	121,28	112,95	108,22	107,16
Dynamika lokat	96,06	109,79	114,63	102,90	110,35
Udział lokat w składce przypisanej na udziale własnym	207,53	208,90	230,78	234,58	262,11
Ogólny wskaźnik poziomu lokat	89,91	91,36	92,90	92,20	96,31
Współczynnik szkodowości brutto	76,65	64,70	66,73	61,34	63,65
Współczynnik szkodowości na udziale własnym	72,48	63,93	64,01	60,84	62,37
Wskaźnik kosztów akwizycji	20,66	21,19	21,56	22,40	23,68
Wskaźnik kosztów administracyjnych	9,18	7,65	7,88	6,83	7,02
Wskaźnik kosztów działalności ubezpieczeniowej	27,82	26,37	26,84	26,37	28,13
Wskaźnik kosztów technicznych na udziale własnym	34,96	34,65	35,32	34,21	35,89
Wskaźniki współzależności					
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	61,10	62,23	60,19	63,43	65,68
Relacja kapitałów własnych do funduszu ubezpieczeniowego	61,30	57,75	63,45	55,81	54,00
Wskaźnik zatrzymania składki	87,63	85,90	85,87	85,84	85,87
Wskaźnik zatrzymania odszkodowań i świadczeń	85,04	85,83	83,36	82,13	86,16
Wskaźnik zatrzymania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	87,50	86,88	85,69	86,56	85,81

Tabl. 01. Number of Authorized Insurance/Reinsurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
Total					
Number of insurance companies	63	61	59	58	57
of which reinsurance companies.....	1	1	1	1	1
Majority of domestic capital	18	16	14	17	18
Majority of foreign capital	45	45	45	41	39
Private sector	62	60	58	57	56
Public sector	1	1	1	1	1
Join-stock company	55	53	51	50	49
Mutual insurance society	8	8	8	8	8
Life					
Number of insurance companies	30	28	28	27	26
of which reinsurance companies.....	–	–	–	–	–
Majority of domestic capital	7	6	5	6	7
Majority of foreign capital	23	22	23	21	19
Private sector	30	28	28	27	26
Public sector	–	–	–	–	–
Join-stock company	28	26	26	25	24
Mutual insurance society	2	2	2	2	2
Non-Life					
Number of insurance companies	33	33	31	31	31
of which reinsurance companies.....	1	1	1	1	1
Majority of domestic capital	11	10	9	11	11
Majority of foreign capital	22	23	22	20	20
Private sector	32	32	30	30	30
Public sector	1	1	1	1	1
Join-stock company	27	27	25	25	25
Mutual insurance society	6	6	6	6	6

Tabl. 02. Annual Average Employment of Insurance/Reinsurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>employed full-time</i>				
Total					
Total employment	28 721	28 134	27 992	27 206	26 010
Management	2 471	2 616	2 580	2 603	2 456
Consultants.....	19	13	16	18	15
Actuaries.....	101	109	122	134	134
Other employees.....	26 130	25 396	25 274	24 451	23 405
of which:agents employed full-time..	28 721	28 134	27 992	27 206	26 010
Life					
Total employment	6 972	6 679	.	.	.
Management	632	810	.	.	.
Consultants.....	5	4	.	.	.
Actuaries.....	57	67	.	.	.
Other employees.....	6 278	5 799	.	.	.
of which:agents employed full-time..	6 972	6 679	.	.	.
Non-Life					
Total employment	21 749	21 455	.	.	.
Management	1 839	1 806	.	.	.
Consultants.....	14	10	.	.	.
Actuaries.....	43	42	.	.	.
Other employees.....	19 852	19 597	.	.	.
of which:agents employed full-time..	21 749	21 455	.	.	.

Tabl. 03. Number of Policies of Life Insurance – Total

Specification	2010	2011	2012	2013	2014	
	<i>in thous.</i>					2013 = 100
Total personal^a	x	x	x	x	x	x
<i>Life insurance</i>	7 419	7 289	7 195	6 979	7 360	105,5
<i>Marriage insurance, birth insurance</i>	120	113	107	97	100	103,5
<i>Life insurance linked to insurance capital funds</i>	2 496	2 508	2 899	2 800	3 086	110,2
<i>Annuity insurance</i>	50	49	49	49	50	101,2
<i>Accident and sickness insurance, ...</i>	9 306	10 440	11 184	10 890	13 964	128,2
<i>of which sickness insurance</i>	761	826	890	868	1 980	228,1

^a The total item not specified as a result of the specificity of the structure of insurance products.

Tabl. 04. Gross Written Premium of Life Insurance – Total

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	
	<i>in thous. zł</i>					2013 = 100
Total personal^b	31 350 732	31 803 755	36 348 383	31 240 971	28 646 461	91,7
<i>Life insurance</i>	18 762 599	16 836 713	19 392 565	13 139 311	10 623 071	80,8
<i>Marriage insurance, birth insurance</i>	119 904	120 336	116 746	113 458	114 609	101,0
<i>Life insurance linked to insurance capital funds</i>	8 119 068	10 307 486	12 045 984	13 051 939	12 599 626	96,5
<i>Annuity insurance</i>	83 470	98 212	99 454	106 980	113 705	106,3
<i>Accident and sickness insurance, ...</i>	4 265 691	4 441 008	4 693 634	4 829 283	5 195 451	107,6
<i>of which sickness insurance</i>	537 171	681 499	653 054	793 975	880 437	110,9

^b Direct insurance.

Tabl. 05. Number of Policies of Non-Life Insurance – Total

Specification	2010	2011	2012	2013	2014	
	in thous.					2013 = 100
Total	49 763	49 205	47 181	47 777	50 049	104,8
Accident	10 908	10 803	10 247	10 321	11 607	112,5
Sickness	428	607	1 197	972	323	33,3
Casco insurance of land vehicles	5 052	5 117	4 991	5 082	5 228	102,9
Casco insurance of railway rolling stock	1	1	1	1	1	82,5
Casco insurance of aircraft	1	1	1	1	1	82,7
Vessels in sea and inland navigation	12	14	11	16	11	67,6
Goods-in-transit	30	26	36	30	36	119,7
Fire and natural forces, of which	8 611	8 159	7 913	8 951	9 709	108,5
<i>compulsory insurance of farm buildings</i> .	1 612	1 690	1 510	1 931	1 849	95,8
Other damage and loss property	7 971	9 553	10 366	11 268	11 900	105,6
Motor vehicle liability arising out of the possession of land vehicles, ...	18 348	19 227	19 458	19 578	19 826	101,3
<i>of which compulsory third part liability insurance of owners of motor vehicles</i> ...	18 088	18 969	19 236	19 316	19 565	101,3
Aircraft liability arising out of the possession of aircraft	2	2	3	2	2	102,5
Liability for ships in sea and inland navigation	8	8	9	9	9	92,5
General liability, of which	6 347	6 629	6 734	6 901	7 851	113,8
<i>compulsory third part liability insurance of farmers</i>	1 421	1 511	1 492	1 465	1 456	99,4
Credit	74	74	82	107	120	112,5
Shuretyship	149	159	160	170	162	95,5
Various financial risks	313	331	369	258	920	356,0
Legal protection	1 029	668	1 010	1 299	1 451	111,7
Assistance	10 512	11 067	11 256	11 530	14 971	129,8

Tabl. 06. Gross Written Premium of Non-Life Insurance – Total

Specification	2010	2011	2012	2013	2014	
	<i>in thous. zł</i>					2013 = 100
Total^a	22 237 130	24 801 456	25 646 430	25 929 253	25 711 017	99,2
<i>Accident</i>	1 269 209	1 244 966	1 278 691	1 302 547	1 338 989	102,8
<i>Sickness</i>	343 719	436 167	512 525	612 134	656 349	107,2
<i>Casco insurance of land vehicles</i>	5 258 595	5 763 600	5 627 344	5 321 608	5 260 521	98,9
<i>Casco insurance of railway rolling stock</i>	16 419	33 855	45 992	43 704	53 892	123,3
<i>Casco insurance of aircraft</i>	31 897	30 266	30 231	28 597	14 236	49,8
<i>Vessels in sea and inland navigation</i>	88 630	95 769	101 547	113 182	124 226	109,8
<i>Goods-in-transit</i>	95 702	106 829	118 711	117 414	126 116	107,4
<i>Fire and natural forces, of which</i>	2 398 995	2 825 959	2 901 724	3 117 319	2 927 063	93,9
<i>compulsory insurance of farm buildings</i>	388 789	421 595	418 776	434 102	447 299	103,0
<i>Other damage and loss property</i>	1 761 761	1 990 285	2 247 778	2 439 728	2 434 416	99,8
<i>Motor vehicle liability arising out of the possession of land vehicles, ...</i>	7 528 084	8 599 720	8 931 150	8 464 825	8 071 074	95,3
<i>of which compulsory third part liability insurance of owners of motor vehicles ..</i>	7 381 587	8 427 915	8 735 869	8 253 783	7 848 840	95,1
<i>Aircraft liability arising out of the possession of aircraft</i>	24 351	26 307	29 729	26 257	21 650	82,5
<i>Liability for ships in sea and inland navigation</i>	19 136	19 559	19 627	19 391	23 816	122,8
<i>General liability, of which</i>	1 243 673	1 439 889	1 746 347	1 859 275	1 920 130	103,3
<i>compulsory third part liability insurance of farmers</i>	50 803	54 057	53 199	58 031	57 028	98,3
<i>Credit</i>	465 144	544 732	502 609	526 570	494 537	93,9
<i>Shuretyship</i>	317 968	302 842	274 661	294 613	347 177	117,8
<i>Various financial risks</i>	787 898	764 613	723 542	1 019 615	1 270 011	124,6
<i>Legal protection</i>	239 848	169 802	99 477	126 218	79 896	63,3
<i>Assistance</i>	346 101	406 297	454 743	496 257	546 917	110,2

^a Direct insurance.

Tabl. 07. Number of Claims of Life Insurance – Total

Specification	2010	2011	2012	2013	2014		
	<i>in thous.</i>					2013 = 100	
Total personal^a	x	x	x	x	x	x	
Life insurance.....	1 344	1 636	1 657	1 723	1 544	89,6	
Marriage insurance, birth insurance	21	16	13	13	12	96,0	
Life insurance linked to insurance capital funds.....	315	367	487	672	754	112,1	
Annuity insurance.....	6	6	8	14	28	194,3	
Accident and sickness insurance, ...	959	1 441	1 559	1 713	1 786	104,3	
of which sickness insurance	114	152	175	284	261	91,9	

^a The total item not specified as a result of the specificity of the structure of insurance products.

Tabl. 08. Gross Claims Paid of Life Insurance – Total

Specification	2010	2011	2012	2013	2014		
	<i>in thous. zł</i>					2013 = 100	
Total personal^b	22 560 562	26 053 564	25 904 625	23 080 915	20 352 035	88,2	
Life insurance	16 096 090	18 375 038	17 356 738	13 702 786	10 560 176	77,1	
Marriage insurance, birth insurance	151 134	127 725	120 482	118 683	115 076	97,0	
Life insurance linked to insurance capital funds	4 669 298	5 791 694	6 638 794	7 410 413	7 681 538	103,7	
Annuity insurance.....	60 478	64 190	69 360	71 872	80 413	111,9	
Accident and sickness insurance, ...	1 583 561	1 694 917	1 719 251	1 777 161	1 914 832	107,7	
of which sickness insurance.....	212 423	261 353	283 076	372 251	411 666	110,6	

^b Direct insurance

Tabl. 09. Number of Claims of Non-Life Insurance – Total

Specification	2010	2011	2012	2013	2014	
	<i>in thous.</i>					2013 = 100
Total	4 505	4 498	4 300	4 389	4 821	109,8
Accident	427	459	435	417	432	103,6
Sickness	795	979	1 030	1 053	1 044	99,1
Casco insurance of land vehicles	844	800	706	700	836	119,4
Casco insurance of railway rolling stock	1,0	1,6	1,0	0,9	0,7	81,7
Casco insurance of aircraft	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	83,8
Vessels in sea and inland navigation	2	2	2	2	2	107,9
Goods-in-transit	15	15	8	7	6	83,6
Fire and natural forces, of which	510	301	259	306	299	97,7
<i>compulsory insurance of farm buildings</i> .	90	33	24	36	32	88,6
Other damage and loss property	230	236	257	262	321	122,8
Motor vehicle liability arising out of the possession of land vehicles, ...	1 070	1 070	1 014	1 029	1 217	118,3
<i>of which compulsory third part liability insurance of owners of motor vehicles</i> ...	1 048	1 055	977	1 000	1 209	120,9
Aircraft liability arising out of the possession of aircraft	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	109,1
Liability for ships in sea and inland navigation	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	90,5
General liability, of which	285	235	201	198	198	99,9
<i>compulsory third part liability insurance of farmers</i>	4	5	5	5	7	130,5
Credit	11	10	9	16	14	90,5
Shuretyship	6	5	5	3	18	573,6
Various financial risks	34	39	49	57	48	82,8
Legal protection	3	4	5	5	5	108,2
Assistance	272	294	329	346	380	109,7

Tabl. 10. Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – Total

Specification	2010	2011	2012	2013	2014	
	<i>in thous. zł</i>					2013 = 100
Total^a	13 963 467	13 484 372	13 777 087	13 415 275	13 544 582	101,0
<i>Accident</i>	267 934	319 167	314 360	292 259	289 703	99,1
<i>Sickness</i>	133 214	168 427	170 046	165 664	157 229	94,9
<i>Casco insurance of land vehicles</i>	3 859 807	3 701 481	3 440 257	3 496 619	3 578 348	102,3
<i>Casco insurance of railway rolling stock</i>	4 954	15 555	28 687	22 699	18 565	81,8
<i>Casco insurance of aircraft</i>	21 808	26 767	94 170	3 475	8 891	255,8
<i>Vessels in sea and inland navigation</i>	105 876	105 681	75 891	87 050	67 914	78,0
<i>Goods-in-transit</i>	52 273	56 776	42 744	43 968	36 063	82,0
<i>Fire and natural forces, of which</i>	2 361 566	1 403 174	1 149 808	1 312 040	1 091 118	83,2
<i>compulsory insurance of farm buildings</i>	511 528	200 850	142 994	146 627	117 443	80,1
<i>Other damage and loss property</i>	674 807	936 800	1 298 292	724 091	879 950	121,5
<i>Motor vehicle liability arising out of the possession of land vehicles, ...</i>	5 284 134	5 465 063	5 446 875	5 512 425	5 895 031	106,9
<i>of which compulsory third part liability insurance of owners of motor vehicles ..</i>	5 087 283	5 273 293	5 282 337	5 339 681	5 655 669	105,9
<i>Aircraft liability arising out of the possession of aircraft</i>	4 528	2 621	8 959	10 356	3 637	35,1
<i>Liability for ships in sea and inland navigation</i>	7 101	11 081	9 330	6 955	6 353	91,4
<i>General liability, of which</i>	587 821	629 488	614 033	626 801	662 563	105,7
<i>compulsory third part liability insurance of farmers</i>	25 152	27 543	31 016	29 480	38 911	132,0
<i>Credit</i>	267 237	175 488	290 932	359 510	287 680	80,0
<i>Shuretyship</i>	50 415	66 693	422 642	329 482	178 516	54,2
<i>Various financial risks</i>	88 855	151 986	132 771	176 932	121 645	68,8
<i>Legal protection</i>	7 218	8 145	7 497	8 515	10 638	124,9
<i>Assistance</i>	183 921	239 980	229 792	236 433	250 737	106,1

^a Direct insurance.

Tabl. 11. Assets of Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
TOTAL ASSETS	93 965 969	89 873 750	99 920 937	101 365 696	105 312 078
<i>Intangible assets</i>	134 569	174 858	185 916	227 497	368 117
<i>Investments</i>	50 755 555	47 308 682	49 283 096	45 464 145	45 178 281
<i>Land and buildings</i>	402 295	386 799	359 244	331 686	321 367
<i>Investments in subordinated undertakings</i>	1 580 179	1 525 840	1 734 665	1 752 536	2 080 114
<i>Other financial investments</i>	48 773 082	45 396 042	47 189 187	43 379 923	42 776 800
<i>Deposit debtors from ceding undertakings</i>	–	–	–	–	–
Net assets for life assurance where the investment risk is borne by the policyholders	38 932 347	37 464 845	45 105 450	49 828 321	53 989 115
Debtors	928 487	1 062 022	1 199 405	1 336 152	1 240 909
<i>Direct insurance debtors</i>	522 008	609 857	700 253	772 224	621 436
<i>Debtors from policyholders</i>	407 991	420 583	603 075	632 850	513 985
<i>Debtors from insurance intermediaries</i> ..	105 180	174 289	89 819	132 425	99 737
<i>Other debtors</i>	8 837	14 986	7 359	6 949	7 715
<i>Debtors arising out of reinsurance operations</i>	81 837	86 778	79 174	134 662	95 577
<i>Other debtors</i>	324 641	365 387	419 978	429 266	523 897
<i>Budget debtors</i>	26 669	20 422	53 063	48 177	44 310
<i>Other debtors</i>	297 972	344 965	366 915	381 089	479 587
Other assets	465 134	600 192	442 590	446 775	416 169
<i>Tangible assets</i>	82 980	79 433	98 651	94 270	106 134
<i>Cash</i>	380 290	518 314	342 881	351 977	309 337
<i>Other assets</i>	1 863	2 446	1 058	528	699
Prepayments and accrued income	2 749 878	3 263 150	3 704 480	4 062 806	4 119 487
<i>Assets from deferred income tax</i>	350 724	374 194	419 384	441 837	439 548
<i>Deferred acquisition costs</i>	2 254 834	2 813 111	3 197 865	3 467 013	3 525 289
<i>Accrued interest and rent</i>	7 132	9 676	5 129	3 620	3 585
<i>Other prepayments and accrued income</i>	137 188	66 169	82 102	150 335	151 065

Tabl. 12. Assets of Non-Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
TOTAL ASSETS	51 204 341	56 241 760	62 769 504	65 862 022	73 166 439
Intangible assets	369 765	410 934	478 840	661 948	745 611
Investments	41 516 491	45 474 477	51 762 418	53 525 454	59 115 613
<i>Land and buildings</i>	942 657	925 380	932 655	898 781	966 965
<i>Investments in subordinated undertakings</i>	8 563 061	8 234 056	9 354 815	7 242 929	8 474 614
<i>Other financial investments</i>	31 997 241	36 304 429	41 464 557	45 375 827	49 668 652
<i>Deposit debtors from ceding undertakings</i>	13 532	10 611	10 391	7 917	5 382
Net assets for life assurance where the investment risk is borne by the policyholders	x	x	x	x	x
Debtors	4 882 521	5 454 389	5 689 617	6 180 696	7 178 937
<i>Direct insurance debtors</i>	3 745 383	4 516 429	4 564 640	4 764 118	5 045 399
<i>Debtors from policyholders</i>	3 266 849	4 033 211	4 067 202	4 289 615	4 518 343
<i>Debtors from insurance intermediaries</i>	377 746	407 905	418 286	415 909	469 065
<i>Other debtors</i>	100 788	75 314	79 152	58 594	57 991
<i>Debtors arising out of reinsurance operations</i>	748 195	643 706	816 979	1 032 436	973 162
<i>Other debtors</i>	388 943	294 254	307 997	384 142	1 160 376
<i>Budget debtors</i>	39 899	22 127	108 930	60 374	17 874
<i>Other debtors</i>	349 043	272 127	199 067	323 768	1 142 502
Other assets	591 415	645 938	605 939	729 879	604 942
<i>Tangible assets</i>	263 676	274 783	283 133	295 778	317 055
<i>Cash</i>	324 341	366 997	316 342	427 559	284 010
<i>Other assets</i>	3 398	4 158	6 464	6 541	3 877
Prepayments and accrued income	3 844 149	4 256 022	4 232 691	4 764 045	5 521 336
<i>Assets from deferred income tax</i>	275 487	391 008	309 728	250 776	271 834
<i>Deferred acquisition costs</i>	3 194 589	3 605 907	3 743 693	4 250 794	4 884 628
<i>Accrued interest and rent</i>	15 230	10 436	4 313	321	3
<i>Other prepayments and accrued income</i>	358 843	248 671	174 956	262 154	364 871

Tabl. 13. Liabilities of Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
TOTAL LIABILITIES	93 965 968	89 873 751	99 920 937	101 365 696	105 312 079
Capital and reserves	13 234 916	12 761 397	14 769 420	12 786 999	12 982 551
Subscribed capital	2 805 532	2 883 484	2 926 025	3 150 358	2 988 958
Called-up subscribed capital (negative value)	12 005	12 005	8 212	8 213	8 213
Reserve capital (fund)	7 129 695	7 023 610	7 960 250	5 964 025	6 291 786
Revaluation capital (fund)	325 785	279 126	949 689	725 097	1 068 770
Other reserve capital	538 552	853 570	931 877	1 190 081	1 271 474
Profit (loss) from previous years	-1 205 414	-1 185 196	-958 053	-1 043 922	-863 248
Net profit (loss)	3 652 773	2 918 811	2 967 846	2 809 575	2 233 025
Subordinated liabilities	56 893	56 910	56 919	71 690	72 259
Technical provisions	77 198 388	73 020 322	81 114 162	83 731 141	86 563 369
Provision for unearned premiums and provision for unexpired risk	978 198	982 101	1 122 952	1 492 883	1 789 438
Life assurance provision	35 190 651	32 416 076	32 770 874	30 246 710	28 703 417
Provision for claims outstanding	1 387 791	1 472 644	1 469 676	1 552 535	1 557 257
Provision for bonuses and rebates	81 298	89 095	111 922	125 185	87 193
Equalisation provision	-	-	-	-	-
Provisions for return of premiums to members	-	-	-	-	-
Other technical provisions specified in the articles of association	635 103	601 031	563 395	506 576	471 642
Provision for life assurance policies where the investment risk is borne by the policyholders	38 925 346	37 459 375	45 075 343	49 807 252	53 954 423
Reinsurers' share in technical provisions (negative value)	1 425 035	1 001 036	1 300 465	777 752	607 546
Estimated recourses and claims returns (negative value)	-	-	-	-	-
Other provisions	1 278 739	891 693	1 395 009	1 260 907	1 512 491
Creditors arising out of reinsurers deposits	1 389 381	932 449	1 193 602	433 395	167 773
Creditors and special funds	1 685 570	2 576 809	2 078 600	3 017 917	3 779 283
Accruals and deferred income	547 116	635 206	613 690	841 398	841 898

Tabl. 14. Liabilities of Non-Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
TOTAL LIABILITIES	51 204 340	56 241 761	62 769 504	65 862 022	73 166 439
Capital and reserves	17 648 813	18 141 292	21 410 498	20 756 171	21 580 264
Subscribed capital	2 956 465	2 912 713	2 594 797	2 636 101	2 650 098
Called-up subscribed capital (negative value)	261	152	853	794	753
Reserve capital (fund)	6 183 911	7 349 266	8 406 619	8 655 998	9 152 630
Revaluation capital (fund)	6 753 026	6 445 409	8 241 929	5 966 364	6 560 291
Other reserve capital	115 993	131 729	158 294	201 143	213 444
Profit (loss) from previous years	-1 454 529	-1 782 376	-1 323 072	-1 084 698	-714 608
Net profit (loss)	3 094 207	3 084 702	3 332 784	4 382 057	3 719 162
Subordinated liabilities	60 861	87 419	93 087	94 817	104 604
Technical provisions	32 602 422	36 303 984	40 050 908	43 133 800	46 450 642
Provision for unearned premiums and provision for unexpired risk	13 058 621	14 981 195	15 429 665	16 309 493	17 173 557
Life assurance provision	-	-	-	-	-
Provision for claims outstanding	18 550 812	20 242 477	23 519 003	25 680 102	28 062 927
Provision for bonuses and rebates	63 856	78 130	86 027	87 405	89 830
Equalisation provision	926 778	1 000 761	1 016 052	1 056 702	1 124 203
Provisions for return of premiums to members	2 354	1 420	160	98	124
Other technical provisions specified in the articles of association	-	-	-	-	-
Provision for life assurance policies where the investment risk is borne by the policyholders	x	x	x	x	x
Reinsurers' share in technical provisions (negative value)	4 061 519	4 757 909	5 723 742	5 799 786	6 592 902
Estimated recourses and claims returns (negative value)	275 932	286 603	339 693	370 526	371 131
Other provisions	685 899	869 264	992 997	864 112	1 109 613
Creditors arising out of reinsurers deposits	673 645	1 132 303	1 484 635	1 419 230	1 372 178
Creditors and special funds	2 676 693	3 466 876	3 605 035	4 501 241	8 157 910
Accruals and deferred income	1 193 458	1 285 134	1 195 779	1 262 963	1 355 262

Tabl. 15. Technical Account of Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
Earned premiums	30 981 846	31 530 207	35 346 467	30 448 284	28 037 309
Gross written premiums	31 420 426	31 831 894	36 376 930	31 264 072	28 666 871
Outward reinsurance premiums	581 584	285 474	888 687	718 087	443 371
Change in gross provisions for unearned premiums and provision for unexpired risk	-143 087	15 791	140 951	371 913	292 965
Reinsurers' share in change of provision for unearned premiums	-83	-422	-825	274 212	106 774
Investment income	5 234 546	4 009 236	5 453 355	5 414 651	4 630 392
Income from land and buildings	1 777	1 700	1 840	2 010	2 062
Income from investments in subordinated undertakings	365 764	267 682	133 453	143 720	423 379
<i>from shares or participating interests ..</i>	364 372	266 681	130 070	140 114	422 232
<i>from loans and debt securities .....</i>	1 392	1 001	3 383	3 605	1 147
<i>from other investments .....</i>	-	-	-	-	-
Income from other financial investments ...	2 922 554	2 953 441	3 084 714	2 861 434	2 614 238
<i>from shares, participating interests, other variable-yield securities, units and investment certificates in investment funds .....</i>	93 734	147 867	244 551	207 302	384 036
<i>from debt securities and other fixed-income securities .....</i>	2 150 816	2 204 108	2 051 217	1 928 970	1 745 308
<i>from deposits with credit institutions ...</i>	647 781	570 311	684 908	643 659	412 980
<i>from other investments .....</i>	30 223	31 155	104 039	81 503	71 914
Gains on re-adjustments on investments ...	74 268	11 511	69	4 303	91
Gains on the realisation of investments	1 870 183	774 903	2 233 277	2 403 184	1 590 621
Unrealised gains on investments	2 561 921	1 570 582	4 701 947	2 245 338	2 625 779
Other technical income – net of reinsurance	339 949	517 506	316 723	620 110	215 476
Claims incurred	21 976 817	25 575 691	25 381 882	22 692 044	19 970 538
Claims paid – net of reinsurance	21 984 152	25 495 773	25 375 433	22 601 520	19 978 406
<i>gross claims paid .....</i>	22 584 953	26 069 111	25 916 967	23 089 889	20 360 413
<i>reinsurers' share in gross claims paid ...</i>	600 801	573 338	541 534	488 368	382 008
Change in provision for claims outstanding – net of reinsurance	-7 335	79 918	6 450	90 524	-7 867
<i>gross provisions .....</i>	-1 165	78 743	21 186	82 853	1 770
<i>reinsurers' share .....</i>	6 170	-1 176	14 736	-7 671	9 637

Tabl. 15. Technical Account of Life Insurance Companies (cont.)

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
Change in other technical provisions – net of reinsurance	6 134 259	–3 859 028	7 649 768	2 710 723	2 589 352
<i>Change in life assurance provision – net of reinsurance .....</i>	849 591	–2 873 080	159 599	–2 274 938	–1 690 265
<i>gross provisions .....</i>	764 848	–2 830 849	357 730	–2 542 617	–1 790 270
<i>reinsurers' share .....</i>	–84 743	42 231	198 131	–267 679	–100 005
<i>Change in technical provision for life assurance policies where the investment risk is borne by policyholders .....</i>	5 370 834	–951 876	7 522 756	5 042 480	4 314 550
<i>gross provisions .....</i>	5 383 163	–1 419 643	7 609 796	4 737 733	4 129 389
<i>reinsurers' share .....</i>	12 328	–467 768	87 040	–304 747	–185 162
<i>Change in other technical provisions specified in the articles of association – net of reinsurance .....</i>	–86 166	–34 072	–32 586	–56 819	–34 934
<i>gross provisions .....</i>	–86 166	–34 072	–32 586	–56 819	–34 934
<i>reinsurers' share .....</i>	–	–	–	–	–
Bonuses and rebates including change in provisions – net of reinsurance	55 370	32 395	56 460	56 100	16 526
Net operating expenses	5 255 303	5 541 175	6 345 335	6 047 336	6 384 494
<i>Acquisition costs .....</i>	3 703 030	3 976 895	4 678 270	4 470 100	4 906 974
<i>Administrative expenses .....</i>	1 592 262	1 628 394	1 737 310	1 669 752	1 680 525
<i>Reinsurance commissions and profit participation .....</i>	39 989	64 114	70 245	92 516	203 006
Investment charges	450 235	2 547 114	1 056 956	1 462 190	963 327
<i>Maintenance of land and buildings charges.....</i>	327	2 215	4 181	4 703	3 439
<i>Other investments charges .....</i>	93 110	107 635	112 581	134 372	153 718
<i>Losses on re-adjustments on investments ..</i>	17 124	13 054	63 125	76 252	36 084
<i>Losses on the realisation of investments ....</i>	339 674	2 424 210	877 069	1 246 862	770 086
Unrealised losses on investments	539 016	4 047 252	1 393 198	2 012 658	1 539 174
Other technical charges – net of reinsurance	272 984	136 678	229 217	229 016	147 870
Net returns on investment including costs, transferred to the profit and loss account	841 253	258 788	578 436	510 292	618 170
Balance on technical life insurance account	3 593 026	3 347 465	3 127 239	3 008 027	3 279 505

Tabl. 16. Technical Account of Non-Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
Earned premiums	18 730 026	20 540 157	22 229 470	22 137 526	21 788 069
Gross written premiums	22 738 997	25 290 902	26 250 197	26 602 518	26 260 098
Outward reinsurance premiums	2 777 877	3 567 889	3 708 512	3 774 041	3 710 884
Change in gross provisions for unearned premiums and provision for unexpired risk	1 515 219	1 580 535	448 474	879 829	856 682
Reinsurers' share in change of provision for unearned premiums	284 125	397 679	136 259	188 878	95 537
Net returns on investment including costs, transferred from the profit and loss account	363 444	392 492	503 549	404 888	449 394
Other technical income – net of reinsurance	207 008	273 028	262 425	203 364	362 130
Claims incurred	13 578 352	13 199 331	14 287 716	13 536 394	13 592 018
Claims paid – net of reinsurance	12 047 389	11 789 701	11 709 464	11 271 181	11 898 937
gross claims paid	14 168 728	13 737 913	14 045 823	13 721 980	13 810 903
reinsurers' share in gross claims paid ...	2 121 339	1 948 212	2 336 359	2 450 799	1 911 966
Change in provision for claims outstanding – net of reinsurance	1 530 962	1 409 630	2 578 252	2 265 214	1 693 081
gross provisions	2 133 433	1 668 535	3 228 893	2 129 964	2 364 005
reinsurers' share	602 470	258 905	650 641	–135 250	670 923
Change in other technical provisions – net of reinsurance	–2 536	332	–1 260	–1 450	–2 230
Change in other gross technical provisions	–2 536	332	–1 260	–1 450	–2 230
Reinsurers' share in change in technical provisions	–	–	–	–	–
Bonuses and rebates including change in provisions – net of reinsurance	33 706	45 052	63 087	102 457	104 760
Net operating expenses	6 344 739	6 653 767	7 051 244	7 013 375	7 344 893
Acquisition costs	4 697 772	5 357 951	5 662 094	5 960 992	6 212 801
Administrative expenses	2 093 049	1 918 366	2 071 374	1 812 471	1 805 676
Reinsurance commissions and profit participation	446 081	622 550	682 223	760 087	673 584
Other technical charges – net of reinsurance	649 292	935 313	914 696	797 366	707 297
Change in equalisation provision	–18 530	73 984	15 290	40 650	67 260
Balance on technical non-life insurance account	–1 284 545	297 898	664 670	1 256 986	785 594

Tabl. 17. Profit and Loss Account of Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
Technical account – non-life insurance or life insurance	3 593 026	3 347 465	3 127 239	3 008 027	3 279 506
Investment income	x	x	x	x	x
Income from land and buildings	x	x	x	x	x
Income from investments in subordinated undertakings, of which from shares and participating interests	x	x	x	x	x
Income from other financial investments, of which from shares, participating interests*	x	x	x	x	x
from debt securities and other fixed-income securities	x	x	x	x	x
Gains on re-adjustments on investments	x	x	x	x	x
Gains on the realisation of investments	x	x	x	x	x
Unrealised gains on investments	x	x	x	x	x
Net returns on investments including costs, transferred from the technical life insurance account	841 253	258 789	578 436	510 292	618 169
Investments charges	x	x	x	x	x
Maintenance of land and buildings charges	x	x	x	x	x
Other investment charges	x	x	x	x	x
Losses on re-adjustments on investments	x	x	x	x	x
Losses on the realisation of investments	x	x	x	x	x
Unrealised losses on investments	x	x	x	x	x
Net returns on investments including costs, transferred to the technical non-life insurance account	x	x	x	x	x
Other operating income	149 530	165 365	121 979	61 603	128 476
Other operating expenses	146 058	204 507	173 650	130 118	440 589
Profit (loss) on operation activity	4 437 750	3 567 113	3 654 005	3 449 805	3 585 561
Extraordinary profits	0	0	0	0	0
Extraordinary losses	0	0	0	0	0
Gross profit (loss)	4 437 750	3 567 113	3 654 005	3 449 805	3 585 561
Income tax	785 006	648 305	686 090	640 463	622 217
Other mandatory profit reductions (increase of losses)	-28	-4	69	-233	320
Net profit (loss)	3 652 772	2 918 811	2 967 846	2 809 575	2 963 024

* and other variable-yield securities, units and investment certificates in investment funds

Tabl. 18. Profit and Loss Account of Non-Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	<i>in thous. zł</i>				
Technical account – non-life insurance or life insurance	-1 284 546	297 897	664 673	1 256 985	785 593
Investment income	5 227 545	4 308 649	3 965 919	6 249 172	4 228 217
Income from land and buildings.....	15 213	14 914	14 834	16 133	25 669
Income from investments in subordinated undertakings, of which.....	3 187 881	2 001 156	1 233 513	4 042 770	2 360 825
from shares and participating interests..	3 183 882	1 995 823	1 225 807	4 035 939	2 350 607
Income from other financial investments, of which	1 492 347	1 713 026	1 765 413	1 378 511	1 266 764
from shares, participating interests*.....	37 111	55 697	69 794	36 897	32 631
from debt securities and other fixed-income securities.....	1 326 361	1 483 772	1 399 404	1 137 646	1 012 462
Gains on re-adjustments on investments ...	77 267	4 688	9 821	44 920	12 706
Gains on the realisation of investments	454 837	574 865	942 338	766 838	562 253
Unrealised gains on investments	266 211	227 328	342 455	212 435	438 169
Net returns on investments including costs, transferred from the technical life insurance account	-	-	-	-	-
Investments charges	395 936	581 341	448 195	539 562	431 632
Maintenance of land and buildings charges	6 616	11 285	13 339	18 475	20 454
Other investment charges	67 165	79 084	75 310	66 179	62 914
Losses on re-adjustments on investments ..	132 687	14 561	13 986	62 462	21 479
Losses on the realisation of investments ...	189 467	476 411	345 560	392 446	326 785
Unrealised losses on investments	254 620	234 256	161 532	177 031	411 455
Net returns on investments including costs, transferred to the technical non-life insurance account	363 444	392 492	503 549	404 888	449 393
Other operating income	257 230	246 585	370 718	217 926	281 388
Other operating expenses	341 281	444 413	351 872	219 575	379 419
Profit (loss) on operation activity	3 111 159	3 427 957	3 878 615	6 595 463	4 061 466
Extraordinary profits	14	13	324	124	30
Extraordinary losses	0	0	0	0	8
Gross profit (loss)	3 111 173	3 427 970	3 878 939	6 595 587	4 061 488
Income tax	16 681	344 320	544 872	487 326	342 043
Other mandatory profit reductions (increase of losses)	284	-1 051	1 284	-842	285
Net profit (loss)	3 094 208	3 084 701	3 332 784	6 109 103	3 719 161

* and other variable-yield securities, units and investment certificates in investment funds

Tabl. 19. Aggregated Efficiency Ratios of Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	in %				
Statutory ratios					
Activity monitoring ratio	316,59	318,31	355,81	298,31	295,52
Provisions cover ratio	109,06	107,91	111,24	110,97	111,73
Solvency and financial liquidity					
Solvency ratio	39,88	37,66	39,17	38,22	41,98
Financial liquidity ratio	151,43	138,96	118,21	122,76	134,34
Capacity to make payments ratio – net of reinsurance	162,72	168,55	189,61	224,51	232,82
Creditors cover ratio	-1,25	-5,49	1,24	-1,49	-1,55
Debtors to available solvency margin	7,67	8,88	8,16	11,65	10,61
Creditors to available solvency margin	13,70	21,66	14,81	25,00	31,47
Profitability ratios					
Profitability ratio of technical activity	11,51	10,60	9,80	9,86	11,77
Profitability ratio of investment activity	7,83	-1,15	8,60	4,41	4,90
Sales profitability ratio	11,56	9,17	8,92	9,01	10,45
Equity profitability ratio	27,19	22,49	23,36	20,44	23,20
Assets profitability ratio	4,00	3,18	3,42	2,79	2,90
Ratios of activity efficiency					
Dynamics of gross written premiums	103,76	101,35	114,22	85,94	91,69
Dynamics of written premiums – net of reinsurance	105,51	102,34	112,43	86,85	91,57
Dynamics of gross claims paid	81,59	115,33	99,42	89,08	88,17
Dynamics of claims paid – net of reinsurance	82,31	115,88	99,53	89,06	88,39
Rate of technical provisions	245,58	228,17	223,95	270,01	304,47
Claims payment security ratio	288,42	268,61	266,27	311,55	350,63
Provision for unearned premiums to gross written premiums	3,08	3,04	3,05	4,74	6,20
Life assurance provision to written premiums – net of reinsurance	235,83	218,35	214,69	258,22	292,26
Provision for claims outstanding to gross claims paid	6,03	5,65	5,98	6,72	7,56
Assets turnover ratio	34,55	34,66	38,35	31,01	27,75
Ratio of capital and reserves profitability	230,80	243,03	255,58	223,61	218,67
Investment dynamics	107,08	94,56	111,31	100,94	104,09
Investments share in the written premiums – net of reinsurance	290,73	268,64	265,96	309,11	351,37
General ratio of investments level	100,80	100,01	99,88	99,22	100,21
Gross claims ratio	71,52	82,12	71,73	75,00	71,68
Claims ratio – net of reinsurance	70,90	81,05	71,96	74,52	71,14
Acquisition costs ratio	11,80	12,58	12,85	14,30	17,08
Administrative expenses ratio	5,08	5,12	4,82	5,35	5,96
Net – operating expenses ratio	16,76	17,50	17,47	19,36	22,33
Ratio of technical charges – net of reinsurance	17,97	18,19	18,61	20,38	23,19
Interdependence ratios					
Overall indebtedness ratio	82,38	83,01	81,65	84,74	85,13
Capital and reserves to insurance fund	17,45	17,72	18,90	15,38	15,16
Premiums retention ratio	98,16	99,11	97,57	98,59	98,46
Claims retention ratio	97,35	97,81	97,92	97,89	98,14
Technical provisions retention ratio	98,15	98,63	98,39	99,40	99,30

Tabl. 20. Aggregated Efficiency Ratios of Non-Life Insurance Companies

Specification	2010	2011	2012	2013	2014
	in %				
Statutory ratios					
Activity monitoring ratio	390,48	384,88	467,19	416,87	391,50
Provisions cover ratio	124,52	124,11	126,88	121,71	123,44
Solvency and financial liquidity					
Solvency ratio	68,97	66,61	79,81	72,86	70,29
Financial liquidity ratio	134,28	133,33	135,78	135,21	146,69
Capacity to make payments ratio – net of reinsurance	102,30	103,80	106,30	116,23	124,74
Creditors cover ratio	-3,05	-0,40	1,67	-5,40	-0,95
Debtors to available solvency margin	36,00	37,62	31,25	37,18	45,39
Creditors to available solvency margin	19,81	24,26	20,16	27,16	51,75
Profitability ratios					
Profitability ratio of technical activity	-6,75	2,12	3,25	6,00	3,45
Profitability ratio of investment activity	11,51	8,56	7,60	10,89	6,79
Sales profitability ratio	13,67	12,68	12,90	23,08	13,97
Equity profitability ratio	18,77	17,90	16,97	29,10	17,43
Assets profitability ratio	6,08	5,96	5,68	9,54	5,28
Ratios of activity efficiency					
Dynamics of gross written premiums	107,98	111,26	103,81	101,27	98,72
Dynamics of written premiums – net of reinsurance	104,98	109,07	103,77	101,23	98,76
Dynamics of gross claims paid	113,59	96,99	102,22	97,62	100,75
Dynamics of claims paid – net of reinsurance	106,38	97,89	99,29	96,17	105,69
Rate of technical provisions	143,10	144,95	151,99	163,30	176,72
Claims payment security ratio	230,83	228,65	248,43	254,43	272,14
Provision for unearned premiums to gross written premiums	57,26	59,19	58,69	61,07	65,26
Life assurance provision to written premiums – net of reinsurance	x	x	x	x	x
Provision for claims outstanding to gross claims paid	130,80	147,05	167,07	186,89	203,09
Assets turnover ratio	44,50	47,03	44,03	41,34	37,83
Ratio of capital and reserves profitability	120,33	121,28	112,95	108,22	107,16
Investment dynamics	96,06	109,79	114,63	102,90	110,35
Investments share in the written premiums – net of reinsurance	207,53	208,90	230,78	234,58	262,11
General ratio of investments level	89,91	91,36	92,90	92,20	96,31
Gross claims ratio	76,65	64,70	66,73	61,34	63,65
Claims ratio – net of reinsurance	72,48	63,93	64,01	60,84	62,37
Acquisition costs ratio	20,66	21,19	21,56	22,40	23,68
Administrative expenses ratio	9,18	7,65	7,88	6,83	7,02
Net – operating expenses ratio	27,82	26,37	26,84	26,37	28,13
Ratio of technical charges – net of reinsurance	34,96	34,65	35,32	34,21	35,89
Interdependence ratios					
Overall indebtedness ratio	61,10	62,23	60,19	63,43	65,68
Capital and reserves to insurance fund	61,30	57,75	63,45	55,81	54,00
Premiums retention ratio	87,63	85,90	85,87	85,84	85,87
Claims retention ratio	85,04	85,83	83,36	82,13	86,16
Technical provisions retention ratio	87,50	86,88	85,69	86,56	85,81

ANEKS STATYSTYCZNY (dostępny w wersji elektronicznej w formacie xls)

A. DANE ILOŚCIOWE

A I. Informacje – zatrudnienie – kanały dystrybucji

- A.I.1.1. Liczba zakładów ubezpieczeń/reasekuracji posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności operacyjnej
- A.I.1.2. Liczba zakładów ubezpieczeń/reasekuracji prowadzących działalność operacyjną
- A.I.1.3. Liczba zakładów ubezpieczeń/reasekuracji prowadzących działalność według grup ryzyk ubezpieczeń bezpośrednich
  - A.I.2.1. Średnioroczne zatrudnienie w zakładach ubezpieczeń/reasekuracji
  - A.I.2.2. Średnioroczna liczba pracujących w zakładach ubezpieczeń/reasekuracji
- A.I.3.1. Kanały dystrybucji ubezpieczeń indywidualnych na życie – składka przypisana brutto
- A.I.3.2. Kanały dystrybucji ubezpieczeń indywidualnych na życie – liczba podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów ubezpieczenia
- A.I.3.3. Kanały dystrybucji ubezpieczeń grupowych na życie – składka przypisana brutto
- A.I.3.4. Kanały dystrybucji ubezpieczeń grupowych na życie – liczba podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów ubezpieczenia
- A.I.3.5. Kanały dystrybucji ubezpieczeń na życie ogółem – składka przypisana brutto
- A.I.3.6. Kanały dystrybucji ubezpieczeń na życie ogółem – liczba podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów ubezpieczenia
- A.I.3.7. Kanały dystrybucji ubezpieczeń w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – składka przypisana brutto
- A.I.3.8. Kanały dystrybucji ubezpieczeń w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – liczba podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów ubezpieczenia

A II. Sprawozdania statystyczne – dział I

- A.II.1.1. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – według sposobu zawarcia umowy – indywidualne
- A.II.1.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu zawarcia umowy – indywidualne
- A.II.1.3. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – według sposobu zawarcia umowy – grupowe
- A.II.1.4. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu zawarcia umowy – grupowe
  - A.II.2.1. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – okresowe
  - A.II.2.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – okresowe
  - A.II.2.3. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – okresowe
  - A.II.2.4. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – okresowe
  - A.II.2.5. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – jednorazowe
  - A.II.2.6. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – jednorazowe
  - A.II.2.7. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – jednorazowe
  - A.II.2.8. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – jednorazowe
- A.II.3.1. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – ogółem
- A.II.3.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem
- A.II.3.3. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – ogółem
- A.II.3.4. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem
  - A.II.4.1. Liczba ubezpieczonych osób w grupowych ubezpieczeniach na życie
  - A.II.4.2. Liczba ubezpieczonych osób w ubezpieczeniach indywidualnych i grupowych na życie

A III. Sprawozdania statystyczne – dział II

- A.III.1.1. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem
- A.III.1.2. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – osoby fizyczne
- A.III.1.3. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – przedsiębiorstwa

- A.III.1.4. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – pozostałe podmioty
- A.III.2.1. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem
- A.III.2.2. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – osoby fizyczne
- A.III.2.3. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – przedsiębiorstwa
- A.III.2.4. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – pozostałe podmioty
- A.III.3.1. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem
- A.III.3.2. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – osoby fizyczne
- A.III.3.3. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – przedsiębiorstwa
- A.III.3.4. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – pozostałe podmioty
- A.III.4.1. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem
- A.III.4.2. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – osoby fizyczne
- A.III.4.3. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – przedsiębiorstwa
- A.III.4.4. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – pozostałe podmioty
- A.III.5.1. Liczba polis w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – indywidualne
- A.III.5.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – indywidualne
- A.III.5.3. Liczba polis w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – grupowe
- A.III.5.4. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – grupowe
- A.III.6.1. Liczba wypłat w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – okresowe
- A.III.6.2. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – okresowe
- A.III.6.3. Liczba wypłat w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – jednorazowe
- A.III.6.4. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – jednorazowe
- A.III.7.1. Liczba polis w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – ogółem
- A.III.7.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – ogółem
- A.III.7.3. Liczba wypłat w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – inne
- A.III.7.4. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – inne
- A.III.8.1. Pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe – liczba osób w ubezpieczeniu grupowym
- A.III.9.1. Liczba polis wybranych ryzyk w ubezpieczeniach dobrowolnych
- A.III.9.2. Składka przypisana brutto wybranych ryzyk w ubezpieczeniach dobrowolnych
- A.III.9.3. Liczba wypłat wybranych ryzyk w ubezpieczeniach dobrowolnych
- A.III.9.4. Odszkodowania wypłacone brutto wybranych ryzyk w ubezpieczeniach dobrowolnych

B. DANE FINANSOWE

B.I. Aktywa

- B.I.1. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.I.2. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem z przeważającym kapitałem krajowym
- B.I.3. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem z przeważającym kapitałem zagranicznym
- B.I.4. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem w formie spółek akcyjnych
- B.I.5. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych
- B.I.6. Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie
- B.I.7. Aktywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.II. Pasywa

- B.II.1. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.II.2. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem z przeważającym kapitałem krajowym
- B.II.3. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem z przeważającym kapitałem zagranicznym
- B.II.4. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem w formie spółek akcyjnych
- B.II.5. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych
- B.II.6. Pasywa zakładów ubezpieczeń na życie
- B.II.7. Pasywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.III. Techniczny rachunek ubezpieczeń

- B.III.01. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem
- B.III.02. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem z przewagą kapitału krajowego
- B.III.03. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem z przewagą kapitału zagranicznego
- B.III.04. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem w formie spółek akcyjnych
- B.III.05. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych
- B.III.06. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie
- B.III.07. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie (działalność bezpośrednia)
- B.III.08. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie z przewagą kapitału krajowego
- B.III.09. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie z przewagą kapitału zagranicznego
- B.III.10. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 1
- B.III.11. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 2
- B.III.12. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 3
- B.III.13. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 4
- B.III.14. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 5
- B.III.15. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.III.16. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (działalność bezpośrednia)
- B.III.17. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych z przewagą kapitału krajowego
- B.III.18. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych z przewagą kapitału zagranicznego
- B.III.19. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 1
- B.III.20. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 2
- B.III.21. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 3
- B.III.22. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 4
- B.III.23. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 5

- B.III.24. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 6
- B.III.25. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 7
- B.III.26. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 8
- B.III.27. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 9
- B.III.28. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 10
- B.III.29. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 11
- B.III.30. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 12
- B.III.31. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 13
- B.III.32. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 14
- B.III.33. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 15
- B.III.34. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 16
- B.III.35. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 17
- B.III.36. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 18

B.IV. Ogólny rachunek zysków i strat

- B.IV.1. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.IV.2. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem z przewagą kapitału krajowego
- B.IV.3. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem z przewagą kapitału zagranicznego
- B.IV.4. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem w formie spółek akcyjnych
- B.IV.5. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych
- B.IV.6. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.IV.7. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.V. Rachunek przepływów pieniężnych

- B.V.1. Rachunek przepływów pieniężnych zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.V.2. Rachunek przepływów pieniężnych zakładów ubezpieczeń na życie
- B.V.3. Rachunek przepływów pieniężnych zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.VI. Lokaty

- B.VI.01. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń ogółem (wartość nabycia)
- B.VI.02. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń ogółem (wartość bieżąca)
- B.VI.03. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń ogółem (wartość bilansowa)
- B.VI.04. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń ogółem (wartość stanowiąca pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych)
- B.VI.05. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wartość nabycia)
- B.VI.06. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wartość bieżąca)
- B.VI.07. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wartość bilansowa)
- B.VI.08. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wartość stanowiąca pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych)
- B.VI.09. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (wartość nabycia)

- B.VI.10. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (wartość bieżąca)
- B.VI.11. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (wartość bilansowa)
- B.VI.12. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (wartość stanowiąca pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych)

B.VII. Przychody z działalności lokacyjnej

- B.VII.01. Zestawienie przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.02. Zestawienie wyniku dodatniego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.03. Zestawienie wyniku dodatniego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.04. Zestawienie nie zrealizowanych zysków na lokatach zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.05. Zestawienie przychodów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.06. Zestawienie przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.07. Zestawienie wyniku dodatniego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.08. Zestawienie wyniku dodatniego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.09. Zestawienie nie zrealizowanych zysków na lokatach zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.10. Zestawienie przychodów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.11. Zestawienie przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VII.12. Zestawienie wyniku dodatniego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VII.13. Zestawienie wyniku dodatniego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VII.14. Zestawienie nie zrealizowanych zysków na lokatach zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VII.15. Zestawienie przychodów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.VIII. Koszty działalności lokacyjnej

- B.VIII.01. Zestawienie kosztów lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.02. Zestawienie wyniku ujemnego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.03. Zestawienie wyniku ujemnego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.04. Zestawienie nie zrealizowanych strat na lokatach zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.05. Zestawienie kosztów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.06. Zestawienie kosztów lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.07. Zestawienie wyniku ujemnego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.08. Zestawienie wyniku ujemnego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.09. Zestawienie nie zrealizowanych strat na lokatach zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.10. Zestawienie kosztów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.11. Zestawienie kosztów lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VIII.12. Zestawienie wyniku ujemnego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VIII.13. Zestawienie wyniku ujemnego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VIII.14. Zestawienie nie zrealizowanych strat na lokatach zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VIII.15. Zestawienie kosztów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.IX. Rezerwy

- B.IX.1. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.IX.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.IX.3. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – udział reasekuratorów w zakładach ubezpieczeń ogółem

- B.IX.4. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym zakładów ubezpieczeń na życie
- B.IX.5. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto zakładów ubezpieczeń na życie
- B.IX.6. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – udział reasekuratorów w zakładach ubezpieczeń na życie
- B.IX.7. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.IX.8. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.IX.9. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – udział reasekuratorów w zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.X. Przychody i koszty

- B.X.1. Przychody i koszty działalności zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.X.2. Przychody i koszty działalności zakładów ubezpieczeń na życie
- B.X.3. Przychody i koszty działalności zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

B.XI. Wskaźniki efektywności

- B.XI.1.00. Formuły wskaźników efektywności
- B.XI.2.00. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.XI.3.00. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu I
- B.XI.4.00. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu II
- B.XI.5.01. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 1
- B.XI.5.02. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 2
- B.XI.5.03. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 3
- B.XI.5.04. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 4
- B.XI.5.05. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 5
- B.XI.6.01. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 1
- B.XI.6.02. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 2
- B.XI.6.03. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 3
- B.XI.6.04. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 4
- B.XI.6.05. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 5
- B.XI.6.06. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 6
- B.XI.6.07. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 7
- B.XI.6.08. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 8
- B.XI.6.09. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 9
- B.XI.6.10. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 10
- B.XI.6.11. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 11
- B.XI.6.12. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 12
- B.XI.6.13. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 13
- B.XI.6.14. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 14
- B.XI.6.15. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 15

- B.XI.6.16. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 16
- B.XI.6.17. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 17
- B.XI.6.18. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 18

STATISTICAL APPENDIX (available only in the electronic version in xls format)

A. QUANTITATIVE DATA

A I. General Information of Insurance Companies – Employment – Distribution Channels

- A.I.1.1. Number of Authorized Insurance/Reinsurance Companies*
- A.I.1.2. Number of Insurance/Reinsurance Companies According to Carried on Insurance Business*
- A.I.1.3. Number of Insurance/Reinsurance Companies According to Carried on Insurance Business by Insurance Classes – Direct Insurances*
- A.I.2.1. Annual Average Employment of Insurance/Reinsurance Companies*
- A.I.2.2. Annual Average Number of Person Employed of Insurance/Reinsurance Companies*
- A.I.3.1. Insurance Distribution Channels in Life Individual Insurance – Gross Written Premiums*
- A.I.3.2. Insurance Distribution Channels in Life Individual Insurance – Number of Intermediary Entities to Conclusion Insurance Contracts*
- A.I.3.3. Insurance Distribution Channels in Life Group Insurance – Gross Written Premiums*
- A.I.3.4. Insurance Distribution Channels in Life Group Insurance – Number of Intermediary Entities to Conclusion Insurance Contracts*
- A.I.3.5. Insurance Distribution Channels in Life Insurance – Gross Written Premiums*
- A.I.3.6. Insurance Distribution Channels in Life Insurance – Number of Intermediary Entities to Conclusion Insurance Contracts*
- A.I.3.7. Insurance Distribution Channels in Non-Life Insurance – Gross Written Premiums*
- A.I.3.8. Insurance Distribution Channels in Non-Life Insurance – Number of Intermediary Entities to Conclusion Insurance Contracts*

A II. Statistical Statement – Life Insurance

- A.II.1.1. Number of Policies of Life Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Individual*
- A.II.1.2. Gross Written Premium of Life Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Individual*
- A.II.1.3. Number of Policies of Life Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Group*
- A.II.1.4. Gross Written Premium of Life Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Group*
- A.II.2.1. Number of Policies of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Periodical*
- A.II.2.2. Gross Written Premium of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Periodical*
- A.II.2.3. Number of Claims of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Periodical*
- A.II.2.4. Gross Claims Paid of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Periodical*
- A.II.2.5. Number of Policies of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Single*
- A.II.2.6. Gross Written Premium of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Single*
- A.II.2.7. Number of Claims of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Single*
- A.II.2.8. Gross Claims Paid of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Single*
- A.II.3.1. Number of Policies of Life Insurance – Total*
- A.II.3.2. Gross Written Premium of Life Insurance – Total*
- A.II.3.3. Number of Claims of Life Insurance – Total*
- A.II.3.4. Gross Claims Paid of Life Insurance – Total*
- A.II.4.1. Number of Insured of Life Group Insurance*
- A.II.4.2. Number of Insured of Life Individual and Group Insurance*

A.III. Statistical Statements Non-Life Insurance

- A.III.1.1. Number of Policies of Non-Life Insurance – Total*
- A.III.1.2. Number of Policies of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Natural Persons*
- A.III.1.3. Number of Policies of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Enterprises*
- A.III.1.4. Number of Policies of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Other Entities*
- A.III.2.1. Gross Written Premium of Non-Life Insurance – Total*

A.III.2.2. *Gross Written Premium of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Natural Persons*

A.III.2.3. *Gross Written Premium of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Enterprises*

A.III.2.4. *Gross Written Premium of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Other Entities*

A.III.3.1. *Number of Claims of Non-Life Insurance – Total*

A.III.3.2. *Number of Claims of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Natural Persons*

A.III.3.3. *Number of Claims of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Enterprises*

A.III.3.4. *Number of Claims of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Other Entities*

A.III.4.1. *Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – Total*

A.III.4.2. *Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Natural Persons*

A.III.4.3. *Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Enterprises*

A.III.4.4. *Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Other Entities*

A.III.5.1. *Number of Policies of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Individual*

A.III.5.2. *Gross Written Premium of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Individual*

A.III.5.3. *Number of Policies of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Group*

A.III.5.4. *Gross Written Premium of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Group*

A.III.6.1. *Number of Claims of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Periodical*

A.III.6.2. *Gross Claims Paid of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Periodical*

A.III.6.3. *Number of Claims of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Single*

A.III.6.4. *Gross Claims Paid of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Single*

A.III.7.1. *Number of Policies of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Total*

A.III.7.2. *Gross Written Premium of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Total*

A.III.7.3. *Number of Claims of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Other*

A.III.7.4. *Gross Claims Paid of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Other*

A.III.8.1. *Additional Information in the Field of Personal Insurance Kinds - Non-Life Insurance*

A.III.9.1. *Number of Policies of Selected Risks in Voluntary Insurance*

A.III.9.2. *Gross Written Premiums of Selected Risks in Voluntary Insurance*

A.III.9.3. *Number of Claims of Selected Risks in Voluntary Insurance*

A.III.9.4. *Gross Claims Paid of Selected Risks in Voluntary Insurance*

B. FINANCIAL DATA

B.I. Assets

B.I.1. *Assets of Insurance Companies in Total*

B.I.2. *Assets of Insurance Companies with Majority of Domestic Capital in Total*

B.I.3. *Assets of Insurance Companies with Majority of Foreign Capital in Total*

B.I.4. *Assets of Insurance Companies in Form of Joint-Stock Companies in Total*

B.I.5. *Assets of Insurance Companies in Form of Mutual Insurance Societies in Total*

B.I.6. *Assets of Life Insurance Companies*

B.I.7. *Assets of Non-Life Insurance Companies*

B.II. Liabilities

B.II.1. *Liabilities of Insurance Companies in Total*

B.II.2. *Liabilities of Insurance Companies with Majority of Domestic Capital in Total*

B.II.3. *Liabilities of Insurance Companies with Majority of Foreign Capital in Total*

B.II.4. *Liabilities of Insurance Companies in Form of Joint-Stock Companies in Total*

B.II.5. *Liabilities of Insurance Companies in Form of Mutual Insurance Societies in Total*

B.II.6. *Liabilities of Life Insurance Companies*

B.II.7. *Liabilities of Non-Life Insurance Companies*

B.III. Technical Account

- B.III.01. Selected Data of Technical Account in Total*
- B.III.02. Selected Data of Technical Account with Majority of Domestic Capital in Total*
- B.III.03. Selected Data of Technical Account with Majority of Foreign Capital in Total*
- B.III.04. Selected Data of Technical Account in Form of Joint-Stock Companies in Total*
- B.III.05. Selected Data of Technical Account in Form of Mutual Insurance Societies in Total*
- B.III.06. Technical Account of Life Insurance Companies*
- B.III.07. Technical Account of Life Insurance Companies (Direct Business)*
- B.III.08. Technical Account of Life Insurance Companies with Majority of Domestic Capital*
- B.III.09. Technical Account of Life Insurance Companies with Majority of Foreign Capital*
- B.III.10. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 1*
- B.III.11. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 2*
- B.III.12. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 3*
- B.III.13. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 4*
- B.III.14. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 5*
- B.III.15. Technical Account of Non-Life Insurance Companies*
- B.III.16. Technical Account of Non-Life Insurance Companies (Direct Business)*
- B.III.17. Technical Account of Non-Life Insurance Companies with Majority of Domestic Capital*
- B.III.18. Technical Account of Non-Life Insurance Companies with Majority of Foreign Capital*
- B.III.19. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 1*
- B.III.20. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 2*
- B.III.21. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 3*
- B.III.22. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 4*
- B.III.23. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 5*
- B.III.24. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 6*
- B.III.25. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 7*
- B.III.26. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 8*
- B.III.27. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 9*
- B.III.28. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 10*
- B.III.29. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 11*
- B.III.30. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 12*
- B.III.31. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 13*
- B.III.32. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 14*
- B.III.33. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 15*
- B.III.34. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 16*
- B.III.35. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 17*
- B.III.36. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 18*

B.IV. Profit and Loss Account

- B.IV.1. Profit and Loss Account of Insurance Companies in Total*
- B.IV.2. Profit and Loss Account of Insurance Companies with Majority of Domestic Capital in Total*
- B.IV.3. Profit and Loss Account of Insurance Companies with Majority of Foreign Capital in Total*
- B.IV.4. Profit and Loss Account of Insurance Companies in Form of Joint-Stock Companies in Total*
- B.IV.5. Profit and Loss Account of Insurance Companies in Form of Mutual Insurance Societies in Total*
- B.IV.6. Profit and Loss Account of Life Insurance Companies*
- B.IV.7. Profit and Loss Account of Non-Life Insurance Companies*

B.V. Cash Flow Statement

- B.V.1. Cash Flow Statement of Insurance Companies in Total*
- B.V.2. Cash Flow Statement of Life Insurance Companies*

B.V.3. Cash Flow Statement of Non-Life Insurance Companies

B.VI. Specification of Investments

- B.VI.01. Specification of Investments Insurance Companies in Total (Purchase Amount)*
- B.VI.02. Specification of Investments Insurance Companies in Total (Current Amount)*
- B.VI.03. Specification of Investments Insurance Companies in Total (Balance-Sheet)*
- B.VI.04. Specification of Investments Insurance Companies in Total (Amount Covering Technical Provisions)*
- B.VI.05. Specification of Investments of Life Insurance Companies (Purchase Amount)*
- B.VI.06. Specification of Investments of Life Insurance Companies (Current Amount)*
- B.VI.07. Specification of Investments of Life Insurance Companies (Balance-Sheet)*
- B.VI.08. Specification of Investments of Life Insurance Companies (Amount Covering Technical Provisions)*
- B.VI.09. Specification of Investments of Non-Life Insurance Companies (Purchase Amount)*
- B.VI.10. Specification of Investments of Non-Life Insurance Companies (Current Amount)*
- B.VI.11. Specification of Investments of Non-Life Insurance Companies (Balance-Sheet)*
- B.VI.12. Specification of Investments of Non-Life Insurance Companies (Amount Covering Technical Provisions)*

B.VII. Specification of Total Investment Income

- B.VII.01. Specification of Investment Income of Insurance Companies in Total*
- B.VII.02. Specification of Gains on the Realisation of Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.03. Specification of Gains on the Re-Adjustments on Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.04. Specification of Unrealised Gains on Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.05. Specification of Total Investment Income of Insurance Companies in Total*
- B.VII.06. Specification of Investment Income of Life Insurance Companies*
- B.VII.07. Specification of Gains on the Realisation of Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.08. Specification of Gains on the Re-Adjustments on Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.09. Specification of Unrealised Gains on Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.10. Specification of Total Investment Income of Life Insurance Companies*
- B.VII.11. Specification of Investment Income of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.12. Specification of Gains on the Realisation of Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.13. Specification of Gains on the Re-Adjustments on Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.14. Specification of Unrealised Gains on Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.15. Specification of Total Investment Income of Non-Life Insurance Companies*

B.VIII. Specification of Total Investment Charges

- B.VII.01. Specification of Investment Charges of Insurance Companies in Total*
- B.VII.02. Specification of Losses on the Realisation of Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.03. Specification of Losses on the Re-Adjustments on Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.04. Specification of Unrealised Losses on Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.05. Specification of Total Investment Charges of Insurance Companies in Total*
- B.VII.06. Specification of Investment Charges of Life Insurance Companies*
- B.VII.07. Specification of Losses on the Realisation of Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.08. Specification of Losses on the Re-Adjustments on Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.09. Specification of Unrealised Losses on Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.10. Specification of Total Investment Charges of Life Insurance Companies*
- B.VII.11. Specification of Investment Charges of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.12. Specification of Losses on the Realisation of Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.13. Specification of Losses on the Re-Adjustments on Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.14. Specification of Unrealised Losses on Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.15. Specification of Total Investment Charges of Non-Life Insurance Companies*

B.IX. Technical Provisions

B.IX.1. Technical Provisions of Insurance Companies in Total – Net of Reinsurance

B.IX.2. Technical Provisions of Insurance Companies in Total – Gross

B.IX.3. Technical Provisions of Insurance Companies In Total – Reinsurers' Share

B.IX.4. Technical Provisions of Life Insurance Companies – Net of Reinsurance

B.IX.5. Technical Provisions of Life Insurance Companies – Gross

B.IX.6. Technical provisions of life-insurance companies – Reinsurers' Share

B.IX.7. Technical Provisions of Non-Life Insurance Companies – Net of Reinsurance

B.IX.8. Technical Provisions of Non-Life Insurance Companies – Gross

B.IX.9. Technical Provisions of Non-Life Insurance Companies – Reinsurers' Share

B.X. Total Income and Costs

B.X.1. Total Income and Costs of Insurance Companies in Total

B.X.2. Total Income and Costs of Life Insurance Companies

B.X.3. Total Income and Costs of Non-Life Insurance Companies

B.XI. Efficiency Ratio

B.XI.1.00. Efficiency Ratios Formulas

B.XI.2.00. Aggregated Efficiency Ratios of Insurance Companies in Total

B.XI.3.00. Aggregated Efficiency Ratios of Life Insurance Companies

B.XI.4.00. Aggregated Efficiency Ratios of Non-Life Insurance Companies

B.XI.5.01. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 1

B.XI.5.02. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 2

B.XI.5.03. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 3

B.XI.5.04. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 4

B.XI.5.05. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 5

B.XI.6.01. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 1

B.XI.6.02. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 2

B.XI.6.03. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 3

B.XI.6.04. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 4

B.XI.6.05. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 5

B.XI.6.06. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 6

B.XI.6.07. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 7

B.XI.6.08. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 8

B.XI.6.09. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 9

B.XI.6.10. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 10

B.XI.6.11. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 11

B.XI.6.12. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 12

B.XI.6.13. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 13

B.XI.6.14. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 14

B.XI.6.15. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 15

B.XI.6.16. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 16

B.XI.6.17. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 17

B.XI.6.18. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 18

Znaki umowne

Symbols

- Kreska (–) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak * – oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych.
data revised.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.
- „W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
„Of which” indicates that not all elements of the sum are given.

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.
When publishing CSO data please indicate source.